BATTONYA

INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Megbízó:

Battonya Város Önkormányzata

2017.

BATTONYA

INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

Készítette:

K&K TAX AUDIT Könyvelő és Adótanácsadó Korlátolt Felelősségű Társaság

SZÉCHENYI 2020
MAGYARORSZÁG KORMÁNYA
Európai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Tartalomjegyzék

1 BEVEZETÉS 7
1.1 ITS célja és szerepe 7
1.2 Előzmények 7
1.3 A tervezési folyamat – az egyeztetés és elfogadás rendje 8
1.4 Az ITS szakmai-tartalmi felépítését meghatározó dokumentumok 10
2. HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA 12
2.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása 12
2.2 A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása 19
3. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI 24
3.1 Jövőkép 25
3.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása 29
3.2.1 Városi szintű középtávú tematikus célok 29
3.2.2 Városrészi szintű területi célok 32
3.3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása 35
4. MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK 38
4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával 39
4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása 40
4.2.1 Városközpont akcióterület 46
4.2.2. Anti-szegregációs akcióterület 49
4.2.3. Belvíz elvezetési akcióterület 52
4.2.4 Út rehabilitációs akcióterület 53
4.3 Az akcióterületen kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából lényeges fejlesztések 55
4.3.1 Kulcsprojektek 55
4.3.2. Hálózatos projektek 55
4.3.3. Egyéb projektek 58
4.4 A fejlesztések ütemezése 60
4.5 A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve 63
5. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM 72
5.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása 72
5.2 Az elmúlt években tervezett, illetve megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások 74
5.3 Anti-szegregációs intézkedési terv 74
5.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszűnését célzó intézkedések 74
5.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések 76
5.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések 77

5.3.4 Az Anti-szegregációs Program megvalósításának nyomon követése 77
6. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI 78
6.1 Külső összefüggések 78
6.1.1 Illeszkedés az EU 2020 tematikus célkitűzéseihez 80
6.1.2 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz 85
6.1.3 Illeszkedés Békés megye Területfejlesztési dokumentumaihoz és az egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat 88
6.2 Belső összefüggések 95
6.2.1 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata 95
6.2.2 A célok logikai összefüggései 105
6.2.3 A stratégia megvalósíthatósága 107
7. A STARTÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI 108
8. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE 114
8.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek 114
8.2 Az Integrált Településfejlesztési Stratégia szervezeti kereteinek meghatározása 117
8.2.1 A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere 117
8.2.2 Az ITS megvalósításának intézményi háttere 118
8.3 A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok 120
8.4 A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során 122
8.5 Monitoring rendszer kialakítása 124
8.5.1 Az ITS intézkedéseihez kapcsolódó eredményindikátorok meghatározása 125
8.5.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása 128

ÁBRAJEGYZÉK

1. ÁBRA: FEJLESZTÉSI PROGRAMOK KAPCSOLÓDÁSA 79
2. ÁBRA: A MONITORING FOLYAMATÁNAK ÖSSZEFOGLALÁSA 129

Térképjegyzék

1. TÉRKÉP: KÖZPONTI VÁROSRÉSZ 19
2. TÉRKÉP: LAKÓTERÜLETEK ÉS EGYÉB BELTERÜLETEK TÉRKÉPE 21
3. TÉRKÉP: BATTONYA KÜLTERÜLETI EGYSÉGE 22
4. TÉRKÉP: AKCIÓTERÜLETEK ELHELYEZKEDÉSE 41
5. TÉRKÉP: VÁROSKÖZPONT AKCIÓTERÜLET 42
6. TÉRKÉP: ANTI-SZEGREGÁCIÓS TERÜLET 43
7. TÉRKÉP: BELVÍZ ELVEZETÉSI AKCIÓTERÜLET 45
8. TÉRKÉP: AZ ÚT REHABILITÁCIÓS AKCIÓTERÜLET ÁLTAL LEHATÁROLT SZAKASZ 46
9. TÉRKÉP: VÁROSKÖZPONT AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSI HELYEINEK MEGHATÁROZÁSA 48
10. TÉRKÉP: ANTI-SZEGREGÁCIÓS AKCIÓTERÜLET TERVEZETT FEJLESZTÉSEI 51
11. TÉRKÉP: A BELVÍZ ELVEZETÉSI TERÜLET FEJLESZTÉSE 53
12. TÉRKÉP: ÚT REHABILITÁCIÓS AKCIÓTERÜLET 54
13. TÉRKÉP: BATTONYA SZEGREGÁTUMAIT BEMUTATÓ TÉRKÉPE 72

Táblázatjegyzék

1. TÁBLÁZAT: VÁROSRÉSZEK FUNKCIÓI 23
2. TÁBLÁZAT: A TEMATIKUS CÉLOK ÉS A VÁROSRÉSZEK EGYMÁSRA HATÓ KOHERENCIÁJA . 37
3. TÁBLÁZAT: VÁROSKÖZPONT AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSEI 47
4. TÁBLÁZAT: ANTI-SZEGREGÁCIÓS AKCIÓTERÜLET TERVEZETT FEJLESZTÉSEI 49
5. TÁBLÁZAT: BELVÍZ ELVEZETÉSI AKCIÓTERÜLET FEJLESZTÉSE 52
6. TÁBLÁZAT: KÜLTERÜLETI HELYI KÖZUTAK FEJLESZTÉSE 54
7. TÁBLÁZAT: PROJEKTEK ÜTEMEZÉSE 60
8. TÁBLÁZAT: BÉKÉS MEGYEI ITP FORRÁSALLOKÁCIÓJA 65
9. TÁBLÁZAT: AZ AKCIÓTERÜLETEKEN VÉGREHAJTANDÓ PROJEKTEK LEHETSÉGES FORRÁSAI, ILLETVE A MEGVALÓSÍTÁS IDEJE ÉS INDIKATÍV KÖLTSÉGBECSLÉSE 67
10. TÁBLÁZAT: BATTONYA VÁROS KSH ÁLTAL KIJELÖLT ÉS A VÁROS ÁLTAL JÓVÁHAGYOTT SZEGREGÁTUM ÉS SZEGREGÁCIÓVAL VESZÉLYEZTETETT STÁTUSZA 73
11. TÁBLÁZAT: AZ ANTI-SZEGREGÁCIÓS TERV TERVEZETT INTÉZKEDÉSEI 75
12. TÁBLÁZAT: AZ ITS ILLESZKEDÉSE AZ EU TEMATIKUS CÉLKITŰZÉSEKHEZ ÉS BERUHÁZÁSI PRIORITÁSOKHOZ 81
13. TÁBLÁZAT: AZ ITS ILLESZKEDÉSE AZ OFTK SZAKPOLITIKAI ÉS TERÜLETI CÉLKITŰZÉSEIHEZ 87
14. TÁBLÁZAT: AZ ITS ILLESZKEDÉSE BÉKÉS MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓJÁNAK STRATÉGIAI CÉLJAIHOZ 88
15. TÁBLÁZAT: AZ ITS ILLESZKEDÉSE BÉKÉS MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAMJÁNAK GAZDASÁGFEJLESZTÉSI ÉS ÁGAZATI FEJLESZTÉSI PROGRAMJAIHOZ 90
16. TÁBLÁZAT: AZ ITS ILLESZKEDÉSE BÉKÉS MEGYE TERÜLETFEJLESZTÉSI PROGRAM MEZŐKOVÁCSHÁZAI JÁRÁSI RÉSZPROGRAMJÁNAK INTÉZKEDÉSEIHEZ 91
17. TÁBLÁZAT: A VÁROSI SZINTŰ KÖZÉPTÁVÚ TEMATIKUS CÉLOK ÉS PROBLÉMÁK KAPCSOLATAI 96
18. TÁBLÁZAT: A VÁROSI SZINTŰ KÖZÉPTÁVÚ TEMATIKUS CÉLOK ÉS ADOTTSÁGOK KAPCSOLATAI 99
19. TÁBLÁZAT: A VÁROSRÉSZI SZINTŰ TERÜLETI CÉLOK ÉS PROBLÉMÁK KAPCSOLATAI 102
20. TÁBLÁZAT: A TELEPÜLÉSI CÉLOK LOGIKAI ÖSSZEFÜGGÉSEI 106
21. TÁBLÁZAT: A STRATÉGIA MEGVALÓSÍTHATÓSÁGÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI 109
22. TÁBLÁZAT: TEMATIKUS CÉLOK EREDMÉNYINDIKÁTORAI 126
23. TÁBLÁZAT: TERÜLETI (VÁROSRÉSZI CÉLOK) EREDMÉNYINDIKÁTORAI 127

1 BEVEZETÉS

1.1 ITS célja és szerepe

Az Integrált Településfejlesztési Stratégia (továbbiakban: ITS) Battonya város középtávú fejlesztési irányait, célrendszerét és ezek elérése érdekében tervezett további lépéseket határozza meg az önkormányzat által akceptált jövőkép és hosszú távú átfogó célkitűzések alapján. A hosszútávú célok nagyjából 10-15 évet ölelnek fel.

Az ITS a települési önkormányzat által elkészítendő, fejlesztési szemléletű, középtávot átfogó dokumentum, célja a területi alapú, területi szemléletű tervezés megszilárdítása, a területrészre vonatkozó célok kitűzése, és azok középtávon való érvényesítése. Egy ilyen stratégia elkészítése önmagában is hasznos, ugyanakkor megléte feltétele egyes településfejlesztési közösségi támogatások igénybevételének is. A települési területek olyan integrált, akcióterületi alapú megújítása a cél, amely érdemben hozzájárul ahhoz, hogy a település gazdasági és társadalmi aktivitása élénküljön, a település vonzereje erősödjék mind a lakosság, mind a betelepülő vállalkozások illetve intézmények, szervezetek számára.

1.2 Előzmények

Battonya város önkormányzatának képviselő-testülete településfejlesztési dokumentum, Integrált Területfejlesztési Stratégia elkészítéséről döntött, melynek elkészítésével a K&K TAX AUDIT Kft.-t bízta meg.

Battonya hatályos településfejlesztési koncepciója 2004-ben került jóváhagyásra a 152/2004. (VI.24.) KT. számú határozattal. Az elkészítendő dokumentum (az Integrált településfejlesztési stratégia) a településfejlesztési koncepcióban foglalt környezeti, társadalmi és gazdasági célok megvalósítását egyidejűleg szolgáló fejlesztési program. Az ITS a középtávra – legalább 4 és legfeljebb 10 évre – a koncepcionális elemeken túl a célok eléréséhez szükséges stratégiát is megfogalmazza.

A stratégia részletes tartalmi követelményeit a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet 2. melléklete határozza meg.

1.3 A tervezési folyamat – az egyeztetés és elfogadás rendje

A többször módosított, az épített környezet védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvényt (továbbiakban: Étv.) – a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvénnyel összhangban, mely a településfejlesztést az önkormányzatok hatáskörébe rendelte - a települési önkormányzatok feladatává jelölte ki a településfejlesztési és a településrendezési feladatkör ellátását.

A ***megalapozó munkarész*** adja a stratégia készítésének megfelelő vizsgálati alapjait. A munkarész célja az eddigi tervek, kapcsolódó helyi rendeletek és a begyűjtött adatok számbavétele és értékelése, a terv és a valós igények összevetése, a település társadalmi, gazdasági, demográfiai helyzetének elemzése, a településszerkezet, tájhasználat, települési karakter alakulásának elemzése alapján a megoldásra váró feladatok feltárása, összegzése és rendszerezése.

Az Étv. alapján Integrált Településfejlesztési Stratégiát kell készíteni a településfejlesztési koncepcióban foglaltak megvalósítása érdekében. A településfejlesztési koncepció a fejlesztés összehangolt megvalósulását biztosító, a település közigazgatási területére kiterjedő önkormányzati területfejlesztési döntéseket rendszerbe foglaló, önkormányzati határozattal elfogadott dokumentum, amely a település jövőbeni kialakítását tartalmazza.

Az ITS meghatározza a települések településfejlesztési tevékenységét, összehangolja a különböző szakpolitikai megközelítéseket, összefogja és ütközteti az érintett partnerek (üzleti szektor, civil szektor, közszféra szereplői, lakosság) céljait, elvárásait, meghatározza a fejlesztési célokat, azok finanszírozási módját, továbbá a megvalósítás és fenntartás módját is összefüggéseiben kezeli.

A településfejlesztés során is kiemelkedő feladat a fenntarthatóság alapelveinek figyelembe vétele. A fenntartható fejlődés olyan fejlődés, amely kielégíti a jelen szükségleteit, anélkül, hogy veszélyeztetné a jövő nemzedékek esélyét arra, hogy ők is kielégíthessék szükségleteiket. A fenntartható fejlődés három alappilléren nyugszik: a szociális, a gazdasági és a környezeti pilléreken, és mindhármat együttesen, kölcsönhatásaik figyelembevételével mérlegelni kell a különböző fejlesztési stratégiák, programok kidolgozása során, illetve a konkrét intézkedésekben, cselekvésekben. A fenntartható fejlődésnek általános stratégiai célként kell bevonulni a településfejlesztési dokumentumokba, s a cselekvési programokba.

Az egyeztetési eljárás megkezdése előtt az önkormányzat a tervezés előtt döntött a partnerségi egyeztetés szabályairól, amelynek során meghatározta:

- a partnerek tájékoztatásának módját és eszközeit,
- a javaslatok, vélemények dokumentálásának, nyilvántartásának módját,
- az el nem fogadott javaslatok, vélemények indokolásának módját, a dokumentálásuk, nyilvántartásuk rendjét,
- az elfogadott stratégia és településrendezési eszközök nyilvánosságát biztosító intézkedéseket.

A stratégiát a polgármester egyezteti a partnerségi egyeztetés szerinti érintettekkel a helyi adottságoknak megfelelően, az államigazgatási szervekkel, az érintett területi és települési önkormányzatokkal, valamint a lakossággal, érdekképviseleti, civil és gazdálkodó szervezetekkel, vallási közösségekkel.

A stratégia tervezetét a polgármester véleményezésre megküldi a partnereknek, akik a tervezetet 21 napon véleményezik. A beérkezett vélemények, illetve a vélemények alapján átdolgozott stratégia ismertetésre kerül a képviselő-testülettel. A középtávra szóló stratégiát az önkormányzat a megállapításról szóló döntés mellékleteként fogadja el.

Az elfogadott stratégiát az önkormányzat honlapján közzé kell tenni. A stratégia elfogadásáról és honlapon való közzétételéről a polgármester 5 napon belül értesítést küld az egyeztetésben részt vetteknek és az állami főépítészi hatáskörében eljáró fővárosi és megyei kormányhivatalnak.

Megalkotásra és kidolgozásra kerültek az EU 2014-2020 közötti támogatási időszakának új támogatáspolitika célkitűzései, forráslehetőségei, illetve az új eljárásrendjei és az ezekhez kapcsolódó jogszabályok:

- Elfogadásra került EU 2020 Stratégia; amelyben az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedést, mint fölérendelt cél szem előtt tartva az EU öt nagyszabású célt tűzött ki maga elé a foglalkoztatás, az innováció, az oktatás, a társadalmi befogadás és a klíma/energiapolitika területén, amelyeket 2020-ig kíván megvalósítani a kohéziós politika eszközrendszerén keresztül. A kohéziós politika megvalósítását célzó un. közös rendelkezéseket tartalmazó rendelet rögzíti azt a 11 tematikus célkitűzést, melyek támogatásával a kohéziós politika hozzájárul az EU 2020 céljaihoz.

- Az Európai Unió 2020-ig érvényes átfogó Stratégiájában kiemelt figyelmet kap a városok fejlesztése. Az ERFA prioritásainak mindegyike megvalósítható városi környezetben, a rendelet azonban kifejezetten városi problémák kezelésére irányuló beruházási prioritásokat is meghatároz.
- az EU2020-hoz igazodóan kidolgozásra és Brüsszel által is elfogadásra került hazánk Partnerségi Megállapodása (2014. szeptember), amelyben Magyarország a 2014-2020 időszakra vonatkozóan azonosította a legfontosabb kihívásokat és kitűzte a fő fejlesztési prioritásokat, melyek alapvetően meghatározzák az Európai Strukturális és Beruházási Alapok forrásainak eredményes és hatékony felhasználásának hazai feltételeit.
- a Partnerségi Megállapodásban foglalt irányok mentén kidolgozásra kerültek és Brüsszel által részben elfogadásra kerültek, illetve elfogadás előtt állnak a következő támogatási időszak Operatív Programjai.
- A Széchenyi 2020 (2014-2020) Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) és további Operatív Programok keretében támogatást nyert projektek megvalósításának ténybeli és várható hatásaira fókuszált integrálása.
- a fejlesztési programokhoz igazodó, azok célkitűzéseinek megvalósulását segítő, továbbá az eljárásrendi előírásoknak megfelelő (új) akcióterület kijelölése
- megalkotásra került a Mezőkovácsházai Járás Fejlesztési Stratégiája című dokumentum, mely célrendszerén keresztül irányelveket fogalmaz meg mind a járás egésze mind települései részére

1.4 Az ITS szakmai-tartalmi felépítését meghatározó dokumentumok

A jelenleg készülő Integrált Településfejlesztési Stratégia szakmai-tartalmi felépítését:

- a 314/2012. (XI.8) Kormány rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről és egyes településrendezési jogintézményekről tartalmi elvárásai;
- a Városfejlesztési Kézikönyv[1] tartalmi javaslatai, szakpolitikai iránymutatásai;
- Belügyminisztérium részéről jelen munka támogatására kidolgozott „Útmutató a kis-, és középvárosok és a fővárosi kerületek Integrált Településfejlesztési Stratégiáinak elkészítéséhez 2014-2020” c. módszertani dokumentum segíti.

[1] Második javított kiadás, NFGM 2009. január 28.

A Stratégia elkészítését a jogszabályi elvárások szerint részletes helyzetfeltáró, helyzetelemző és helyzetértékelő munkarészekből álló Megalapozó vizsgálat, valamint a Településfejlesztési Koncepció hosszú távú célrendszerének felülvizsgálata előzte meg.

A Megalapozó vizsgálat számos tématerületet elemezve, számszerű adatokra, tendenciákra támaszkodva mutatja be a város térségi szerepkörét, társadalmi és gazdasági helyzetét, településrendezési háttérét, a stratégiai alkotás számára meghatározva a város és városrészek legfőbb erősségeit, gyengeségeit, lehetőségeit és veszélyeit.

A megalapozó vizsgálati fázis elemzéseihez a szakértők támaszkodhattak a KSH 2011. évi Népszámlálás eredményeire mind a városi, mind a városrészi elemzések során, valamint a Belügyminisztérium részéről a szakértői munkát támogató Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer ITS modul adatállományára.

A központi elvárásokon, módszertani segédleteken túl az ITS készítői nagymértékben építettek a Battonya város önkormányzatának információszolgáltatásra:

- a megalapozó vizsgálat jogszabályi elvárások szerinti kidolgozása érdekében helyi adatokra, ágazati koncepciókra, dokumentumokra;
- a stratégia alkotás fázisában a településfejlesztési koncepcióra, a 2014-2020 időszakra releváns helyi koncepciókra és programokra, így a 2015-2019 közötti időszakra irányuló Gazdasági Ciklusprogramban foglaltakra,
- a stratégiai tervezés folyamatát végigkísérő partnerségi lépések (szakmai konzultációk, lakossági fórum) keretében a helyi társadalom véleményét, elképzeléseit tartalmazó információkra, illetve
- a hatályos Településszerkezeti Tervre

A stratégia eredményessége

A stratégia akkor válhat eredményessé, ha:

- hozzájárul ahhoz, hogy a városban megvalósuló fejlesztések térben és időben egymással összehangoltan valósuljanak meg;
- a célok és azok megvalósítása érdekében tervezett tevékenységek (projektek) jelentős része megvalósul;
- annak segítségével Battonya városa a tervezett mértékben ki tudja használni fejlődési potenciálját a 2014-2020 közötti időszakban

2. HELYZETELEMZÉS ÖSSZEFOGLALÁSA

2.1 A városi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Településhálózati szerepkör

Battonya az országos városhálózat fontosabb városfejlődési tengelyeitől elszakadva, fekszik. A település központi funkciói részben hiányosak. Vonzása a közvetlenül szomszédos települések felé kiemelten jelentkezik, viszont azoktól távolodva jelentősen csökken. A településen Mezőkovácsháza, Mezőhegyes és Orosháza napi szintű vonzása figyelhető meg, Gyula vonzása főleg az egészségügy magas szintű ellátás szempontjából jelentős. Az említett városok elérhetősége az úthálózat szerkezete és állapota miatt nehézségekbe ütközik. A térség úthálózatának rossz minősége kedvezőtlenül befolyásolja a település fejlődési alternatíváit.

Demográfiai viszonyok

A város lakónépessége egészen 1920 óta fokozatosan csökken. A lakónépesség csökkenése 2000 és 2014 között számottevő, közel 13,4%-os volt, és azóta is csökkenő tendenciát mutat. Összehasonlítva a megyei és országos adatokkal, jóval kedvezőtlenebb képet mutatnak a járási és városi adatok. Az adott időszakban vizsgált városi vándorlási egyenleg is negatív értékeket mutat. Az elvándorlás mértéke az országos és a megyei tendenciákhoz hasonlóan igen magas. A felsőfokú végzettséget szerző fiatalok főiskolai és/vagy egyetemi tanulmányaik befejezését követően az ország fejlettebb területein telepednek le a jobb megélhetés érdekében. Továbbá a külföldre vándorlók száma is megnőtt az utóbbi évtizedben. A helyi foglalkoztatás szempontjából csak az alsó- és középfokú oktatási intézmények, a közigazgatási és kulturális intézmények szolgáltatnak munkalehetőséget a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező személyek számára. A mezőgazdasággal foglalkozó vállalkozók nagyobb arányban tudják lekötni az alacsonyabb képzettségű, szakmunkás végzettséggel rendelkezőket. A megalapozó dokumentumban található adatok alapján megállapítható, hogy Battonya népességének korösszetétele a két népszámlálás közötti időszakban az idősebb korosztályok irányába mozdult el, azaz a település népessége öregszik.

Iskolázottság

1990 és 2011 között Battonya népességének képzettségi szintje jelentősen emelkedett, ugyanakkor a város népességének iskolázottsága néhány mutató vonatkozásában elmarad a megyei és országos szinttől. 2011-ben a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya a 25 év feletti korosztályban 10% felett volt. Ez közel 10%-kal elmarad az országos adatokhoz képest.

Foglalkoztatottság

A nyilvántartott álláskeresők száma 2001 és 2015 között jelentősen ingadozott, a legmagasabb értéket 2012-ben érte el, amikor is 859 főt számlált a munkanélküliek tábora. 2009 és 2011 között is hasonló értéket mutatott, a 2012-es évet követően jelentősen csökkent, melynek eredményeként 2015-re a 2012-es érték 72%-ára mérséklődött, 615 fővel. Az egy lakosra jutó nettó jövedelem összege 2004-2010 között fokozatosan emelkedett, majd 2011 évben egy kismértékű visszaesés volt tapasztalható, de utána ismét jövedelemnövekedés figyelhető meg.

Települési kohézió

Battonya város önkormányzata elkötelezett a civil szervezetek támogatásával kapcsolatban. Az önkormányzat célja a civil társadalom erősítése, a civil szervezetek helyi társadalmi szerepvállalásának elősegítése, az önkormányzattal való hatékony együttműködés elősegítése. A legfőbb tevékenységek, melyeket a városi önkormányzat támogat: a civil szervezetek megalakulásának segítése, rendezvények, kulturális, oktatás-nevelési, esélyegyenlőségi programok létrehozás. Sportolási lehetőségek és egészséges életmóddal kapcsolatos tevékenységek biztosítása, továbbá a közrend és vagyonvédelem biztosítása. A város civil szervezetei aktív szerepet töltenek be a helyi társadalom közösségépítésében, ehhez az önkormányzat igyekszik anyagi támogatást biztosítani a szervezetek részére, továbbá az anyagi támogatáson túlmenően közvetett segítséget is biztosít számukra, azaz a hazai és EU-s pályázatok globális lebonyolításában is helyt áll.

Intézményrendszer

Battonyán a közoktatási intézmények kielégítő színvonalon működnek, nagy hangsúlyt fektetnek a román és szerb hagyományok továbbadásra, azonban több intézmény infrastrukturális fejlesztésre szorul. A működtetés hatékony, megfelelő biztosítása és az önkormányzati és intézményi gazdálkodás optimalizálása érdekében először is energetikai

korszerűsítésre lenne szükség. A lakossága számára az egészségügyi és szociális alapellátás helyben történik, mely infrastrukturális fejlesztésekre szorul. Az egyéb közellátási intézmények Mezőkovácsházán, illetve a megyeszékhelyen, Békéscsabán érhetők el.

Gazdaságszerkezet

Battonyán csak a mezőgazdasági termelés mondható jelentősnek, minden más ipari és kereskedelmi tevékenység alacsony szintű. A térségben találhatók az ország legjobb minőségű szántóföldei, amelyek tökéletesen alkalmasak a jó minőségű szántóföldi növények termesztésére, valamint a növénytermesztésre épülő állattenyésztésre. Kiemelt szerepét egyedül a közoktatás és a térségi törvénykezés szintjén őrizte meg. Az 1960-as évek elején kezdődő kőolaj- és földgázkutatásokat követően megindult a kőolaj- és földgázkitermelés a település közigazgatási területein, amely jelenleg is tart. Elmondható, hogy nem települt még a városba olyan fontosabb, magas hozzáadott értéket képviselő cég, mely elősegítené Battonya gazdasági és társadalmi fejlődését, illetve a külföldi tőke is elkerülte a várost ez idáig. A környék kedvezőtlen adottságai nem jelentenek potenciált a befektetők többségének, továbbá a térség rossz megközelíthetősége mellett a helyi munkaerő alacsony képzettsége is súlyos problémát jelent. A helyi gazdaság fellendítése érdekében fontos a város üzleti infrastruktúrájának folyamatos fejlesztése, ezenfelül az ipari, gazdasági területek infrastrukturális bővítése, mely támogatja a már működő és betelepülő vállalkozásokat.

Turizmus

Battonya turisztikai szempontból nem számít kiemelkedő célpontnak országos vagy megyei szinten, járási szinten ugyanakkor szállásférőhelyeit tekintve a negyedik legfontosabb település. A turizmus jelenleg még nem meghatározó gazdasági szegmens a településen, viszont az épített örökség illetve a környező települések látnivalói potenciális lehetőségeket jelentenek. A tervezett fejlesztések megvalósíthatóságát nagymértékben befolyásolják a rendelkezésre álló támogatási források. A továbbfejlődés bázisát a kulturális, gasztronómiai turizmus erősítése jelentheti, ezzel magas színvonalú komplex lehetőségeket nyújtva a városba látogatók számára.

Az önkormányzat gazdasági elképzelései

A város önkormányzatának általános fejlesztési elképzelései a költségvetési lehetőségekkel összhangban, a 2014-2019. évre szóló gazdasági programban megfogalmazottak szerint kerülnek megvalósításra. A képviselő-testület által elfogadott gazdasági program felvázol egy olyan fejlesztési elképzelést, amit az önkormányzat ciklus alatt elérni kíván. A program kitér a közeljövőben megvalósításra szánt fejlesztési elképzelésekre, a településfejlesztési javaslatokra, a munkahelyteremtésre, az emberek társadalmi és egészségügyi állapotára és az ifjúság helyzetére.

A város gazdasági lehetőségei adottak, fontos, hogy a 2014-2021 közötti uniós fejlesztési ciklus adta lehetőségeket a lehető legnagyobb mértékben kihasználják. Fel kell hívni a gazdálkodók, vállalkozók figyelmét a pályázati lehetőségekre. A város igyekszik újraépíteni a kapcsolatait, a városra igényeihez illeszkedő struktúrát alakít ki és a helyi lehetőségekre épít. Az önkormányzat gazdasági helyzetének alakulását a megfelelő hatékonysággal működő intézményrendszerek befolyásolják. A város költségvetésére jelentős hatást gyakorolnak a demográfiai változások. Az intézményrendszer fenntartásában, működtetésében költségnövekedés jelentkezhet, például az oktatási-nevelési intézmények kapacitás kihasználatlansága miatt, illetve az egészségügyi-szociális ellátás intézményrendszerében várható kapacitáshiányok miatt is.

Elsődleges cél az önkormányzat bevételeinek növelése és a fejlesztési rendszerben rejlő lehetőségek maximális kihasználása. Elengedhetetlen, hogy a helyi adóbevételek minél nagyobb része a működés szponzorálása helyett fejlesztési célt szolgálhasson. A városi önkormányzat bevételeinek növeléséhez nélkülözhetetlen a külső támogatási források megszerzése.

Településszerkezet

Battonyán az ovális formájú belterületet nagy kiterjedésű, mezőgazdasági területek veszik körül. Három országos mellékúton lehet elindulni az egyes települések felé, melyek cikkekre szabdalják a külterületet, illetve Románia felé halad a negyedik útvonal, mely fontosabb közlekedési útvonalnak számít. A település sík területen fekszik, csak a horgásztavak és vízfolyások, valamint az elszórt erdőfoltok a meghatározóak.

Battonya szerkezeti elrendezését a XIX. század elején osztrák mérnökök tervezték. Az utcák merőlegesek egymásra, a tömbök nagyjából azonos méretűek. Ezt a rendszert csakis a Királyhegyesi-Száraz-ér kacskaringós vonala bontja meg.
A kialakult háztáji gazdálkodás a település szerkezetére nagy befolyással bírt, az arculati jellemzőket a mai napig magával hordozza a település. A szabályos tömbökön belül többségében azonos méretű telkek találhatók.

Épített környezet

Battonya építészeti értékei több évszázados múltra tekintenek vissza. A hagyományos építészet jellemzői közül több lakóépület és középület őrzi még a településre jellemző, hagyományos építészeti vonásokat, valamint jelentős számú hagyományos utcakép maradt fenn. A központ hagyományos beépítésű területein a mezővárosi építészet sajátosságai keverednek a falusias építési hagyományokkal, a külső lakóterületek jellege inkább falusias.

Védett örökségi emlékek

Battonyának számos helyi védelem alatt álló épített értéke van. Az építészeti környezet védelméről szóló 7/2000. (III.30.) ÖK. sz. rendelet tartalmazza ezen épületek listáját. A huszonnégy darab helyi védett épület és az öt országos védelem alatt álló épület biztosítja a számtalan hagyománnyal rendelkező város, épített örökségének megőrzését.

Zöldfelületek

A város legnagyobb zöldfelületei: a belterületi közkertek, a sportpályák, a temetők zöldfelületei, a közlekedési célú közterületek zöldfelületi részei, a telken belüli zöldfelületek, a mezőgazdasági területek és az erdőterületek. A belterületen található zöldterületekről elmondható, hogy gondozottak, a fenntartási munkák folyamatosak, ugyanakkor a faállomány csökkenése és öregedése miatt további növénytelepítésre van szükség.

Tájhasználat

A város életében a legnagyobb lehetőségeket a környező mezőgazdasági termelésre tökéletesen alkalmas földek adják. A településen kialakult tájhasználatok a térségben található többi mezővároshoz hasonlóan a települést mind a négy égtáj felé mezőgazdasági

területek határolják. A terület kiváló minőségű talajokban gazdag, ezáltal tökéletesen alkalmas a mezőgazdasági termelésre, főként szántóterületek jellemzik a településképet. A külterület nagy részét a nagyüzemi gazdálkodás jellemzi, de elvétve megtalálhatóak a kisebb területen gazdálkodó családi vagy egyéni gazdaságok is. Az erdősített területek aránya a megyei helyzethez hasonlóan nagyon alacsony, illetve a rétek és legelők aránya sem számottevő. Az Európai Uniós csatlakozást követően a természetvédelmi kritériumok felerősödtek, amelyek erős befolyással bírnak a tájhasználat jövőbeli alakulására.

Közösségi közlekedés

A Mezőkovácsházai járáson belüli autóbusz-kapcsolatok és követési idők és járatsűrűségek kielégítőbbek, mint a járás települései és a megyeszékhely között. A településről a legjobb viszonylat Mezőhegyes irányában van. Mezőhegyesre napi 12 db, Mezőkovácsházára napi 8 db buszjárattal lehet eljutni Battonyáról. Regionális autóbusz-közlekedés szempontjából a térség helyzete nem kedvező. A térségi közlekedés nehézkes, Battonyáról Békéscsabára napi 3 közvetlen járat indul, átszállás nélkül, majdnem két órás menetidővel. Átszállással történő utazás során nagyobb a lehetőség a Békéscsabára utazók számára, hiszen Orosházán, Gyulán, Mezőkovácsházán, Eleken vagy Lökösházán is átszállhatnak, viszont az átszállás során a menetidő 1,5 és 2,45 óra közötti ingadozik. Battonya belföldi vasúti kapcsolatát a Mezőhegyes-Battonya vasútvonal biztosítja. A regionális vasúti kapcsolatot Mezőhegyesen át biztosítja a Békéscsaba-Kétegyháza-Mezőhegyes-Újszeged vasútvonal egyvágányú vonala. A megyén belüli vasúti összeköttetést szintén Mezőhegyesen át a Mezőtúr–Orosháza–Mezőhegyes vonal biztosítja. Békéscsaba, a megyeszékhely kb. 2 óra alatt érhető el vasúton.

Városi úthálózat

A településen áthaladó országos összekötő utak képezik a település fő gyűjtőút-hálózati elemeit. Az országos közutakhoz és a gyűjtő utakhoz kapcsolódnak a település mellékutcái. A főutakon és a gyűjtő utakon kívül a lakóutcák általában szélesek, szabályozási szélességük nagy, viszont a belterületi utak kiépítettsége, nem éri el az 50%-ot. A város úthálózata 97 km hosszú a Magyar Közút adatszolgáltatása alapján, aminek a jelentős része önkormányzati tulajdonú. Kivételt képeznek a Magyar Közút kezelésében lévő országos utak, illetve a magánutak.

Környezet

Battonya környezeti állapota elfogadhatónak mondható, általános problémák a vízvédelemi területeken fordulnak elő. Battonyán jelentősebb ipari tevékenységként megemlíthetjük a kőolaj- és földgáztermelést, de jellegzetesen agrártelepülésnek tulajdonítható, ahol a nagyüzemi szántóföldi gazdálkodás a jellemző. Problémaként merül fel, hogy a városnak jelenleg nincs ipari parkja, így a kisebb üzemek általában a lakóövezethez közel találhatók. Fontos célkitűzés az ökológiai, mezőgazdasági, és vízrendezési szempontokat szem előtt tartva a vízelvezetés problémák megoldása.

Közművek

A közműhálózat állapotáról összességében elmondható, hogy jól kiépített, de merülnek fel hiányosságok a szennyvízelvezetés, a szennyvíztisztítás területén, továbbá a csapadékvíz-elvezetés környezetében. Mivel megújuló energiaforrásokat csak nagyon kis mértékben alkalmaznak a város környékén, így célszerű kihasználni a napenergia, és a geotermikus energia adta lehetőségeket, melyre a település kifejezetten jó adottságokkal rendelkezik, továbbá a megkezdett energetikai korszerűsítést ésszerű folytatni.

2.2 A városrészi szintű helyzetelemzés összefoglalása

Battonya városrészei részben funkcionális tulajdonságuk, részben szerkezeti adottságaik szerint kerültek kijelölésre. Három városszerkezeti rész került lehatárolásra:

- A funkcióiban gazdag, intézményi ***központi városrészre***
- A központi városrészt körülvevő jellemzően ***lakóterületekre***, illetve
- A település belterületét övező ***külterületi*** részre.

Battonya településhálózata ortogonális, az utcahálózaton belül a legtöbb lakóutca. A forgalmasabb, országos mellékutak sem okoznak akkora elválasztó hatást a két oldalukon, hogy külön városszerkezeti egységeket alkotnának. Ezáltal a városközpontot körülvevő belterületi településrész nem került megosztásra, a település teljesen homogén képet mutat.

Központi városrész

A városközpont elkülönülő városrészként való lehatárolását indokolja, hogy a város közintézményei szinte kivétel nélkül itt találhatóak. A mindössze nyolc tömbre kiterjedő terület intézménysűrűsége lényegesen eltér a város többi részétől, a közfunkciók jelenléte meghatározza a településrész karakterét és működését.

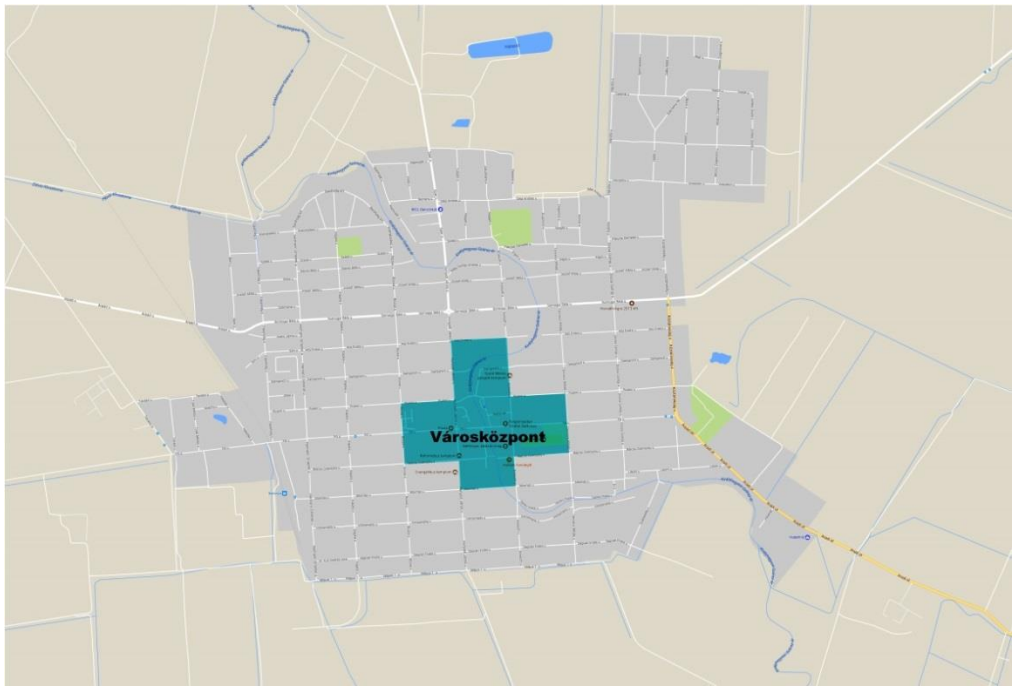

1. térkép: Központi városrész

Forrás: saját szerkesztés

A városközpont a közintézményeknek helyt adó reprezentatív középületekkel rendelkezik, melyek közül számos helyi, vagy műemléki, országos védettséget kapott. A központban álló épülettömegek méretei, épületmagasságai a lakóterületeken lévő épületekhez képest számottevően nagyobbak. A városrészben a Királyhegyesi-Száraz-ér mellett két zöldfelületek helyezkedik el. A Fő utcától délre eső részen közpark és a város rendezvényeinek rendszerint helyt adó rendezvénytér található. A Fő utcától északra található zöldfelület szomszédságában található a buszpályaudvar is, valamint a piac területe, mely a mai napig fontos szerepet tölt be a város életében. A heti kétszer megrendezett piacra még Aradról is érkezni szoktak.

A városközpontban nem találhatóak nagy kiterjedésű zöldfelületek. A Száraz-ér két partján, található a Petőfi tér és a Hősök tere. Mindkét terület jól karbantartott, rendezett, a fenntartási munkák folyamatosak, azonban a faállomány öregedése miatt növénytelepítésre (zöldítésre) van szükség. A város élhetősége, és a városkép javítása érdekében e városrész fejlesztésre javasolt terület. A városrész kis méretéből adódóan gyalogosan könnyedén bejárható, a gyalogos infrastruktúra megfelelően kiépített. Bár a településen jelentős a kerékpáros forgalom, ennek ellenére a kerékpáros közlekedés a közutak használatára szorul, mivel a kerékpárút-hálózat hiányos. Battonya központi városrészén az utak állapota közepes.

Lakóterületek- egyéb belterület

A lehatárolás során a városközponti területeket körülvevő lakóterületek külön városrészi egységet kapott. A városrész mindenekelőtt lakóterületekből áll, melyek szerkezetükben nem térnek el nagymértékben egymástól. A várost kacskaringósan ketté szelő Királyhegyesi-Száraz-ér, illetve a településen keresztül haladó országos mellékutak sem jelentenek olyan erős tagoló tényezőt, mely azt indokolná, hogy az elválasztott településrészeket önálló egységként kelljen kezelni. A települést régebben négy részre osztotta a kerületi felosztás, de tulajdonképpen ez a tagolás inkább adminisztratív jellegű volt, mint az eltérő adottságú városrészek megkülönböztetése, így a település eltérő jellemzőkkel rendelkező városrészekre való felosztásakor a hagyományos kerületi felosztás nem tartották szem előtt.

Battonya szegregátumai ezen városrész északi területein fekszenek.

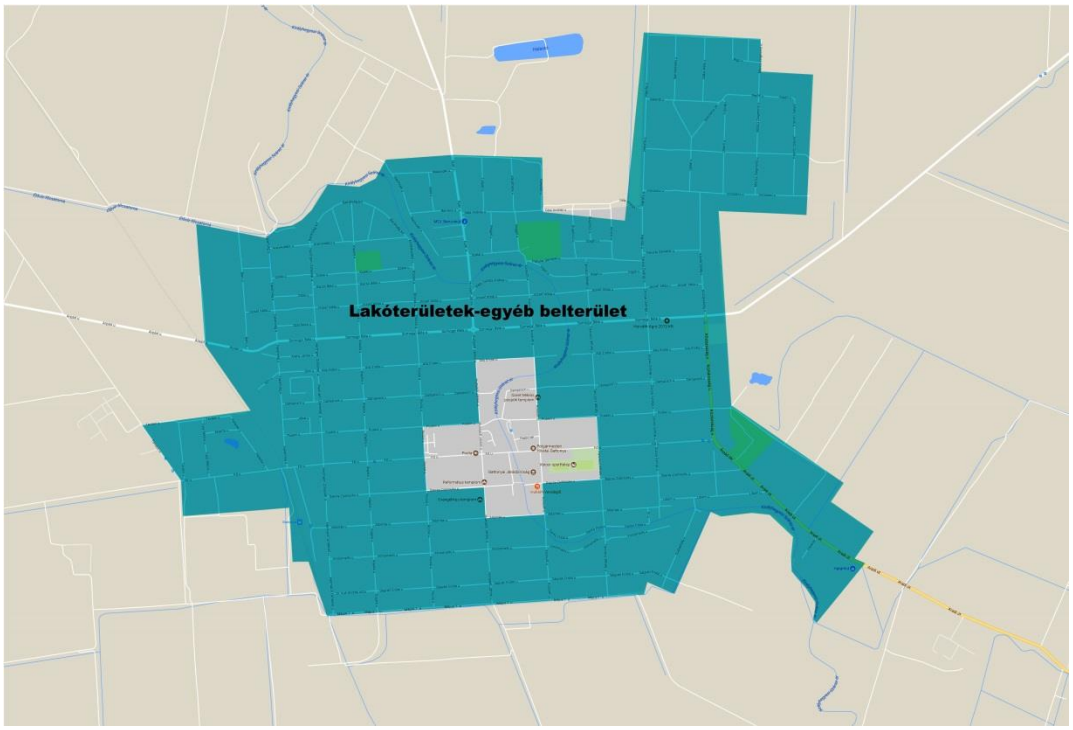

2. térkép: Lakóterületek és egyéb belterületek térképe

Forrás: Saját szerkesztés

A belterületi városrész főképp lakóterületekből áll. A lakóépületek jellemzően szabadon álló kertes családi házakból állnak, amelyeknél jellemző a melléképületek megléte, a beépítés a közterülettől a hátsó telekhatár felé felbomlik. Mindemellett jellemző a háztáji, kiskertes gazdálkodás. A lakóépületek többsége hagyományos vályogépület, ugyanakkor megtalálhatóak téglaépítésű házak is. Számos régi épület állapota leromlott, omladozó falazat jellemző rájuk. A felújításuk a településkép megőrzése és védelme érdekében célszerűbb megoldás lenne az új házak építése helyett. Viszont sokszor költséghatékonyabb egy új ház építése, mint egy régi épület felújítása.

A városrész útszakaszainak minősége közepesnek mondható, de van olyan terület, ahol túlnyomó részt nem megfelelő. A gyalogosjárdák a legtöbb utcában megtalálhatóak, állapotuk viszont sok helyen nem megfelelő. Kerékpárút nem található a területen, annak ellenére, hogy a kerékpáros forgalom igen nagy. A város lakóterületeinek zöldfelületeit a közlekedési célú útfelületek melletti zöldfelületek, illetve a magánkerti zöldfelületek ölelik fel.

A lakóterületek városrésze alakosság több mint 75%-ának ad otthont. A lakhatási körülmények számos esetben nem optimálisak, ez legfőképpen a város északi területén, a szegregátumok környékén észlelhető. A város célja, hogy egy élhetőbb várossá váljon,

ehhez pedig szükség van a lakóterületek fejlesztésére, a pályázati források minél nagyobb mértékű kihasználására. A lakosság életkörülményeinek állapota nem csak fizikai tevékenységekkel javítható, hanem különböző képzési lehetőségekkel, társadalmi és szociális integrálódással, mi több munkalehetőségek biztosításával.

Külterületek

A város külterületi egységében elsődlegesen mezőgazdasági tevékenység folyik, kisebb részeken találhatók erdőterületek. A mezőgazdasági területeken legfőképp szántóföldi művelés folyik. Battonya észak-keleti felében található Tompapuszta, mely egy bokortanyára hasonlító lakóterület. A terület infrastrukturális ellátottsága igen hiányos, az épületek állapota leromlott, és a terület megközelíthetősége is nehézkes. A külterületi egységben számos helyen találunk mezőgazdasági telephelyeket, melyek általában több száz hektáron gazdálkodók telephelyeiként működnek. A külterületen több tó is fellelhető, melyeket horgásztóként, illetve halgazdaságként használják.

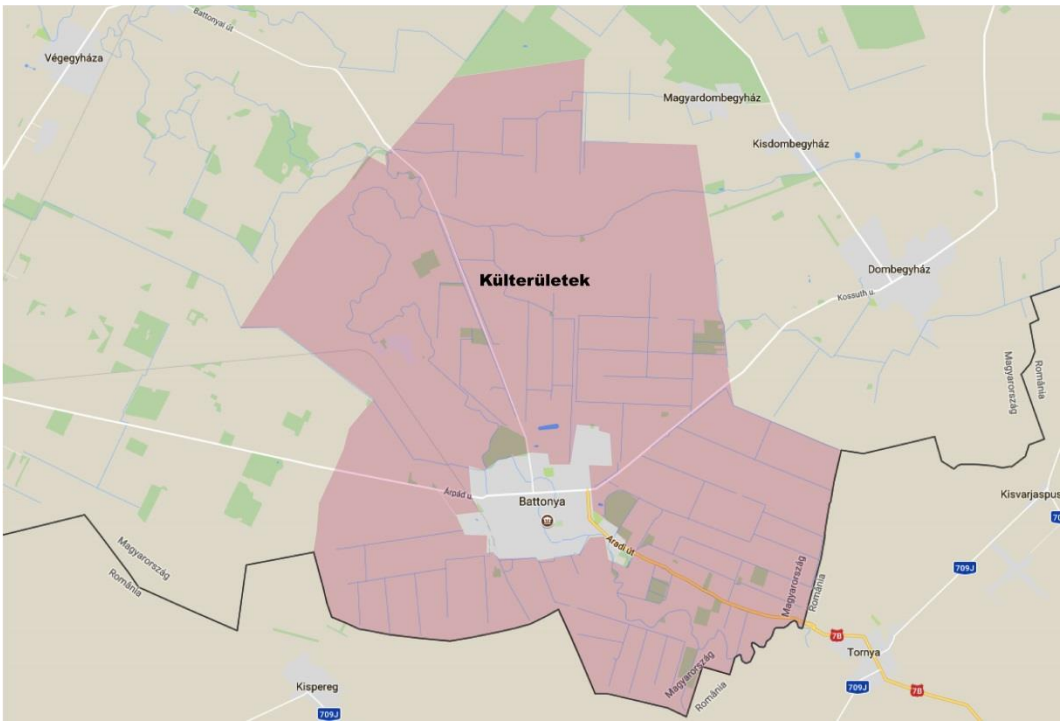

3. térkép: Battonya külterületi egysége

Forrás: Saját szerkesztés

Dél-Békés térsége országos szinten gazdag szénhidrogénekben. Battonya külterületén jelentős számú olaj- és földgázkút található a mezőgazdasági területeken belül, illetve két szénhidrogén gyűjtőállomás is települt. A külterületen nagyrészt szántóföldi tájhasználat a jellemző, a nagyobb mezőgazdasági táblákat, néhol dűlőutak, illetve csatornák osztják meg. A legnagyobb mértékű terület-elkülönülést a Száraz-ér okozza, mely jelentős pozitív hatást fejt ki a körülötte található védett területekre, a biodiverzitás növelése által. A fasorok telepítése pozitív hatást fejtene ki a terület környezeti minőségére.

1. táblázat: Városrészek funkciói

Városrészek	**Közösségi**	**Közigazgatási**	**Humán szolgáltatási**	**Város központi**	**Zöldfelület, környezeti**	**Mezőgazdasági**	**Kereskedelmi**	**Közlekedési, távközlési**	**Ipari, logisztikai**	**Turisztikai, rekreációs**	**Lakó**
	Funkciók										
Városközpont											
Lakóterületek											
Külterületek											

	domináns funkció
	kiegészítő funkció

Forrás: saját szerkesztés

3. KÖZÉPTÁVÚ CÉLOK ÉS AZOK ÖSSZEFÜGGÉSEI

Battonya város célrendszerének definiálása folyamán szakmai és módszertani szempontból alapvetőnek tekinthetők az Európai Unió tematikus célkitűzéseinek tartalmi keretei, ezenkívül azok a elengedhetetlen területi stratégiai dokumentumok, azaz a Békés megye 2014-2020 időszakra vonatkozó Területfejlesztési Koncepciójának, Területfejlesztési Programjának célrendszere; azon belül a Mezőkovácsházai járás részprogramjának célrendszere, melyekhez az Integrált Településfejlesztési Stratégia céljainak is illeszkednie kell. Ugyanakkor a településfejlesztési koncepcióban rögzített jövőkép és az ehhez kapcsolódó hosszú távú célok biztosítják az ITS tervezési keretrendszerét.

Battonya város 2004-ben elfogadott Településfejlesztési Koncepciója átfogó jövőképet nem fogalmazott meg, megállapításai mára elavultak, a 13 éves dokumentum nem alkalmas arra, hogy az ITS célrendszerének alapját képezze.

A fent megemlített célok mellett a célkitűzések kivitelezése során figyelembe vettük:

- az ITS keretében készített Megalapozó vizsgálat eredményeit és a vizsgálatban szereplő megállapításokat, valamint
- Battonya Város Önkormányzatának 2014-2019-es évre szóló Gazdasági Programjában található célkitűzéseket
- és a tervezési folyamatot kísérő partnerségi lépések keretében megismert helyi elképzeléseket (pl.: lakossági fórum eredményei).

A 2015-2020 közötti időszak fejlesztési célrendszerének kiépítése során tervezési alapelv volt, hogy:

- A meghatározott fejlesztési célok tényleges fejlesztési igényekre és szükségletekre reflektáljanak és a megalapozó vizsgálatban feltárt erősségekre, potenciálokra és azok kihasználására épüljenek.
- A célrendszer legyen település-specifikus, általános célkitűzések helyett a helyi igényekre és jellegzetességekre fókuszáló.
- A megfogalmazott célok mind műszaki, mind pénzügyi megvalósíthatóság, mind pedig fenntarthatóság szempontjából reálisak legyenek.

- A középtávú célrendszer megvalósíthatósága érdekében annak megalkotása során kiemelt szerepet kapott a 2015-2020 között elérhető forráslehetőségekhez való illeszkedés

3.1 Jövőkép

A jövőkép pozícionálja a várost a régióban, járásban, illetve vonzáskörzetében, meghatározza a társadalmi, gazdasági és épített környezetet érintő állapotot és domináns folyamatokat. A jövőkép hosszabb időtávra, 2030-ig kiterjedően kerül rögzítésre.
A komplex fejlesztések megvalósulása kapcsán a település jövőképe az alábbi:

Battonya Város Jövőképe:
Nyugodt, élhetőbb kisvárosi élet

Battonya város jövőbeli céljai az alábbiakban foglalhatók össze:

Demográfiai folyamatok

Az elmúlt évtizedekben tapasztalható negatív demográfiai változások lelassulnak, a város lélekszámának csökkenési folyamata lassul. A településen élők számára a fejlesztések segítenek életkörülményeik javításában, megáll a város lakóinak elszegényedése. A fejlődő helyi gazdaság – elsősorban a mezőgazdaság - több munkahelyeket biztosít a város lakosságának. Nagyobb számban maradnak Battonyán a fiatalok, akik pozitív jövőképet találnak a városban és büszkék arra, hogy ott élhetnek.

Környezeti állapot

A külterületen sugarasan haladó utakat a belterület geometrikus településszerkezete fogja össze. A belterület részét jellemzően földszintes, falusias lakóterület alkotja, ahol a sok rendezett ház között sok lakatlan ház is megbújik. A falusias lakóterületen belül két helyen, a Fő utca mellett kertvárosias többszintes lakóterület létesült. A település szerkezeti rendje megfelelő keretet adhat egy komfortosabb város berendezéséhez. A város adottságai a jövőben felértékelődnek, továbbá a természeti helyi értékek tudatos megőrzését kiegészíti a lakosság kompromisszummentes együttélése. Battonya egyre jobban környezettudatos várossá válik, a lakosság szemléletváltása következik be a környezeti magatartás. javítása érdekében

Térségi szerepkör

Battonya humán infrastrukturális ellátottsága megfelelő. A város célul tűzte ki a népességszám csökkenésének megállítását, a szolgáltatások színvonalának emelését, ezáltal nagyobb beruházások kerülhetnek a település vonzáskörzetébe, és így a város térségi szerepe megerősödhet.

Települési arculat

A városi településképében igen sok műemléki és építészeti érték található, települési arculatában megújulni képes település. Battonya központja kisvárosias hangulatával, anyagi lehetőségekhez képest jól karbantartott intézményeivel kifejezi a városa központi szerepét mind az itt élők, mind a városba érkezők számára.

Életminőség

A település fő célja a város élhetőbbé tétele, a hátrányok leküzdése, jobb életminőség biztosítása, a hagyományok ápolása, Battonya és Arad jó kapcsolatának, együttműködésének visszaállítása. Ezekkel lehetne a lakosságot megtartani, lehetőséget biztosítani, és a népességszámot újra növelni. A közterületeken véghezvitt minőségi fejlesztésének köszönhetően a lakóterületek általános állapota jellemzően javul. Battonya élhető, magas minőségű infrastruktúrával és közszolgáltatásokkal rendelkező, megfelelő életminőséget biztosító város, amely mindenki számára megfelelő ellátásokat biztosít mind oktatási, mind egészségügyi és szociális ellátottság téren.

Társadalmi folyamatok

Az egész lakosság számára pozitív hatást gyakorol a város fejlődése. A magas minőségű oktatásban részesülő gyermekek, optimális lakhatási körülmények között élő családok, a folyamatosan fejlődő gazdaság által teremtett lehetőségeket kihasználó személyek, elégedett lakosok lesznek.

Gazdasági folyamatok

Battonya hatékonyan vonja be és ösztönzi a helyi gazdaság fejlesztésében érintett szereplőket, ennek következtében javul a gazdaság és a munkaerőpiac szereplői közötti együttműködés. Az agrár szférában megfigyelhető koncentráció egyrészt a korszerű technológiát alkalmazó nagygazdaságok erősödését, bővülését eredményezi. E folyamat

hatására erősödnek a korszerű technológiát alkalmazó vállalkozások, továbbá nő lakosok számára munkahelyet biztosító vállalkozások száma. Élénkül a turizmus, mely elsősorban a város műemléki és építészeti értékeire és a térség aktív turisztikai lehetőségeire épít.

A jövőképben és az átfogó célokban megfogalmazott tendenciák a városfejlesztés legfőbb kihívásaira és problémáira összpontosítanak, melyek megvalósulását a tematikus célokban megfogalmazott fejlesztési célok segítik elő.

1. Átfogó cél: A népességmegtartó erő visszaszerzése

Az elsődleges átfogó cél a város gazdasági teljesítményének növelése, a versenyképesség javítása és a foglalkoztatással, munkahelyteremtéssel kapcsolatos gazdaságfejlesztési elképzelések egybeolvasztása figyelembe véve Battonya jelenlegi gazdasági helyzetét és a jövőképben megfogalmazott elképzeléseit. A város gazdasági helyzetének erősítése a helyi vállalkozások alternatíváinak erősítésével és befektetőbarát környezet (adókedvezmények, munkahelyteremtő támogatások) kiépítésével érhető el. A település elsősorban a mezőgazdasági termékek előállításával és feldolgozásával foglalkozó vállalkozások letelepedését helyezi előtérbe, illetve a meglévő üzemi területek újrahasznosítását támogatja. A mezőgazdasági termelés ösztönzése is az átfogó cél része, mely során támogatja a hagyományos „önellátó” művelési formák visszaállítását, illetve a termékszerkezetek átalakítását (vetőmagtermelés, biogabona termelése). A város számára fontos a kistérségi szerepkör erősítése: a kistérségi szerepkörű intézmények fejlesztésének szorgalmazása. A határ közelségének köszönhetően innovációs intézményi hálózat kiépítése során növekedhet az idelátogatók száma, fellendítve ezáltal a turizmust, továbbá a élénkülhet a kereskedelem is. A munkahelyteremtés hozzájárul a város népességmegtartó erejének növeléséhez, továbbá a település integrált fejlődéséhez, ami értelemszerűen a térség egészére is pozitív hatást gyakorol.

2. Átfogó cél: Élhetőbb város

Az *élhetőbb város* átfogó cél elsődlegesen a vonzó kisvárosi életminőség megteremtésére összpontosít, figyelembe véve Battonya térségben betöltött szerepét, demográfiai körülményeit. Figyelembe veszi az életminőségére és a társadalmi folyamatok alakulására vonatkozó jövőképet, és e két tényezőt integrálja. Fontos, hogy mindenki számára elérhető, magas színvonalon működő humán szolgáltatásokat (egészségügyi, szociális ellátás) biztosítson, és az infrastrukturális feltételeknek megfelelően egy harmonikus kisvárosi lakókörnyezetet alakítson ki. Kijelölésre kerülnek helyi védettségre javasolt természeti értékek és természetvédelmi területek. Kiemelt szerepet kap a helyi értékek (műemléki és építészeti értékei, meglévő épületállomány) kihasználása, felújítása és védelme: külterületi régészeti értékek felkutatása és bemutatása is cél. A városi funkciók, szolgáltatások színvonalának, elérhetőségének javítása is nagy hangsúlyt kap az átfogó célban. A településkép javítása érdekében a központi területek rehabilitációjára kerül sor: megújul a Korona szálló, az önkormányzat épület homlokzatának felújítására kerül sor, illetve humanizálódnak a közterületek. A harmonikus, kisvárosi arculat fokozza a város népességmegtartó erejét, továbbá elősegíti az ide látogatók és további gazdasági szereplők letelepedését. Mindezek segítik a befogadó, helyi társadalom létrejöttét, valamint javul a különböző társadalmi helyzetű csoportok közötti kohézió, a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés és az esélyegyenlőség. A közlekedési kapcsolatok (települések közötti útkapcsolatok) rehabilitációja során javul a város és a várost körülvevő települések viszonya. A szennyvízelvezetés infrastrukturális fejlesztése során javul a közműellátás, ami környezetvédelmi szempontból sem elhanyagolható. Továbbá az élhetőbb város átfogó céljába beletartozik a Patakvölgy védelmének determinálása, ökofolyosók kiépítése, erdőtelepítési program megvalósítása. Összekapcsolja az ökológiai fenntarthatósággal, környezetvédelemmel összefüggő célokat, teljes összhangban a Battonya életminőségére és környezeti állapotára vonatkozó jövőképpel. A megújuló energiaforrások nagymértékű kihasználásával javul az önkormányzati intézmények energiagazdálkodása, továbbá szemléletformáló programok lebonyolításával Battonya környezettudatos várossá válik.

Az energetikai fejlesztések során a település környezeti állapota javul, mi több jelentős megtakarítások érhetők el a korszerűsített épületek üzemeltetésében.

3.2 A stratégiai fejlesztési célok meghatározása

Battonya Város 2014-2019 között megvalósítandó középtávú stratégia céljai két típusba sorolhatók: városi szintű tematikus célokra és városrészi szintű területi célokra.

3.2.1 Városi szintű középtávú tematikus célok

A városi szintű tematikus célok 7-8 évre szólnak, ezek olyan középtávú célok, melyek ágazati bontásban kerülnek megfogalmazásra.

- T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás
- T2: Integráló város
- T3: Vállalkozóbarát gazdasági környezet
- T4: Környezetbarát energetikai rendszerek
- T5: Vendégbarát város

T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás

A város intézményrendszerének fejlesztése hozzájárul a lakosság élet-minőségének, életkörülményeinek javításához és társadalmi elégedettségük növeléséhez. A tervezett fejlesztések az elmúlt évtizedben bekövetkező demográfiai es társadalmi változásai miatt is indokoltak. A már meglévő intézményrendszer minőségi szintjének megtartása, és további fejlesztése mellett szükséges az intézményrendszer még hiányos szegmenseinek megvalósítása is. A legfontosabb cél a minőségi, korszerű működési környezet kialakítása, valamint a szolgáltatások minőségnek fejlesztése, tekintettel az intézményrendszer költséghatékony működtetésére és az ezt szolgáló további intézmény felújítási tevékenységekre.

A tematikus cél feltételrendszerének eléréséhez szükséges fontosabb beavatkozások:

- Piactér kialakítása és csarnok építése
- Egészségügyi alapellátás fejlesztése
- Sportcsarnok korszerűsítése (sportolás feltételeinek biztosítása)
- Iskola korszerűsítése
- Könyvtár bővítése, rekonstrukciója

T2: Integráló város

A helyi közösségi képhez hozzátartozik az eltérő társadalmi helyzetű csoportok közötti kohézió javítása és a társadalmi, egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés és esélyegyenlőség megteremtése. A helyi társadalom összefogása az identitás-tudat fejlesztésével érhető el.

A tematikus cél feltételrendszerének eléréséhez szükséges fontosabb beavatkozások:

- Nemzetiségi kulturális programok
- Közösségi szemléletformáló programok
- Helyismereti programok
- Anti-szegregációs program

T3: Vállalkozóbarát gazdasági környezet

Elsődleges célkitűzés a vállalkozások fejlődését, növekedését, illetve a munkaerő versenyképességét elősegítő beavatkozások támogatása. A gazdaság infrastrukturális kritériumainak javítása kedvez a gazdasági célú területek úthálózatának, közműrendszerének**,** az ipari-, gazdasági területek egységes, a kor elvárásait kielégítő arculatának megteremtésére. Lényeges, hogy a vállalkozások működése javuljon, biztosítva a versenyképesség és működési hatékonyság növekedését. Nagy hangsúlyt fektetnek a kistermelői piacok erősítésére, az ezekre épülő közétkeztetés előtérbe helyezésére, a helyben megtermelt alapanyagokra feldolgozására. Az előbb felsorolt területek fejlődése azért is jelentős, mert a nagyüzemi mezőgazdasággal szemben a kis termelők nagyobb foglalkoztatás bővítő hatással rendelkeznek.

A tematikus cél feltételrendszerének eléréséhez szükséges fontosabb beavatkozások:

- Piactér kialakítása és vásárcsarnok építése
- Barnamezős területek hasznosítása
- Ipari park kialakítása – infrastruktúrafejlesztése

T4: Környezetbarát energetikai rendszerek

Az energetikai fejlesztések a közszféra és a magánszféra számára is egyaránt fontosak a 2014-2020-as időszakot figyelembe véve, részben az energetikára irányuló egyre szigorodó előírások miatt, részben pedig a beruházásokat támogató források hozzáférhetősége miatt. A környezettudatosság lassan a mindennapjaink részévé válik, ezért jelentős, hogy tisztában legyünk az energiatudatosság fontosságáról, azaz, hogy hogyan is tudunk spórolni egyes fejlesztések kapcsán, ezáltal törekedni kell az lakóépületek, közintézmények energiatakarékosságot szolgáló felújítására, valamint működtetésére. Nem csak az épületek energetikai korszerűsítésére van szükség, hanem úgynevezett „szoft" jellegű elemek alkalmazása is fontos, hogy a lakosság szemlélete megváltozzon, és a legnagyobb mértékben tudják kihasználni a beruházási jellegű energetikai beavatkozások teremtette korszerű műszaki háttér lehetőségeit. A tematikus cél az energiahatékonyság növelésére, a fenntartható fejlődés elősegítésére, a megújuló energiák alkalmazása, illetve az energiatakarékos szemléletmód kiterjesztése.

A tematikus cél feltételrendszerének eléréséhez szükséges fontosabb beavatkozások:

- Szemléletformálás, oktatás
- Közvilágítás korszerűsítése
- Önkormányzati intézmények energiatudatos felújítása
- Megújuló energia hasznosítás önkormányzati épületekben napelemek telepítésével

T5: Vendégbarát város

A *Vendégbarát város* tematikus cél az idegenforgalom és a városi turizmus fejlesztését foglalja magába. Fontos a kistérségi lakosság és a turisták figyelmét a város irányába terelni, ennek érdekében marketing tevékenységeket kell folytatni. Battonya idegenforgalma alapvetően a Battonya Termál Strandfürdőre építve fejleszthető, de emellett a környező táj kedvez az aktív turizmus egyes ágainak is, mint például a lovas- és vadászturizmusnak. Ahhoz, hogy ezek a célok megvalósuljanak nélkülözhetetlen a városi szabadidős területek fejlesztése, melyek a részben a város lakóinak igényeit kielégíti, részben pedig a turisták számára is hasznos időtöltésként szolgál. Általánosságban elmondható, hogy a tematikus célokhoz kapcsolódó beavatkozások és programok elsődleges célcsoportja közé a városi lakosság is beletartozik.

A tematikus cél feltételrendszerének eléréséhez szükséges fontosabb beavatkozások:

- Battonyai Termál Strandfürdő egészségturisztikai fejlesztése
- Egészséges életmód és sportolás feltételeinek biztosítása
- Kulturális és szabadidős tevékenységek területének biztosítása
- Kistérségi kulturális programok szervezése
- Aktív turizmus fejlesztése

3.2.2 Városrészi szintű területi célok

A város középtávú tematikus céljai közé azon a városrészi célkitűzések tartoznak, melyek egy vagy több városrészben valósulnak meg. A területi célok, valamint a tematikus célok együttes megvalósítása hozzájárul a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép eléréséhez. A középtávú területi célok a Megalapozó vizsgálat részletes városrészi szintű helyzetfeltárása és helyzetelemzése alapján kerülnek megfogalmazásra.

A városrészi célok meghatározásának alapelvei:

- a területi célok a városrész gazdasági, társadalmi és funkcionális jellemzői alapján legyenek megállapítva,
- hatékonyan támogassák a város egészére érvényes célrendszer megvalósulását.

Városrészi célok felsorolása:

V1: Központi városrész – Jelenlegi funkcióinak és adottságainak kiteljesítésével a város, méltó központja.

V2: Lakóterületek- egyéb belterület – Magas környezeti minőséget biztosító kertvárosi jellegű lakóterületek

V3: Külterületek – Integráció az önálló arculat megőrzésével

Központi városrész – Jelenlegi funkcióinak és adottságainak kiteljesítésével a város központja.

A Központi városrész a város ügyintézési és oktatási intézményi területe, melynek jelentőségét funkcióellátottsága is kiemeli. A központ terület-felhasználása, az épített környezet meglehetősen vegyes, a lakóházak és intézményi épületek mellett jelentős közlekedési- és zöldterületek találhatók. Legfontosabb szerkezeti tengelyei az Fő utca és a

rá merőleges Hunyadi utca, melyek a városrész középpontjában metszik egymást. Ezen kívül a Kossuth utcát érdemes megemlíteni, melynek városélénkítő hatásai egyaránt jelentősek. A városrész jelenlegi funkcióját és adottságait kiegészítő fejlesztésekkel, beruházásokkal kell kialakítani a város központját. A műszaki és energetikai szempontból elavult lakótelepek rekonstrukciója a városkép javítása érdekében elengedhetetlen. A városrész arculatának rekonstrukciója során törekedni kell arra, hogy a település- és utcaképi törések kijavításra kerüljenek.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Település- és utcaképi szempontok érvényre juttatása az épületek felújításakor.
- Intézmények folyamatos korszerűsítése (műszaki állapot, energetikai jellemzők javítása) szolgáltatási színvonaluk javítása.
- Lakótelepi jellegű beépítések műszaki és környezeti rehabilitációja.
- Zöldterületek minőségi fejlesztése.
- Városi piac felújítása, vásárcsarnok építése.

Lakóterületek- egyéb belterület – Magas környezeti minőséget biztosító kertvárosi jellegű lakóterületek.

Lakóterületek- egyéb belterületek túlnyomó része monofunkciós lakóterület, kertvárosias jellegű családi házas beépítésekkel, a peremvidékeken többnyire falusias jellegű tömbökkel. Településszerkezetük monotonságát alig oldják kisebb, kertészetileg meglehetősen rendezetlen zöldfelületek. Ezen terület a városi lakosság több mint 75%-ának ad otthont. A lakhatási körülmények számos esetben nem optimálisak, ez legfőképpen a város északi területén, a szegregátumok környékén észlelhető. A városrész fejlesztésének egyedülálló célja a magas környezeti minőséget biztosító, családi házas, kertvárosi jellegű lakóterületek létrejötte, továbbá az ott élők életminőségének javítása a közterek fejlesztése révén. Ahhoz, hogy ezen célok megvalósuljanak, szükség van a zöldfelületek minőségi fejlesztésére. Fontos feladat a városrész északi területein fekvő szegregátumok helyzetének rehabilitációja is. A tervezett gazdasági területek ez idáig nem épültek be. A vasút és vasútállomás jelenléte valamikor gazdaságfejlesztő hatású volt, mostanra viszont jelentősen csökkent a szerepe. A városrész speciális fejlesztési lehetőségei közé tartozik a infrastrukturális hiányok javítása, mely hozzájárul a helyi gazdaság fejlődését szolgáló ipari-gazdasági területek kialakításához.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Lakóterületek fejlesztése a kertvárosi jelleg előtérbe helyezésével.
- Anti-szegregációs program (szegregátumra vonatkozóan).
- Közterületek, belső úthálózat fejlesztése.
- Zöldterület-fejlesztés az ellátottság javítására és a településszerkezet monotonitásának oldására.
- Az infrastrukturális feltételek, elérhetőség javítása.
- Vállalkozások megtelepedésének ösztönzése, önkormányzati érdekeltségű vállalkozások megtelepedése a gazdasági területeken.

Külterület – Integráció az önálló arculat megőrzésével.

A város külterületi egységében elsődlegesen mezőgazdasági tevékenység folyik, kisebb részeken találhatók erdőterületek. A mezőgazdasági területeken legfőképp szántóföldi művelés folyik. Battonya észak-keleti felében található Tompapuszta, amely egy bokortanyára hasonlító lakóterület. A fejlesztések árnyékában lévő lakóterület napjainkig megőrizte tradicionális településképének egy-egy vonását. A terület infrastrukturális ellátottsága igen hiányos, az épületek állapota leromlott, és a terület megközelíthetősége is nehézkes. A külterületi egységben számos helyen találunk mezőgazdasági telephelyeket, melyek általában több száz hektáron gazdálkodók telephelyeiként működnek. A külterületen több tó is fellelhető, melyeket horgásztóként, illetve halgazdaságként használják. Tompapuszta egyedi fejlesztési lehetősége tradicionális falusias hangulatú, mindemellett magas életminőséget biztosító településrész kialakítása. Ennek érdekében a helyi védelem alatt álló lakóterületek rekonstrukciója szükséges, a lakóterület értékeinek kibontakoztatása mellett.

A területi célhoz kapcsolódó programok, intézkedések:

- Lakóterületek szabályozott fejlesztése
- Lakatlanná váló telkek igénybevételének támogatása

3.3 A tematikus és a területi célok közötti összefüggések bemutatása

A város középtávú tematikus céljai a városrészi célkitűzések egy vagy több városrészben történő megvalósításával érhetők el. A területi célok és tematikus célok együttes megvalósítása segíti elő a településfejlesztési koncepcióban felvázolt átfogó célok és a tervezett jövőkép elérését.

A következő diagram és az utána lévő táblázat összegzi a tematikus célok és területi célok közötti összefüggéseket, kapcsolatuk mértékét.

Nyugodt, élhetőbb kisvárosi élet
Átfogó cél: A népességmegtartó erő visszaszerzése
Átfogó cél: Élhetőbb város
T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás
T2: Integráló város
T3: Vállalkozóbarát gazdasági környezet
T4: Környezetbarát gazdasági környezet
T5: Vendégbarát város
V1: Központi városrész
V2: Lakóterületek és egyéb belterület
V3: Külterületek

2. táblázat: A tematikus célok és a városrészek egymásra ható koherenciája

Városrészek/Tematikus célok	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás	T2: Integráló város	T3: Vállalkozóbarát gazdasági környezet	T4: Környezetbarát gazdasági környezet	T5: Vendégbarát város
Központi városrész					
Lakóterületek és egyéb belterület					
Külterületek					

	Erős koherencia
	Közeper koherencia
	Gyenge koherencia

Forrás: saját szerkesztés

4. MEGVALÓSÍTÁST SZOLGÁLÓ BEAVATKOZÁSOK

A Stratégia a város középtávú célrendszerének bemutatásán túl tartalmazza a lényeges fejlesztési jellegű beavatkozások indikatív listáját. A projekteket a Stratégia, a kidolgozásakor rendelkezésre álló információk alapján, vázlatosan és lényegre törően mutatja be. Az ITS végrehajtó, gyakorlati jellege nem feltételezi a projektek teljes körű, részletes kifejtését.

A célok megvalósítását szolgáló beavatkozások számbavételét ugyanakkor több tényező is indokolja:

- az előkészítettség különböző fázisában lévő projekt elképzelések egymáshoz optimálisan illeszkedve a lehető leghatékonyabban járulhassanak hozzá a Stratégia céljainak eléréséhez.
- a célok megvalósítása érdekében összegyűjtésre és rendszerezésre, azután pedig priorizálásra kerülhessenek a potenciális projektgazdáknál körvonalazódó fejlesztési elképzelések; ezáltal a megvalósítás fázisában a stratégiai célokhoz igazodóan reális lehetőség nyílik konkrét projektek megvalósítására.

A Stratégia megvalósítását szolgáló beavatkozások vonatkozásában az alábbi projekttípusok kerültek meghatározásra:

Akcióterületi projektek

Egybefüggő vonallal körülhatárolt akcióterületen végbemenő fejlesztések, amelyek egymást erősítő hatást fejtenek ki. Az egyes projektelemek hozzájárulnak más projektek megvalósulásához, illetve hatásaik kiteljesedéséhez. A projektek az akcióterület számára megfogalmazott cél érdekében kerülnek megvalósításra, így ezáltal várható hatásuk is akkora, hogy jelentős változást eredményez a kijelölt akcióterületen.

Kulcsprojektek

A kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, melyek meghatározó feltételét képezik valamely középtávú városi célkitűzés elérésének, azaz, ha a projekt nem valósul meg, a tervbe vett cél nem, vagy csak kismértékben érhető el. Gyakran a kulcsprojekt megvalósulása előfeltétele egyéb tervezett fejlesztések megvalósulásának, vagy azok hatásai érvényesülésének.

Hálózatos projektek

Több, egymáshoz kapcsolódó, akár egyforma típusú projektelemből állnak, a város egészére vagy annak egy nagyobb részére kiterjednek és a projektelemek egy szinergikus rendszer elemeit képezik.

Egyéb projektek

Azok a projektek, amelyek a fenti kategóriák egyikébe sem tartoznak. Ezek lehetnek pontszerű, egy vagy több városrész, illetve a település egésze szempontjából jelentős fejlesztések, amelyek között beruházási jellegű és soft elemek egyaránt szerepelhetnek.

A következőkben a fenti logikát követve kerülnek bemutatásra azon fejlesztési elképzeléseket, amelyek az ITS középtávú célrendszerében megfogalmazott célok megvalósítását szolgálják.

4.1 Akcióterületek kijelölése, a kijelölés és a lehatárolás indoklásával

Városközpont akcióterület

A városközpontban valósul meg több olyan fejlesztés, mely során javul a városkép (Polgármesteri Hivatal homlokzati és energetikai felújítása, szabadidő park kialakítása), nő az egészségügyi ellátás minősége. Mindemellett az oktatási és nevelési intézmények infrastrukturális fejlesztései valósulnak meg. Középületek és közterületek rehabilitációjára kerül sor.

Anti-szegregációs akcióterület

Battonya város északi területén több helyen is találunk szegregátumokat. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok pályázati felhívás 3.4.1. *A projekt területi korlátozása című* pontjában szereplő leírás indokolja, hogy a szegregált, illetve a szegregációval veszélyeztetett területet egybefüggő tömbként[2] szükséges kiválasztani, amelyre együttesen jellemző, hogy a szegregációs mutató határértékének megfelel. A tömb lehatárolása szegregációs mutató alapján történik.

[2] *A tömb népszámlálási célra létrehozott, általában közterületek és/vagy természetes és mesterséges tereptárgyak, valamint rácshálós térinformatikai megoldás eredményeképpen kialakított, településen belüli kisterületi egység.*

Belvíz elvezetési akcióterület

A terület a város, központi részét határoló Dózsa György utcában található a problémás nyílt rendszerű belvízelvezető csatorna, amely befogadója az utca végén található Száraz-ér természetes vízfolyás. A városban 2000-ben történt meg egy nagyobb méretű belvízkár elhárítással kapcsolatos karbantartása. Azóta a nyílt belvízelvezető csatornák takarítása és a rézsűk kaszálása történik. Az említett szakaszon a problémát az okozza, hogy egyrészt megsüllyedtek a csövek, így számos helyen elleneséses szakaszok alakultak ki. Az átereszek részben összetörtek és eldugultak, a csatorna oldalfalai lecsúsztak, így a víz könnyen feltorlódik, valamint a befogadóhoz csatlakozó jelenleg nyílt árok becsatlakozási végpontja egy szegregációval veszélyeztetett erősen hanyatlásnak induló városrészben található, ahol az ott élők mondhatni, hogy szemétlerakónak használják ezt a csatorna szakaszt, ezáltal megakadályozzák a csatorna rendeltetésszerű működését. Mindezen problémák azt eredményezték, hogy magas belvízállás esetén a hirtelen jött csapadék nem tud megfelelően gravitációs alapon elfolyni, ezáltal időszakos kiöntések jelennek meg a területen található házak udvaraiban és sok esetben a járdák, bejárók víz alá kerülnek.

Út rehabilitációs akcióterület

Az akcióterület a 0676 és 0683/2 hrsz. út a települési Klapka György utca folytatásaként mintegy fél kilométer hosszan jelentős nagyságú mezőgazdasági területet kapcsol be a szilárd burkolatú hálózatba. A nyomvonal végén egy állattartó telep található. Az akcióterületen történő úthálózat fejlesztés közvetlen haszonélvezői a felújított külterületi utak melletti földtulajdonosok. Az úthálózat alépítménye még viszonylag jó állapotban van, kiépített csatlakozása nincs. Az útpálya itatott aszfaltmakadámként épült néhány évtizede. Az elméleti tönkremeneteli időt többszörösen meghaladó élettartam során a kopóréteg lekopott.

4.2 Az egyes akcióterületeken megvalósítandó fejlesztések összefoglaló bemutatása

Battonya városa a fejlesztési elképzelések területi és funkcionális csoportosítása során 2014-2020 közötti időszakra vonatkozóan négy akcióterületet határolt le, amelyekhez indikatív projektjavaslatokat rendelt. A lehatárolások a jövőbeli fejlesztési területek alapját fogják képezni.

Akcióterületek:

- 1. Városközpont akcióterület (AT1)
- 2. Anti-szegregációs akcióterület (AT2)
- 3. Belvíz elvezetési akcióterület (AT3)
- 4. Út rehabilitációs akcióterület (AT4)

A tervezés ez fázisában még nem szükséges az akcióterületek végleges és pontos lehatárolása, lehetősége van a további fázisokban kisebb módosításokra. Az akcióterületek formabeli tulajdonsága és elhelyezkedése tervezhető, az alapvető adottságok alapján előzetesen lehatárolhatóak a fejlesztési területek.

Az egyes akcióterületek kijelölése során a területek sajátos elhelyezkedése, a területek lehatárolását meghatározó jellemzők kaptak kiemelt szerepet. Továbbá fontos volt az egyes akcióterületekhez rendelhető fejlesztési elképzelések tartalmi kapcsolódása, és ezen fejlesztések az akcióterületen elérhető funkciókra gyakorolt hatása .

Az akcióterületek elhelyezkedését és területi kiterjedését az alábbi térkép szemlélteti.

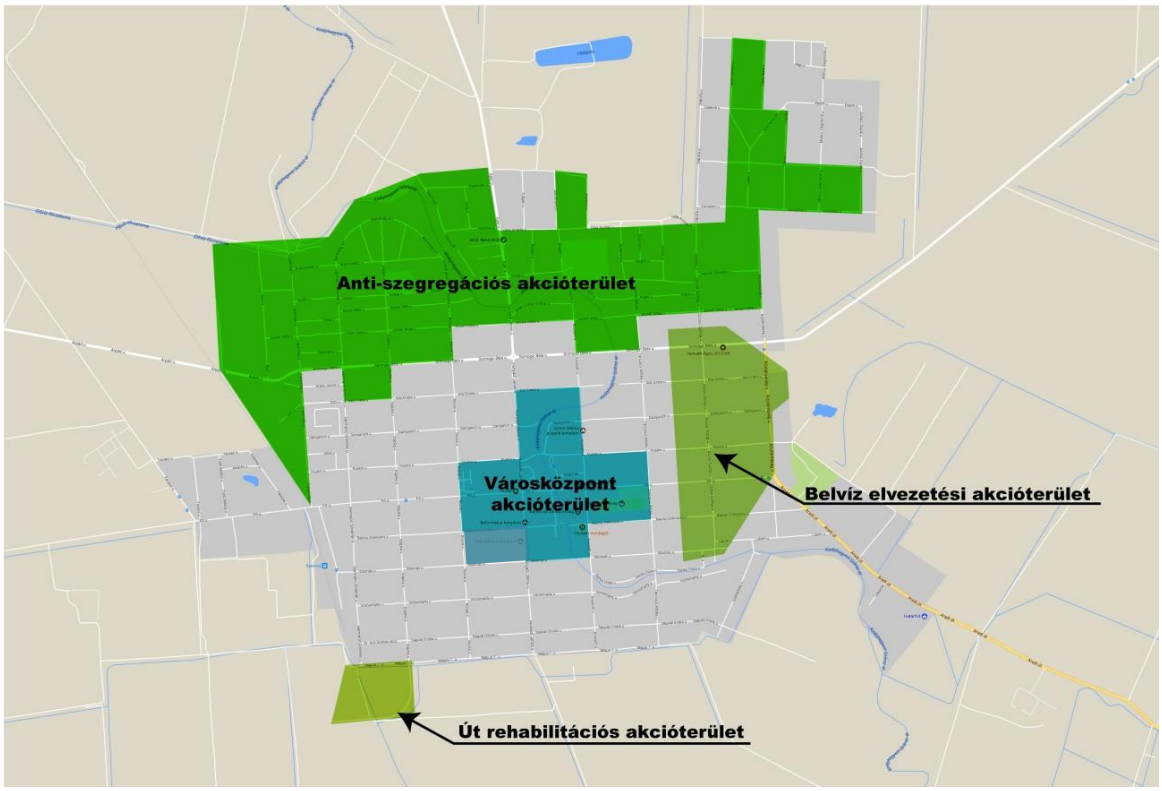

4. térkép: Akcióterületek elhelyezkedése

Forrás: saját szerkesztés

Városközpont akcióterület

A Városközpont akcióterület számottevő átfedést mutat a Központi városrésszel, amely városi funkciókban gazdag, központi elhelyezkedésű centrum területe.

Az akcióterület kijelölését központi szerepköre indokolta, a területen jelenleg is meglévő településközponti funkciók, a pozitív pályázati elbírálások által megkezdett fejlesztések és a jövőbeli fejlesztési elképzelések alapján. A projektek keretében számos intézmény felújítása, energetikai korszerűsítése fog megtörténni. A korábban tervbe vett néhány projekt megvalósulása még várat magára, ugyanakkor újabb fejlesztési igények is felmerültek. A megkezdett programok folytatása, a korábban már megteremtett lehetőségek jobb kihasználása indokolja a Városközpont akcióterület lehatárolását.

5. térkép: Városközpont akcióterület

Forrás: saját szerkesztés

Anti-szegregációs akcióterület

Az akcióterület a KSH által körülhatárolt, lakóterületi városrész északi részében található két szegregátumot, valamint egy szegregációval veszélyeztetett területeket - fejlesztési szempontból kapcsolódó belterületi területeket - foglalja magában. Az ***1. szegregátum*** a (Géja A. u. - Dugonics u. - Szegfű u. - Kinizsi u. - Géja A. u. - Hársfa u. - Dózsa Gy. u.- Pakurár D. u. - Táncsics M. u. - Kígyó u. - Kossuth u. - Reggel u. - Géja A. u.), a ***2. szegregátum*** a (József A. u. - Bem u. - névtelen u. - Fakertvég u. - belterületi határ - Barátság körút - Aranykalász u. -Barátság körút - Aranykalász u. - Szalai u. - Fakertvég u. - Jókai u. - Puskin u. - Fakervég u. - vasút - Árpád u. - Vasút u. - József A.) és a ***szegregációval veszélyeztetett terültek*** pedig a (Somogyi B. u. - Klapka u. - Ady E. u. - Hermann G. u.) és a (Alkotmány u. - névtelen u. - Gyepsor u. - Vorosilov u. - Köztársaság u. - József A. u. - Vasút u. - Rózsa u. - Somogyi B. u. - Klapka u. - Szalai u. - Hermann G. u. - Előre u.) utcákat foglalja magába.

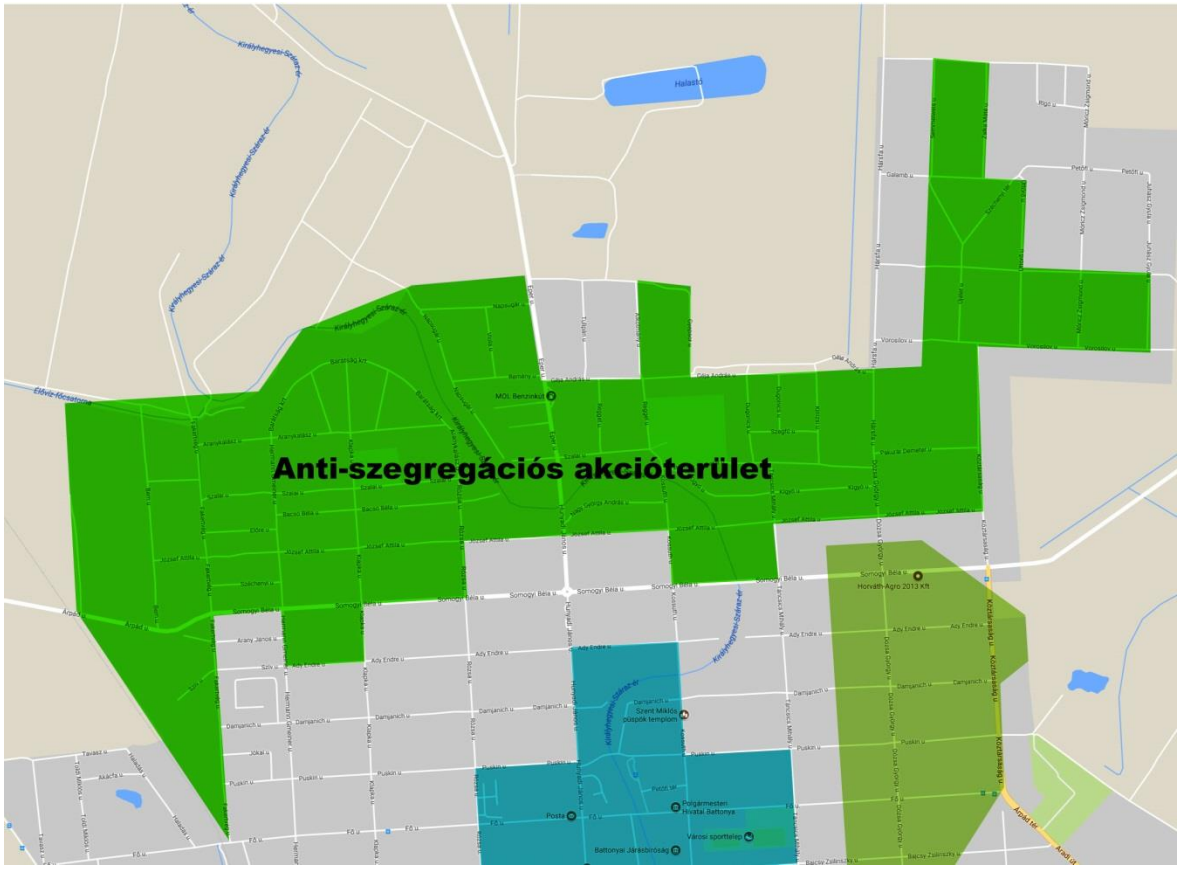

6. térkép: Anti-szegregációs terület

Forrás: saját szerkesztés

A tervezett Anti-szegregációs akcióterület biztosítja, hogy önálló akcióterületként valamennyi égető társadalmi- gazdasági-környezeti problémát enyhítsen *(szegregáció, lakóterületek kiürülése, rossz szociális mutatók, települési funkciók leépülése)*. A már évek óta tervbe vett szükséges fejlesztések megvalósításának szándéka, a kedvezőtlen társadalmi, urbanisztikai tendenciák felgyorsulása, a fejlesztések szinergikus hatásának érvényesíthetősége is indokolja az akcióterület fenti módon történő lehatárolását. A támogatások területileg koncentrált felhasználása a város középtávú fejlesztési céljainak teljes körű megvalósulását is eredményezi. A már évek óta tervbe vett szükséges fejlesztések megvalósításának szándéka, a kedvezőtlen társadalmi, urbanisztikai tendenciák felgyorsulása, a fejlesztések érvényesíthetősége is erősíti az akcióterület kijelölését.

Belvíz elvezetési akcióterület

A terület a város központi részét határoló Dózsa György utcában található a problémás nyílt rendszerű belvízelvezető csatorna, amely befogadója az utca végén található Száraz-ér természetes vízfolyás. A belterületei árkokra beépítésre került átereszcsövek számos esetben nem megfelelő méretűek, nem az optimális folyásszintre lettek lehelyezve, így ezek csak akadályozták az összegyülekezett csapadékvíz gyors levonulását. Ez azt eredményezte, hogy sok helyen a levezető árkok funkcióképessége teljesen megszűnt. Ezek általános lefolyási gondokat eredményezett a belvízöblözetekben. A hirtelen lehulló nagy mennyiségű csapadékvíz levezetése a Dózsa utcában nem biztosított. Az utca vége a legalacsonyabb pont, ahol meg befolyik a Száraz-érbe, az viszont egy magasabban fekvő terület. A fontosabb védendő épületek a belterületi vízgyűjtő területén található összes lakóház és az összes középület: az iskolák, óvodák, orvosi rendelők és egyéb közintézmények.

7. térkép: Belvíz elvezetési akcióterület

Forrás: saját szerkesztés

A városban 2000-ben történt meg egy nagyobb méretű belvízkár elhárításával kapcsolatos részleges rekonstrukció. Azóta csak a nyílt belvízelvezető csatornák takarítása és a rézsűk kaszálása történik. A problémát az okozza, hogy az akcióterületen megsüllyedtek a csövek, így számos helyen elleneséses szakaszok alakultak ki, továbbá az átereszek részben összetörtek és eldugultak. Ugyanakkor a befogadóhoz csatlakozó jelenleg nyílt árok becsatlakozási végpontja egy szegregációval veszélyeztetett erősen elhanyagolt városrészben található, ahol az ottani lakosok - a száraz időszakban- szemétlerakónak használják ezt a csatorna szakaszt, megakadályozva a csatorna rendeltetésszerű működését.

Ezen problémák azt eredményezték, hogy magas belvízállás esetén a hirtelen lezuduló csapadék nem tud gravitációs alapon elfolyni, ezáltal időszakos kiöntések jelennek meg a területen található házak udvaraiban és sok esetben a járdák, bejárók víz alá kerülnek.

Út rehabilitációs akcióterület

Az akcióterület a 0676 és 0683/2 hrsz. út a települési Klapka György utca folytatásaként mintegy fél kilométer hosszan jelentős nagyságú mezőgazdasági területet kapcsol be a szilárd burkolatú hálózatba.

8. térkép: Az út rehabilitációs akcióterület által lehatárolt szakasz

Forrás: saját szerkesztés

Az akcióterületen történő úthálózat fejlesztés közvetlen haszonélvezői a felújított külterületi utak melletti földtulajdonosok. A terület megközelíthetőségének javításával, a gazdálkodás kiszámíthatóságának növelésével a mezőgazdasági növénytermelés és a kertészeti munkálatok nagyobb mértékű megjelenése is várható. A vízelvezető árkok kiépítésével, kitisztításával a belvíz elleni védekezés is egyszerűbbé válik, illetve a viziközmű társulás karbantartási munkái is könnyebbé, továbbá gyakoribbá válnak.

4.2.1 Városközpont akcióterület

A fejlesztések célja

A Városközpont funkcióinak bővítése, illetve vonzó és egyben élhető városközpont létrehozása. A városrész jelenlegi funkcióira és adottságaira alapozva a fejlesztések hozzájárulnak a vendégcsalogató városkép kialakításához.

A korszerűsítés célja az épített környezet megújítása, az hivatali és oktatási intézmények infrastrukturális fejlesztése, a lakótelepek felújítása. Az akcióterület komplex fejlesztése a város kulcsprojektjeként is értelmezhető, amely számos területre hatást gyakorol, mind ágazati, mind területi vonatkozásban.

Az akcióterületen végrehajtandó fejlesztések megegyeznek a Központi városrész területi céljainak megvalósulását szolgáló beavatkozásokkal.

3. táblázat: Városközpont akcióterület fejlesztései

Sorszám	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költségbecslés (millió Ft)
1.	***Zöld város kialakítása Battonyán - Településközpont rehabilitációja*** Az épített környezet, a közlekedési infrastruktúra, a zöldterületek a közművek környezettudatos felújítása, korszerűsítése. Önkormányzati és vállalkozói épületállomány korszerűsítése, rendezvényterület kialakítása, központi játszótér építése, park-rehabilitáció.	220
2.	***Battonyai Szociális Szervezet alapszolgáltatásainak infrastrukturális fejlesztése*** Akadályok megszüntetése a közintézmények területén: projektarányos akadálymentesítés. Az esélyegyenlőségi célcsoportok (kiemelten az idősek, a gyermekek és a mélyszegénységben élők) helyzete javul a projekt hatására: az szociális alapellátás színvonala emelkedik, az szociális ellátás terén javulás várható a célcsoport számára. A beruházás keretében projektarányos akadálymentesítésre is sor kerül. Az energiahatékonysági beruházásnak további járulékos, pozitív hatásai jelentkeznek a település népességmegtartó erejének fokozásában.	25,2
3.	***Piaci terület kialakítása és fejlesztése Battonyán*** Meglévő tervek alapján vásárcsarnok megépítése, piactér és közösségi tér kialakítása, a terület korszerűsítése, rehabilitációja	136,8
4.	***Battonyai Orvosi Rendelő infrastrukturális fejlesztése*** Egészségügyi alapellátás fejlesztése. az Egészségügyi Központ épületének átalakítása és akadálymentesítése a lakosság igényeinek megfelelő módon. A fűtéskorszerűsítéssel, továbbá megújuló energia hasznosításával a fenntartási költségek jelentős csökkentése. A település közszolgáltatásainak fejlesztése, minőségük javítása révén a lakosság elégedettségének és ezen keresztül a város népességmegtartó képességének növelése.	60

5.	***Új bölcsőde építése Battonyán*** Korszerűbb, a mai kor igényeinek és követelményeinek megfelelő felszereltségű bölcsőde építése. A megvalósítással új férőhelyek kialakítása, férőhelybővítés. A korszerűsítés, az új épületek hozzájárulnának a nevelő-oktató munka színvonalának emeléséhez, a hatékonyabb, gazdaságosabb működéshez. Cél a bölcsődei ellátáshoz való hozzáférés javítása, és a szolgáltatások minőségi fejlesztése. A kisgyermeket nevelők munkavállalásának támogatása, ezáltal a foglalkoztatás javítása, valamint az életminőség javítása.	50

Forrás: saját szerkesztés

9. térkép: Városközpont akcióterület fejlesztési helyeinek meghatározása

Forrás: saját szerkesztés

Elérni kívánt eredmények

A tervezett fejlesztések által a Városközpont meglévő funkciói tovább erősödnek. Az épített és a természeti környezet állapota javul. A központban elérhető szolgáltatások köre nem csak bővül, hanem a szolgáltatások minősége is emelkedik. Elmondható, hogy a városközpont vonzereje erősödik mind az itt élők, mind pedig az ide érkező térségi lakosok és a városba látogatók számára.

4.2.2. Anti-szegregációs akcióterület

A fejlesztések célja

Battonya belterületének északi részén találhatók – a KSH által lehatárolt - szegregált és szegregációval veszélyeztetett területeket. A kijelölt területek egyikéről sem lehet azt mondani, hogy etnikailag szegregált területek, inkább lakhatási, megélhetési és oktatási szegregációról eshet szó. A lehatárolt területeken számos alacsony komfortfokozatú vagy komfort nélküli, egyszobás lakóház található. A lakóházak fejlesztését önerőből nem tudják finanszírozni, mivel vagy hosszabb ideje nem tudnak elhelyezkedni, vagy ha mégis eltudnak, akkor alacsony fizetésért. A lakosok nehéz megélhetése miatt csak a legszükségesebb esetben veszik igénybe az igazgatási, egészségügyi szolgáltatásokat, a közösségi élettől szinte teljesen elzártan élnek.

Cél a leszakadó és leszakadással veszélyeztetett területeken élők társadalmi integrációja, társadalmi és szociális esélyegyenlőség biztosítása.

4. táblázat: Anti-szegregációs akcióterület tervezett fejlesztései

Sorszám	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költségbecslés (millió Ft)
1.	***„Egységben a jövő” – Komplex program Battonya társadalmi együttműködéséért*** Egyéni előrelépést támogató programok Közösségi szemléletformáló programok, közösségi élet erősítése Egészségügyi programok *(prevenciós és mentálhigiénés programok)* Munkaerő-piaci beilleszkedést segítő programok, önálló jövedelemszerzésre való képesség kialakítása, fejlesztése	52,5

	Problémák feltérképezése, egyéni fejlesztési tervek készítése, megvalósítása és folyamatos felülvizsgálata; Pénzügyi, családszervezési és életvezetési, adósságkezelési tanácsadások.	
2.	***Leromlott városi területek rehabilitációja Battonyán*** Közlekedési fejlesztések körében a területeket határoló egyes burkolatlan közutak burkolattal történő ellátása, járdaszakaszok felújítása. A városrehabilitációs akcióterület lakófunkciójának erősítése, infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése, Közterületi funkciók kialakítása A szegregáció csökkentése, a hátrányos helyzetű személyek társadalmi integrációjának elősegítése Közösségi terek kialakítása Közbiztonság javítása érdekében térfigyelő kamerák telepítése és közvilágítás fejlesztése.	155

Forrás: saját szerkesztés

Elérni kívánt eredmények

Az akcióterület biztosítja, hogy valamennyi égető társadalmi- gazdasági-környezeti problémát enyhítsen *(szegregáció, lakóterületek kiürülése, rossz szociális mutatók, települési funkciók leépülése).* A pályázati források segítségével megkezdődhet a leszakadt területek rehabilitálása. Az akcióterület bizonyos részén tervezett programelemek a megvalósulásukat követően vizsgálatra kerülnek, majd a tapasztalatok feldolgozása után átültetésre kerülnek az Anti-szegregációs akcióterület további területeire. A megvalósuláshoz jelentős anyagi források szükségesek, melyek megszerzése az önkormányzat középtávú céljai között szerepel. Az eredményesség eléréséhez alapos tervezés és szinergikus lépések egymásra épülése szükséges.

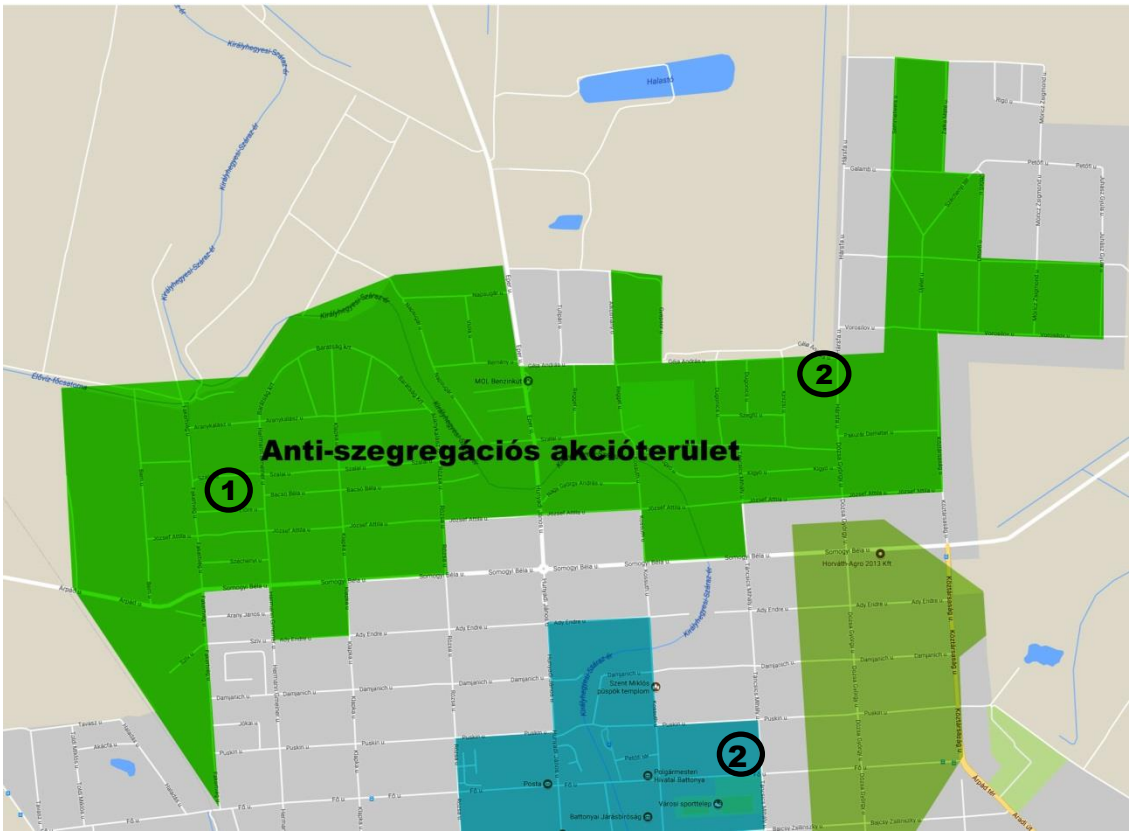

10. térkép: Anti-szegregációs akcióterület tervezett fejlesztései

Forrás: saját szerkesztés

4.2.3. Belvíz elvezetési akcióterület

Fejlesztés célja

A település belterületi csapadékvíz elvezetési rendszerének fejlesztése, környezeti biztonságának növelése, a belvíz- és helyi vízkár veszélyeztetettségének csökkentése. A belterületre hullott csapadékvizek rendezett és kártétel nélküli elvezetése annak érdekében, hogy a városrész természetes és épített környezetének védelme megvalósuljon, valamint a vállalkozások és befektetők, valamint a lakosság számára vonzó, ugyanakkor környezetileg fenntartható városi környezet kerüljön kialakításra.

5. táblázat: Belvíz elvezetési akcióterület fejlesztése

Sorszám	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költségbecslés (millió Ft)
1.	***Csapadék- és belvízvédelmi fejlesztések Battonyán*** A település belterületi csapadékvíz elvezetési rendszerének fejlesztése Környezetbiztonság növelése, a belvíz- és helyi vízkár veszélyeztetettségének csökkentése A belterületre hullott csapadékvizek rendezett és kártétel nélküli elvezetése A vállalkozások, befektetők és a lakosság számára vonzó, környezetileg fenntartható városi környezet kerüljön kialakításra.	45

Forrás: saját szerkesztés

11. térkép: A belvíz elvezetési terület fejlesztése

Forrás: Saját szerkesztés

Elérni kívánt eredmények

Dózsa György utcában korábban megvalósult, - jelenleg vízjogi üzemelési engedéllyel nem rendelkező - nyílt bel-és csapadékvíz elvezető csatorna felújítása. Az utca végén a csatorna a Királyhegyesi Száraz-érbe való becsatlakozása zárt csatorna szakasszal. Az épített környezet fejlesztése során a városlakók számára megismertetésre kerülnek azok az építési technológiák, amelyek alkalmazásával hatékonyabban lehet biztosítani a vizek helyben tartását és az azzal való gazdálkodást.

4.2.4 Út rehabilitációs akcióterület

Fejlesztés célja

A külterületi úthálózat korszerűsítésével az alapszolgáltatások könnyebben elérhetővé válnak, a külterületen élő lakosság mobilitása növekszik, illetve a szolgáltatásokhoz való hozzáférés is egyszerűbbé válik. A tanyagazdaságok vonzereje és gazdasági aktivitása is fokozódhat.

6. táblázat: Külterületi helyi közutak fejlesztése

Sorszám	Projekt megnevezése, rövid leírása	Indikatív költségbecslés (millió Ft)
1.	***Külterületi helyi közutak fejlesztése és önkormányzati utak kezelését biztosító gépek beszerzése*** Külterületi helyi közutak fejlesztése Önkormányzati utak kezeléséhez, állapotjavításához szükséges erő- és munkagépek beszerzése	40

Forrás: Saját szerkesztés

12. térkép: Út rehabilitációs akcióterület

Forrás: Saját szerkesztés

Elérni kívánt eredmények

A külterületi utak felújítása révén bővül a térségben a kerékpárral és/vagy lóval megközelíthető területek nagysága. A térség gyógynövény-turisztikai programjához kapcsolódóan megközelíthetővé válnak a potenciális gyógynövénytermesztő helyek. A fejlesztés révén a város vonzóbb külterületi környezetet tud a gazdasági szereplőknek, a lakosoknak és az ide látogatóknak biztosítani. Ez közvetlenül megjelenik a mezőgazdasági hasznosítás során. A pozitív tájgazdálkodás hatások révén a település és a táj hosszú távú, turisztika hasznosítása is teret kap. A rendezett és megközelíthető tájelemek a város lakosságmegtartó erejét is növelik, valamint mások számára is vonzóvá teheti.

4.3 Az akcióterületen kívül végrehajtandó, a település egésze szempontjából lényeges fejlesztések

4.3.1 Kulcsprojektek

Battonya 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó kulcsprojektjei több típusú beavatkozást tartalmaznak és több tematikus célhoz is kapcsolódnak.

Városközpont akcióterület

A Városközpont akcióterület fejlesztései, a városi és területi célkitűzésekkel konszenzusban kulcsprojektként is értelmezhetők.

4.3.2. Hálózatos projektek

Battonya 2014-2020 közötti időszakra vonatkozó hálózatos projektjei, amelyek több, egymáshoz illeszkedő, hasonló jellegű projektelemből állnak, és a város nagy részére kiterjednek.

Korszerű és fenntartható energiagazdálkodás

Fejlesztések indokoltsága

Battonyán az intézmények energiakorszerűsítése az elmúlt időszakban csak kismértékben valósult meg, a lakótelepi épületek felújítása sem kezdődött el. A jó néhány közintézményi és más, energetikai, megújuló energia hasznosításán alapuló fejlesztés megvalósulását segíti a projektek egymáshoz való összekapcsolása. A fejlesztéseknek magukba kell foglalniuk a nyílászárók cseréjét, a gépészeti berendezések felújítását, az épület külső homlokzati hőszigetelését, a meglévő fűtési rendszer korszerűsítését, továbbá szükség szerint a megújuló energiaforrások alkalmazását is.

A fejlesztések célja

A fejlesztések során csökken a városüzemeltetés költségei, ezáltal a fennmaradt összegeket egyéb, hasznosabb tevékenységekre, illetve további korszerűsítésekre tudja elkölteni a városüzemeltetés. ezek az elképzelések már korábban megjelentek Battonya fejlesztési elképzeléseiben. Az energiahatékonyság további növelése érdekében célszerű a közintézmények energetikai korszerűsítésének támogatása is.

Tervezett projektek

- Közvilágítás korszerűsítése
- Intézmények fűtéskorszerűsítése

- Önkormányzati intézmények energiatudatos felújítása
- Megújuló energia hasznosítás önkormányzati épületekben napelemek telepítésével

Elérni kívánt eredmények

A fejlesztések eredményeképpen csökkennek a város közüzemi költségei, az önkormányzat anyagi terhei, de a környezetvédelmi, fenntarthatósági szempontok is érvényesülnek.

Vizi közmű rendszer fejlesztése

Fejlesztések indokoltsága

A hirtelen lehulló, nagy mennyiségű csapadékmennyiség zavartalan elvezetésének biztosítása érdekében a felszíni vízelvezető rendszer fejlesztésére van szükség. A városban a szennyvízcsatorna hálózat csak kis mértékben van kiépítve, ezáltal a belterületen keletkező szennyvizek nagy része a házi szikkasztókba kerül. A szikkasztók által bekerül a talajba, és a talajon keresztül pedig a talajvízbe, szennyezve ezáltal a legfelső talajvízrétegeket, illetve a mélyebb, vízadó rétegeket is. A talajba kerülő szennyvíz szennyezi az ivóvíz réteget, és károsítja a településen élők egészségét, továbbá az épített környezetet. Fontos, hogy a szennyvízelvezetés minél hamarabb megoldódjon. A tervezett beruházással megszüntethető a talajok terhelése, és a talajvízszennyezés. A kommunális szennyvíz gyűjtése zárt csatornarendszerben történne, melyet a meglévő, és korszerűsítendő szennyvíztisztító telepen kezelnének.

A fejlesztések célja

A vonalas szennyvízhálózati rendszerhez történő hozzáférés javítása, továbbfejlesztése, hatékonyságának növelése, hosszútávú fenntarthatóságot biztosít. A keletkező házi kommunális szennyvíz szabályozott összegyűjtése környezetbarát módon történne, majd a szennyvíz kijuttatása történne a tisztítótelepre, az utolsó lépés pedig a szennyvíz megtisztítása. A szennyvíztisztító korszerűsítésével fokozódna a környezet védelme, és a szennyvíztisztító jelenlegi technológiájából adódó nagy védőtávolság miatt nem megvalósítható fejlesztések most szabad utat kapnának.

Tervezett projektek

- Csapadékvíz-elvezető rendszer rekonstrukciója
- Elavult vízvezetékrendszer felújítása
- Szennyvíztelep korszerűsítése
- Teljes szennyvíz-csatornázottság biztosítása

Elérni kívánt eredmények

Cél, hogy az alapvető infrastruktúra minden felhasználó számára biztosítva legyen, amellett, hogy az ellátás színvonala emelkedik. A város környezeti állapota javul, emellett a rendszer fenntartásának terhei csökkennek. A felszíni vízelvezető rendszerek eredményes védekezést tesznek lehetővé a hirtelen lehulló nagy mennyiségű csapadék felgyülemlésével szemben. A beavatkozás során, a közterületen olyan csatornahálózat kerül kiépítésre, amivel folyamatosan biztosítható az ingatlanokon keletkező szennyvíz elvezetése. Az eddig elszikkasztott, talajba engedett szennyvizek szervezett elvezetésével nagymértékben csökken a talaj és a talajvíz szennyező anyag terhelése és csökken a mostani, magas talajvízszint is.

Zöldfelületek fejlesztése

Fejlesztések indokoltsága

Battonya Központi városrésze jelentős zöldfelülettel rendelkezik, a többi városrészben azonban alig van zöld terület, így mennyiségi (fásítás) és minőségi fejlesztésre ugyancsak szükség van. Alapvető kritérium, hogy a felületi jellegű területeket és ökológiai folyosókat vonalas elemek kapcsolják össze, egybefüggő városi zöldfelületi létrehozva.

A fejlesztések célja

Egységes zöldfelületi struktúra kialakítása a központi városrész zöldfelületei, és a belterület közelében lévő kisebb zöldfelületek összekapcsolásával. A fejlesztés során növekszik a közterületi zöldfelületek aránya az ellátatlan városrészekben, továbbá a meglévő zöldfelületek rekonstrukciója megy végbe.

Tervezett projektek

- Önkormányzati területek parkosítása
- LED technológiás térvilágítás kialakítása
- Játszótér és egy szabadtéri sportpálya kialakítása
- Királyhegyesi-Száraz-ér ökofolyosójának fejlesztése

Elérni kívánt eredmények

Battonya központi növényfelületének és növényállományának teljes rekonstrukciója valósul meg, az élőhelyek és biodiverzitás növelésének érdekében. Helyreállításra, illetve kialakításra kerül a több szintes növényállomány. A növénytelepítésnek köszönhetően a

város klímája, levegője, környezeti állapota minőségi változáson megy keresztül. A város közterületeinek településesztétikai megjelenése javul. A városközponti területek közelében mindenhol könnyen elérhetők a mozgásra, kikapcsolódásra alkalmas zöldfelületek.

4.3.3. Egyéb projektek

A főbb projekteken kívül vannak egyéb - a település egészére nézve jelentős – fejlesztések, amelyek között - a fizikai beruházás jellegű beavatkozások mellett – úgynevezett „soft" elemek is részt vesznek. Az egyéb projektek az alábbiakban kerülnek ismertetésre:

Kistérségi nemzetiségi kulturális programok szervezése

A város életében jelentős szerepet játszik a több nemzetiségi élet, a szerb, román és roma hagyományok is megjelennek egy-egy rendezvény alkalmával. A számos kulturális program, valamint az egyszeri és rendszeres rendezvények igen nagy szerepet játszanak a turisztika, és a lakosság elégedettségének szempontjából. Az úgynevezett „kultúraszolgáltatás" a közösségi szolgáltatások speciális, „soft" jellegű eleme, így jelentősége lényeges a város stratégiai céljainak megvalósulása szemszögéből.

Társadalmi identitás és kohézió erősítése

A fejlesztés célja a helyi közösségek identitástudatának és kohéziójának megerősítése. Ahhoz, hogy a projekt sikeres legyen, erősíteni kell az egyének helyi identitását, továbbá az emberi kapcsolatok minőségét. Közösségi szinten segíteni kell a közösségek kohéziójának növelését, illetve a civilek egymással, és a várossal való együttműködését. Battonya számos épített és kulturális örökséggel rendelkezik, melynek védelme, megőrzése a városiak közös érdeke. A szemléletformálás sikere nagymértékben hozzájárul a helyi identitástudat erősítéséhez. A helyi természeti és épített értékekre épülő programok, a hagyományok ápolása elősegíti a helyi kisebb közösségek kialakulását és megerősödését.

Tervezett projektek

- Közösségi szemléletformáló programok
- Egészséges életmódra való nevelési programok

Elérni kívánt eredmények

Fejlődik a közösség tagjainak egymás iránti felelősségtudata. A helyi civil társadalom megerősödése segíti a helyi közösségi konfliktusok megoldását és az önálló cselekvési képességének erősítését. Erősödik a civil aktivitás és a településhez való kötődés. A

meglévő erőforrások felszínre kerülnek, az együttműködések következtében ezen erőforrások aktivizálódnak és minőségi változást hoznak a települési közösségek életében

Kiürülő lakóterületek rekonstrukciója

Fejlesztések indokoltsága

Battonya és a Dél-békési terület egyik legnagyobb urbanizációs problémája a lakóiktól elhagyott területek kiürülése. Ez a folyamat a településszerkezet szétfoszlását idézi elő. A folyamat következtében romlásnak indult lakóházak keletkeznek. A helyi ingatlanpiac hanyatlása miatt egész házsorok válnak üressé. Mindez nemcsak környezeti és társadalmi problémákat eredményez, hanem a közművek üzemeltetése se gazdaságos. A probléma legjobban az anti-szegregációs akcióterület lakótömbjeit érinti, ugyanakkor a városközponthoz közelebbi lakóterületein is észlelhető a negatív tendencia.

A fejlesztések célja

A fejlesztés célja megállítani és visszafordítani a kedvezőtlen folyamatokat. Új funkciók segítségével visszaintegrálja a területeket a városszövetbe. A folyamat példát mutat ugyanezzel a problémával küzdő környékbeli települések számára is.

Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek rekonstrukciója és társadalmi integrálása

Az Anti-szegregációs Program különböző intézkedéseket határoz meg, amelyek a város egészét érintő beavatkozások. A beavatkozás – részletes - folyamatát az 5. fejezet (Anti-szegregációs Program) ismerteti.

Szelektív hulladékgyűjtés

Fejlesztések indokoltsága

A fejlesztés célja a lakosok öko-tudatosságának erősítése, etalonként szolgálva, hogy mennyire fontos a város, és a környezet védelme. A városban megtörtént a szelektív gyűjtőkonténerek kihelyezése, viszont a teljes átállás még nem valósult meg.

A fejlesztések célja

A lakossági hulladék-gazdálkodási szolgáltatások minőségének javítása, továbbá a modern kornak megfelelő szelektív hulladékgyűjtési rendszer létrehozása. Battonya hulladék-gazdálkodási rendszerének továbbfejlesztése.

Elérni kívánt eredmények

A rendszer fejlesztésével a keletkező hulladékok szelektív gyűjtése valósul meg, ezáltal csökkentve a kommunális hulladék mennyiségét, illetve a fejlesztés a helyi hulladékgazdálkodási rendszer komplexitására gyakorol pozitív hatást.

4.4 A fejlesztések ütemezése

A tervezett fejlesztések 2016-2020 között kerülnek megvalósításra. Az ütemezés a fejlesztések egymásra épülése szerint került kialakításra, szem előtt tartva az egyes projektek időszükségletét. A tervezett fejlesztések között sok olyan szerepel, amelynek ütemezése a tervezési időszak jelentős részét magába foglalja, mint például az egyes hálózatos projektek.

7. táblázat: Projektek ütemezése

Projekt megnevezése	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	Ütemezés
Akcióterületek						
„Egységben a jövő” – Komplex program Battonya társadalmi együttműködéséért						2017-2020
Battonyai Szociális Szervezet alapszolgáltatásainak infrastrukturális fejlesztése						2017-2020
Csapadék- és belvízvédelmi fejlesztések Battonyán						2017-2018
Zöld város kialakítása Battonyán						2017-2019
Új bölcsőde építése Battonyán						2017-2018
Piaci terület kialakítása és fejlesztése Battonyán						2018-2018

Leromlott városi területek rehabilitációja Battonyán						2018-2019
Battonyai Orvosi Rendelő infrastrukturális fejlesztése						2017-2018
Battonya város szennyvízelvezetésének- és tisztításának bővítése, korszerűsítése						2016-2020
Hálózatos projektek						
Közvilágítás korszerűsítése						2017-2019
Önkormányzati intézmények energiatudatos felújítása						2017-2019
Megújuló energia hasznosítás az önkormányzati épületekben napelemek segítségével						2017-2018
Csapadékvíz-elvezető rendszer rekonstrukciója						2017-2018
Elavult vízvezetékrendszer rekonstrukciója						2016-2020
Szennyvíztelep korszerűsítése						2016-2020
Teljes szennyvíz-csatornázottság biztosítása a szennyvíz agglomeráció területén						2016-2020
Önkormányzati területek parkosítása						2017-2019
LED technológiás térvilágítás kialakítása						2017-2019.
Játszótér és szabadtéri sportpálya kialakítása						2017-2019.

Királyhegyesi- Száraz-ér ökofolyosójának fejlesztése						2017-2019.
Egyéb projektek						
Kistérségi kulturális programok szervezése						2016-2019.
Társadalmi identitás és kohézió erősítése						2017-2020.
Kiürülő lakóépületek rekonstrukciója						2018-2019.
Szegregált és szegregációval veszélyeztetett területek rekonstrukciója és társadalmi integrálása						2017-2020.
Szelektív hulladékgyűjtés						2016

Forrás: saját szerkesztés

4.5 A településfejlesztési akciók összehangolt, vázlatos pénzügyi terve

A Stratégiában kitűzött célok megvalósítását szolgáló fejlesztések finanszírozására mindenekelőtt európai uniós ágazati és területi operatív programok által van lehetőség.
A tervezett beavatkozások, projektek ismeretében a következő támogatási időszakban Battonya város számára meghatározó források elsősorban: a TOP (Terület és Településfejlesztési Operatív Program), a GINOP, (Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program), KEHOP (Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program) és VP (Vidékfejlesztési Program) programokból kerülhetnek lehívásra.

Terület és Településfejlesztési Operatív Program és az Integrált Területi Program

A 2014-2020 közötti Európai Uniós támogatási időszakban, Battonya város számára is fontos szempont a TOP-os források új eljárás szerinti felhasználása, melynek értelmében a 272/2014 (XI.05.) Korm. rendeletben meghatározott eljárás szerint a megyék Integrált Területi Programjuk alapján, központi koordináció mellett végzik a források lehívását, a 1702/2014. (XII.3) Korm. határozatban rögzített forráskeret felhasználásával.[3] A 2014-2020 támogatási időszak egészére nézve Békés megye tervezési jogkörébe 57,94 milliárd Ft forrás áll rendelkezésre. Battonya is a megye közreműködésével, a megyei keretből többnyire a települések szükségletei és igényei alapján előzetesen elkülönített forráskeretből gazdálkodhat a következő hét év során.

A megyei Területfejlesztési Koncepció, illetve Területfejlesztési Program célkitűzéseihez, továbbá a TOP intézkedéseihez igazodva az említett keretösszeg megfelelő felhasználása érdekében Békés megye Integrált Területi Programjának célkitűzései az alábbiak szerint kerültek meghatározásra:

- Üzleti környezet komplex fejlesztése a megye teljes területén
- A települési infrastruktúra integrált fejlesztése a területi kohézió erősítése érdekében
- A társadalmi integráció feltételeinek javítása, a periférikus térségek felzárkózási esélyeinek növelése

[3] A 2014-2020 közötti programozási időszakban a Terület és Településfejlesztési Operatív Program tervezésének egyes szempontjairól, valamint az operatív programokhoz tartozó megyék megyei önkormányzatai és megyei jogú városok önkormányzatai tervezési jogkörében utalt források megoszlásáról szóló 1702/2014. (XII.3) Korm. határozat

Békés megye számára is elérhető, felhasználható TOP prioritástengely forrásainak belső arányairól a TOP rendelkezik, melyek betartása a területi szereplők, a megyék és a megyei jogú városok számára kötelezően előírt. Az alternatívák közt szerepelt, hogy a megye a reális és valós igényekhez igazítsa a prioritásokon belüli forrásfelhasználás belső arányait.

1. ***Prioritástengely: térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére***

Céljai:

- a vállalkozások munkahelyteremtő képességének ösztönzése, a helyi gazdaság működését segítő helyi, térségi feltételek biztosításával,
- a turizmus területi adottságaiban rejlő endogén potenciál kibontakoztatása a foglalkoztatás elősegítése érdekében,
- a munkahelyek elérhetőségének javítása, a munkavállalók mobilitásának segítése a közlekedési feltételek fejlesztésével,
- a kisgyermekesek munkaerőpiacra történő visszatérése a gyermekellátási szolgáltatások fejlesztése által.

2. ***prioritástengely: Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés***

Célja: a vállalkozások, befektetők és a lakosság számára vonzó települési környezet kialakítása, gazdaságösztönzés, fiatalok, népesség megtartása

3. ***prioritástengely: Alacsony széndioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken***

Célja: fenntartható városi közlekedés és önkormányzati energetikai fejlesztések

4. ***prioritástengely: A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése***

Célja: Önkormányzati közszolgáltatások hozzáférhetőségének és minőségének javítása

5. ***prioritástengely: megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztés, foglalkoztatás ösztönzés, társadalmi együttműködés***

Célja: az ERFA prioritásokhoz kapcsolódó ESZA támogatások, kiemelten a megyei gazdaságfejlesztéshez kapcsolódó foglalkoztatási célú támogatások, a szociális városrehabilitációhoz kapcsolódó közösségi, humán fejlesztések támogatása, továbbá a helyi identitás és kohézió erősítése.

Békés megye az ITP 2.2 verziójának kidolgozása folyamán több alkalommal élt a lehetőséggel, azonban az Irányító Hatósággal zajló egyeztetések eredményeként végezetül mégis az eredetileg ajánlott forrásmegoszlás elfogadása várható. Ennek megfelelően:

8. táblázat: Békés megyei ITP forrásallokációja

Prioritás	Intézkedés	Megyei forráskeret (milliárd Ft)	Megyei forráskeret (%)
1. Térségi gazdasági környezet fejlesztése a foglalkoztatás elősegítésére	1.1 Helyi gazdasági infrastruktúra fejlesztése	8,296	39,32
	1.2 Társadalmi és környezeti szempontból fenntartható turizmusfejlesztés	5,175	23,9
	1.3 A gazdaságfejlesztési és munkaerő-mobilitás ösztönzését szolgáló közlekedésfejlesztés	3,709	17,13
	1.4 Foglalkoztatás segítése és az életminőség javítása	4,472	20,65
2. Vállalkozásbarát, népességmegtartó településfejlesztés	2.1 Gazdaságélénkítő és népességmegtartó településfejlesztés, települési környezetvédelmi infrastruktúra-fejlesztések	10,721	100
3. Alacsony szén-dioxid kibocsátású gazdaságra való áttérés kiemelten a városi területeken	3.1 Fenntartható települési közlekedésfejlesztés	5,461	37,45
	3.2 Önkormányzati tulajdonú épületek energiahatékonyságának és a megújuló energia felhasználás arányának növelése; helyi ellátáshoz kapcsolódó közcélú	9,120	62,55

Prioritás	Intézkedés	Megyei forráskeret (milliárd Ft)	Megyei forráskeret (%)
	megújuló energiatermelés/ellátás		
4. A helyi közösségi szolgáltatások fejlesztése és a társadalmi együttműködés erősítése	4.1 Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése	1,56	34,82
	4.2 A szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése	1,24	27,67
	4.3 Leromlott városi területek rehabilitációja	1,681	37,51
5. Megyei és helyi emberi erőforrás fejlesztések, foglalkoztatás-ösztönzés és társadalmi együttműködés	5.1 Foglalkoztatás-növelést célzó megyei és helyi együttműködések (paktumok) – (ESZA)	4,808	73,89
	5.2 A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok (ESZA)	0,625	9,61
	5.3 Helyi közösségi programok megvalósítása, beleértve a helyi identitás és közösséget erősítő akciókat (ESZA)	1,074	16,5

Forrás: Békés Megye Önkormányzata – Békés megye Integrált Területi Programja 2.2

A TOP források megyei szinten tervezett forrásallokációját követően, az alábbi táblázat Battonya városa vonatkozásában fejlesztés típusonként rögzíti az egyes elképzeléseket. Az indikatív költségvetés megjelölése mellett bemutatja az operatív programokban megjelenő potenciális finanszírozási lehetőségeket is.

9. táblázat: Az akcióterületeken végrehajtandó projektek lehetséges forrásai, illetve a megvalósítás ideje és indikatív költségbecslése

	Projekt megnevezése	Indikatív költségbecslés (millió Ft)	Finanszírozás lehetséges forrása	Ütemezés
Akcióterületek				
Városközpont akcióterület	***Zöld város kialakítása Battonyán - Településközpont rehabilitációja*** Az épített környezet, a közlekedési infrastruktúra, a zöldterületek a közművek környezettudatos felújítása, korszerűsítése. Önkormányzati és vállalkozói épületállomány korszerűsítése, rendezvényterület kialakítása, központi játszótér építése, park-rehabilitáció.	**220**	**TOP-2.1.2**	**2017-2019**
	Battonyai Szociális Szervezet alapszolgáltatásainak infrastrukturális fejlesztése Akadályok megszüntetése a közintézmények területén: projektarányos akadálymentesítés	**25,2**	**TOP-4.2.1**	**2017-2018**

	Az esélyegyenlőségi célcsoportok (kiemelten az idősek, a gyermekek és a mélyszegénységben élők) helyzete javul a projekt hatására: az szociális alapellátás színvonala emelkedik, az szociális ellátás terén javulás várható a célcsoport számára. A beruházás keretében projektarányos akadálymentesítésre is sor kerül. Az energiahatékonysági beruházásnak további járulékos, pozitív hatásai jelentkeznek a település népességmegtartó erejének fokozásában.			
	Piaci terület kialakítása és fejlesztése Battonyán Meglévő tervek alapján vásárcsarnok megépítése, piactér és közösségi tér kialakítása, a terület korszerűsítése, rehabilitációja	**136,8**	**TOP-1.1.3**	**2017-2018**
	Battonyai Orvosi Rendelő infrastrukturális fejlesztése Egészségügyi alapellátás fejlesztése az Egészségügyi Központ épületének átalakítása és akadálymentesítése a lakosság igényeinek megfelelő módon. A fűtéskorszerűsítéssel, továbbá megújuló energia hasznosításával a fenntartási költségek jelentős csökkentése. A település közszolgáltatásainak fejlesztése, minőségük javítása révén a lakosság elégedettségének és ezen keresztül a város népességmegtartó képességének növelése.	**60**	**TOP-4.1.1**	**2017-2018**

	Új bölcsőde építése Battonyán Korszerűbb, a mai kor igényeinek és követelményeinek megfelelő felszereltségű bölcsőde építése, A megvalósítással új férőhelyek kialakítása, férőhelybővítés. A korszerűsítés, az új épületek hozzájárulnának a nevelő-oktató munka színvonalának emeléséhez, a hatékonyabb, gazdaságosabb működéshez. A bölcsődei ellátáshoz való hozzáférés javítása, és a szolgáltatások minőségi fejlesztése. A kisgyermeket nevelők munkavállalásának támogatása, ezáltal a foglalkoztatás javítása, valamint az életminőség javítása	**50**	**TOP-1.4.1**	**2017-2018**
Anti-szegregációs akcióterület	***„Egységben a jövő" – Komplex program Battonya társadalmi együttműködéséért*** Egyéni előrelépést támogató programok Közösségi szemléletformáló programok, közösségi élet erősítése Egészségügyi programok *(prevenciós programok)* Munkaerő-piaci beilleszkedést segítő programok, önálló jövedelemszerzésre való képesség kialakítása, fejlesztése Problémák feltérképezése, egyéni fejlesztési tervek készítése, megvalósítása és folyamatos felülvizsgálata; Pénzügyi, családszervezési és életvezetési, adósságkezelési tanácsadások.	**52,5**	**TOP-5.2.1**	**2017-2020**

	Leromlott városi területek rehabilitációja Battonyán Közlekedési fejlesztések körében a területeket határoló egyes burkolatlan közutak burkolattal történő ellátása, járdaszakaszok felújítása. A városrehabilitációs akcióterület lakófunkciójának erősítése, infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése, Közterületi funkciók kialakítása A szegregáció csökkentése, a hátrányos helyzetű személyek társadalmi integrációjának elősegítése Közösségi terek kialakítása Közbiztonság javítása érdekében térfigyelő kamerák telepítése és közvilágítás fejlesztése.	**155**	**TOP-4.3.1**	**2018-2019**
Belvíz elvezetési akcióterület	***Csapadék- és belvízvédelmi fejlesztések Battonyán*** A település belterületi csapadékvíz elvezetési rendszerének fejlesztése Környezetbiztonság növelése, a belvíz- és helyi vízkár veszélyeztetettségének csökkentése A belterületre hullott csapadékvizek rendezett és kártétel nélküli elvezetése A vállalkozások, befektetők és a lakosság számára vonzó, környezetileg fenntartható városi környezet kerüljön kialakításra.	**45**	**TOP-2.1.3.**	**2017-2019**

Út rehabilitációs akcióterület	***Külterületi helyi közutak fejlesztése és önkormányzati utak kezelését biztosító gépek beszerzése*** Alapszolgáltatások könnyebb elérhetősége Gazdasági szereplők szállítmányozásának könnyebbítése Turisztikai attrakció könnyebb megközelíthetősége	**40**	**VP6-721-741.2**	**2018-2019**
	Battonya város szennyvízelvezetésének- és tisztításának bővítése Szennyvíztisztító telep korszerűsítése A talaj, és talajvízterhelés megszüntetése A kommunális szennyvíz gyűjtése zárt csatornarendszerben A keletkező házi kommunális szennyvizek szabályozott összegyűjtése Az ingatlanokon keletkező szennyvíz elvezetésének biztosítása.	**4517,8**	**KEHOP-2.2.2**	**2016-2020**

Forrás: saját szerkesztés

5. ANTI-SZEGREGÁCIÓS PROGRAM

5.1 A település szegregátumainak és szegregáció által veszélyeztetett területeinek bemutatása

Battonyán az alacsony státuszú lakosság az Északi városrészben él nagyobb számban. A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a KSH két szegregátumot és három szegregációval veszélyeztetett területet határolt le a városban. Csak egy különálló szegregációval veszélyeztetett terület található, a másik kettő egybeolvad a szegregátumokal. Az önkormányzat által szolgáltatott adatok megerősítik a lehatárolás alaposságát.

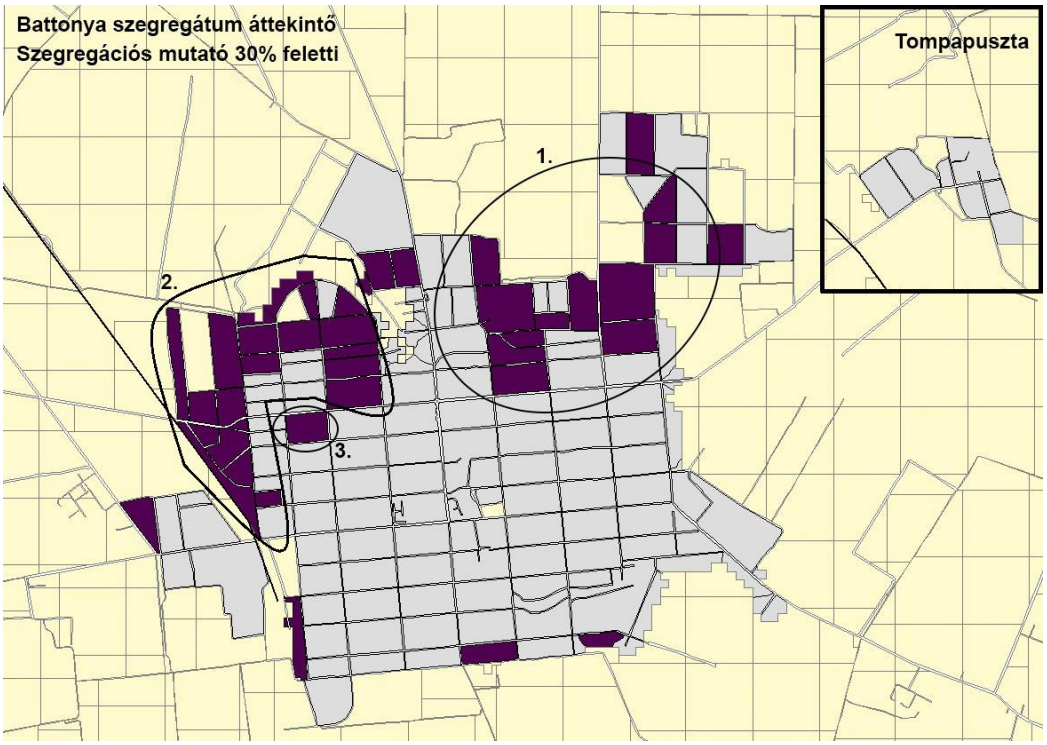

13. térkép: Battonya szegregátumait bemutató térképe

Forrás: KSH, 2011. évi népszámlálás

A lehatárolt tömbök egyikén sem fedezhető fel etnikai szegregáció. Az alacsony státuszú lakosság aránya két szegregátumban alig haladja meg a határértékeket, viszont egy szegregátumban közel 10%-kal magasabb a határértéknél. A lehatárolt területek bizonyos részén idős emberek élnek, akik nem jelennek meg a munkaerőpiacon, megélhetésüket nyugdíjukból, illetve a maguknak megtermelt mezőgazdasági termékekből biztosítják. A lakosok többsége nem él nehéz anyagi körülmények között, többségük anyagi lehetőségeikhez mérten itt vásárolt ingatlant, melyek olcsóbbak a központi városrész ingatlanáraihoz képest.

10. táblázat: Battonya város KSH által kijelölt és a város által jóváhagyott szegregátum és szegregációval veszélyeztetett státusza

	Demográfia	Foglalkoztatottság/ Segélyezés	Lakáshelyzet	Épített környezet / Közterületek minősége	Szolgáltatásokhoz (közintézményi/piaci jellegű) való hozzáférés	Etnikai szegregáció	Eddigi beavatkozások nyomán bekövetkezett változások
1. szegregátum *(Alkotmány u. - névtelen u. - Gyepsor u. - Géja A. u. - Dugonics u. - Szegfű u. - Kinizsi u. - Géja A. u. - Hársfa u. - Vorosilov u. - Újélet u. - Széchenyi tér - Úttörő u. - Vorosilov u. - Köztársaság u. - József A. u. - Dózsa Gy. u. - Pakurár D. u. - Táncsics M. u. - Somogyi B. u. - Kossuth u. - Reggel u. - Alkotmány u.)*	A lakónépesség száma 287 fő. A 0-14 évesek aránya 15%, a 15-59 évesek aránya 61,7% és a 60 év felettieké 23,3%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 33,9%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 67,2% volt 2014-ben.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 54,2%. Az egyszobás lakások aránya 8%.	Az infrastruktúra rendelkezésre áll.	A területen kizárólag lakóházak találhatóak. A városközpont mintegy 2 km-re található.	A területen alacsony a roma lakosság aránya	Érdemi változás nem történt.
2. szegregátum *(Vasút u. - József A. u. - Bem u. - névtelen u. - Fakertvég u. - belterületi határ - Barátság körút - Aranykalász u. -Barátság körút - Aranykalász u. - Rózsa u. - Somogyi B. u. - Klapka u. - Szalai u. - Hermann G. u. - Előre u. - Fakertvég u. - Jókai u. - Puskin u. - Fakervég u. - vasút - Árpád u. - névtelen u. - Vasút u.)*	A lakónépesség száma 333 fő. A 0-14 évesek aránya 20,4%, a 15-59 évesek aránya 58,9% és a 60 év felettieké 20,7%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 46,4%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 68,9%. volt 2014-ben.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 40,4%. Az egyszobás lakások aránya 12,8%.	Az infrastruktúra rendelkezésre áll.	A szegregátumban kizárólag lakóházak vannak. A városközpont mintegy 2,5 km-re található.	A területen alacsony a roma lakosság aránya	Érdemi változás nem történt.
3. szegregátum *(Somogyi B. u. - Klapka u. - Ady E. u. - Hermann G. u.)*	A lakónépesség száma 64 fő. A 0-14 évesek aránya 15,6%, a 15-59 évesek aránya 67,2% és a 60 év felettieké 17,2%. Az alacsony státuszú lakosok aránya 34,9%.	A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 48,8% volt 2014-ben.	Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 20,8%. Az egyszobás lakások aránya 4,2%.	Az infrastruktúra rendelkezésre áll.	A szegregátumban kizárólag lakóházak vannak. A városközpont mintegy 1,5 km-re található.	A területen alacsony a roma lakosság aránya	Érdemi változás nem történt.

5.2 Az elmúlt években tervezett, illetve megvalósított, a szegregátumokat érintő beavatkozások

Battonyán még nem történtek a szegregátumokat érintő beavatkozások.

5.3 Anti-szegregációs intézkedési terv

5.3.1 A szegregáció mérséklését vagy megszűnését célzó intézkedések

Anti-szegregációs célok

Battonyán nem beszélhetünk etnikailag szegregált területről. A KSH által lehatárolt területek népességszáma a város össznépességéhez - és a területek nagyságához - képest alacsony, a 2. szegregátumban laknak közel 340-en, a másik kettő 300 főnél is alacsonyabb lakosságszámú. A szegregátumok területén élők integrációja érdekében beavatkozások tervezése szükséges, ennek során kijelölésre került az Anti-szegregációs akcióterület.

A város alapvető célja, hogy biztosítsa minden lakos számára a szociális esélyegyenlőséget, a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférést. Ehhez számos olyan intézkedést kíván tenni, - szociális, képzési, foglakoztatási intézkedések – melyek a szolgáltatásokhoz való hozzáférést javítja.

Kitűzött célok

- A szegregátumban élő és a szegregációval veszélyeztetett lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása, a rendszeres munkajövedelemmel rendelkezők számának emelkedése, illetve az elsődleges munkaerő-piacon megjelenők számának növelése
- Az esélyegyenlőség és a szegregáció-mentesség biztosítása a településen
- Az ifjúsági korosztály támogatása: Az iskola sikeres elvégzéséhez szükséges tevékenységek feltételeinek megteremtése, továbbá a lemaradások csökkentése
- Az esélyegyenlőség biztosítása a város minden fejlesztési beavatkozásánál, annak figyelembe vételével, hogy semmilyen fejlesztés nem járulhat hozzá a településen belüli, vagy kívüli szegregáció kialakulásához és erősödéséhez
- A szociális szolgáltatásokhoz való elérhetőségek javítása a szolgáltatások színvonalának emelkedése által, illetve további célkitűzés az új szociális szolgáltatások biztosítása

Általános anti-szegregációs intézkedések

A fiatalok körében hiányoznak a szabadidő hasznos eltöltését segítő tevékenységek. Az utcai konfliktusok és a fiatalkori bűnözővé válásának elkerülése érdekében több kezdeményezés is megvalósulni látszik. A fiatalok megfelelő fejlődése és sikeres felnőtté válásuk érdekében célszerű létrehozni egy szakmaközi hálózatot, amely a folyamatosan megrendezésre kerülő szakmai műhelyek keretében összehangoltabb és hatékonyabb szolgáltatásokat tud biztosítani. A hálózatban a következő szakterületek képviselői kerülnek meghívásra: egészségügyi intézmények, szociális és családsegítő munkatársak, közoktatási intézmények munkatársai, igazgatási és foglalkoztatási intézmények munkatársai.

A legjobb minőségű szociális munka biztosítása érdekében rendkívül fontos a szociális területen dolgozók át- és továbbképzése. Új lehetőségek megismerésére és újfajta feladatok bevezetésére van szükség. Jelentős, hogy a szakemberek számára segítséget nyújtsunk a segítő munka során esetlegesen felmerülő testi és szellemi kimerülés megelőzése érdekében, a családsegítő munka fejlesztésében. A hátrányos helyzetű lakosok foglalkoztatásának elősegítése érdekében az önkormányzat, a beruházások során azoknak a vállalkozásoknak kedvez, akik alacsony státuszú lakosságból választanak munkavállalókat.

11. táblázat: Az anti-szegregációs terv tervezett intézkedései

Cél	Megvalósítást célzó intézkedés	Lehetséges pénzügyi forrás
1.Esélyegyenlőség biztosítása	Anti-diszkriminációs rendszer működtetése	Saját forrás
2.Az ifjúsági korosztály segítése	Kortárs-segítők képzés	Saját forrás
3. Az alacsony státuszú lakosság foglalkoztatási helyzetének javítása	Hátrányos helyzetű lakosokat foglalkoztató vállalkozások adókedvezményben részesítése	Saját forrás
4. A szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés javítása	Szakmaközi hálózat működtetése, szakmai műhelyek szervezése a jelzőrendszer sikeresebb működése érdekében	Pályázati forrás

A szegregátumokra vonatkozó specifikus anti-szegregációs intézkedések

A specifikus intézkedések az Anti-szegregációs akcióterületen történő beavatkozásokat tartalmazzák.

Az "*Egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a közösségi szolgáltatásokhoz*" specifikus cél magában foglalja a közszolgáltatásokat és a településen elérhető egyéb társadalmi és szociális szolgáltatásokat. Sok esetben a nehéz körülmények közt élő lakosok aluliskolázottságuk miatt, vagy nem megfelelő információs környezet miatt nincsenek tisztában a szolgáltatások által nyújtott lehetőségekkel, azok működésével, illetve van, hogy további segítségre szorulnak a szolgáltatások igénybe vételéhez.

További specifikus cél a "Közös értékek kialakítása az identitás megőrzése mellett", mely mindenekelőtt a nemzetiségek közötti elfogadást, az értékrendek összeegyeztethetőségét és a közös érdekek kialakítását és megerősítését kívánja előmozdítani.

A "Békés egymás mellett élés feltételeinek megteremtése" keretében az identitástudat formálása, a közösségformálás és az elért eredmények fenntartása és továbbfejlesztése jelenik meg specifikus célként. A város egészét fel kell készíteni az anti-szegregációra irányuló programok, beavatkozások minél pozitívabb társadalmi fogadtatására. A tevékenységek közösségi rendezvények segítségével valósulnak meg.

A tartós eredmények elérése érdekében biztosítani kell a beavatkozások folytonosságát, ezért fontos a projekten túli tervek, különböző stratégiák kidolgozása.

5.3.2 A tervezett fejlesztések szegregációs hatásainak kivédésére hozott intézkedések

A megvalósítás során figyelni kell, hogy bármilyen beavatkozás az esélyegyenlőtlenség, diszkrimináció, vagy a szegregáció esélyét nem növelheti. A projektfejlesztés dokumentumait, a település stratégiai dokumentumait és a település helyi rendeleteit úgy kell összehangolni, hogy azok a fenti elvet kövessék. A projektfejlesztés során szem előtt kell tartani, hogy a tervezett tevékenységek társadalmilag elfogadott legyen. Az előkészítés és a megvalósítás során is feltétlen biztosítani kell a társadalmi párbeszéd minden lehetséges eszközét.

A Stratégiában megfogalmazott fejlesztések nem járulnak hozzá a szegregáció erősödéséhez, vagy konzerválódásához, azaz inkább a szegregáció csökkenésében segítenek.

5.3.3 A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatására, hatásuk mérséklésére teendő intézkedések

A szegregációs folyamat számos ok miatt bekövetkezhet. Ezek közül a legjelentősebb az alacsony iskolai végzettségből adódó munkanélküliség, illetve a kizárólag a legolcsóbb és leggyengébb minőségű lakhatáshoz valóhozzáférés. Az eladósodás következtében csökken a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés. A legtöbb önkormányzat gazdálkodása szigorú keretek között mozog, így megesik, hogy sokszor az alapvető fejlesztésekre sem jut elegendő forrás. A városban élő leghátrányosabb családok támogatását ettől függetlenül fel kell vállalnia az önkormányzatnak elsődleges célkitűzésként, hogy a legszegényebb emberek helyzete javuljon, továbbá számuk ne növekedjen. A nehéz anyagi helyzetben élő családoknak az a legnagyobb segítség, ha családtagjai munkához jutnak, ez az egyik alappillérje a család jobb helyzetbe kerülésének. A lakhatási beavatkozási programoknál fontos szempont megakadályozni, hogy a legszegényebbek egy tömbbe lakjanak, mivel ez hozzájárul a gettósodás esélyének növekedéséhez.

Szegregációs folyamatok következhetnek be, ha egy városrész hanyatlásnak indul. Az önkormányzat feladatai közé tartozik ennek a megakadályozása, ha viszont bekövetkezik a romlás, a lehető leggyorsabban kell reagálnia a változásokra. Az önkormányzatnak alapvető tevékenysége, hogy a leromló területek további pusztulását megállítsa. A problémák lehetséges megoldásai csak jelentős források igénybevételével valósíthatók meg. Az önkormányzat célja, hogy megtalálja azokat a külső, leginkább pályázati forrásokat, amelyek segítségével a település legrosszabb anyagi helyzetben lévő családjait tudja támogatni. Ugyanakkor a szegregátum kialakulása részben spontán folyamat eredménye. Az önkormányzat a fiatal családok lakhatáshoz jutásának elősegítése érdekében bérlakásokat alakít ki, ezzel is segítve anyagi helyzetük javulását.

5.3.4 Az Anti-szegregációs Program megvalósításának nyomon követése

Battonya Város Önkormányzata a fennhatósága alatt álló valamennyi terület egészére nézve kötelezettséget vállal az Anti-szegregációs Programban foglaltak érvényesítésére. A fennhatósága alá tartozó szervek és intézmények tekintetében kötelezővé teszi, hogy döntéseik, tevékenységük során a kialakult területi vagy etnikai szegregációs folyamatok megfordítására kell, hogy törekedjenek, a tevékenységek a szegregációt semmilyen formában nem segíthetik elő.

6. A STRATÉGIA KÜLSŐ ÉS BELSŐ ÖSSZEFÜGGÉSEI

6.1 Külső összefüggések

A terület és településfejlesztési eszközök, a rendezési eszközök, valamint az ágazati fejlesztési dokumentumok különböző szintjeit, típusait és hierarchiáját, egymással való kapcsolatát, valamint az ITS a tervrendszerben elfoglalt helyét a következő ábra mutatja be. A rendszerben minden alacsonyabb szintű terv célrendszerét a felette lévő, magasabb szintű terv vagy tervek célrendszerének figyelembe vételével, azokkal szinkronban alakítja. Az alacsonyabb szintű tervek egyre konkrétabban dolgozzák ki a kitűzött célokhoz vezető részletes megoldásokat.

Jelen Stratégia készítéséhez szorosan kapcsolódó Megalapozó vizsgálat részletekbe menően vizsgálja az ITS illeszkedése szempontjából nélkülözhetetlen terület és településfejlesztési, illetve rendezési dokumentumokat. A Stratégia célrendszere a Megalapozó vizsgálatban szereplő információkra építve, azokra alapozva került kidolgozásra.

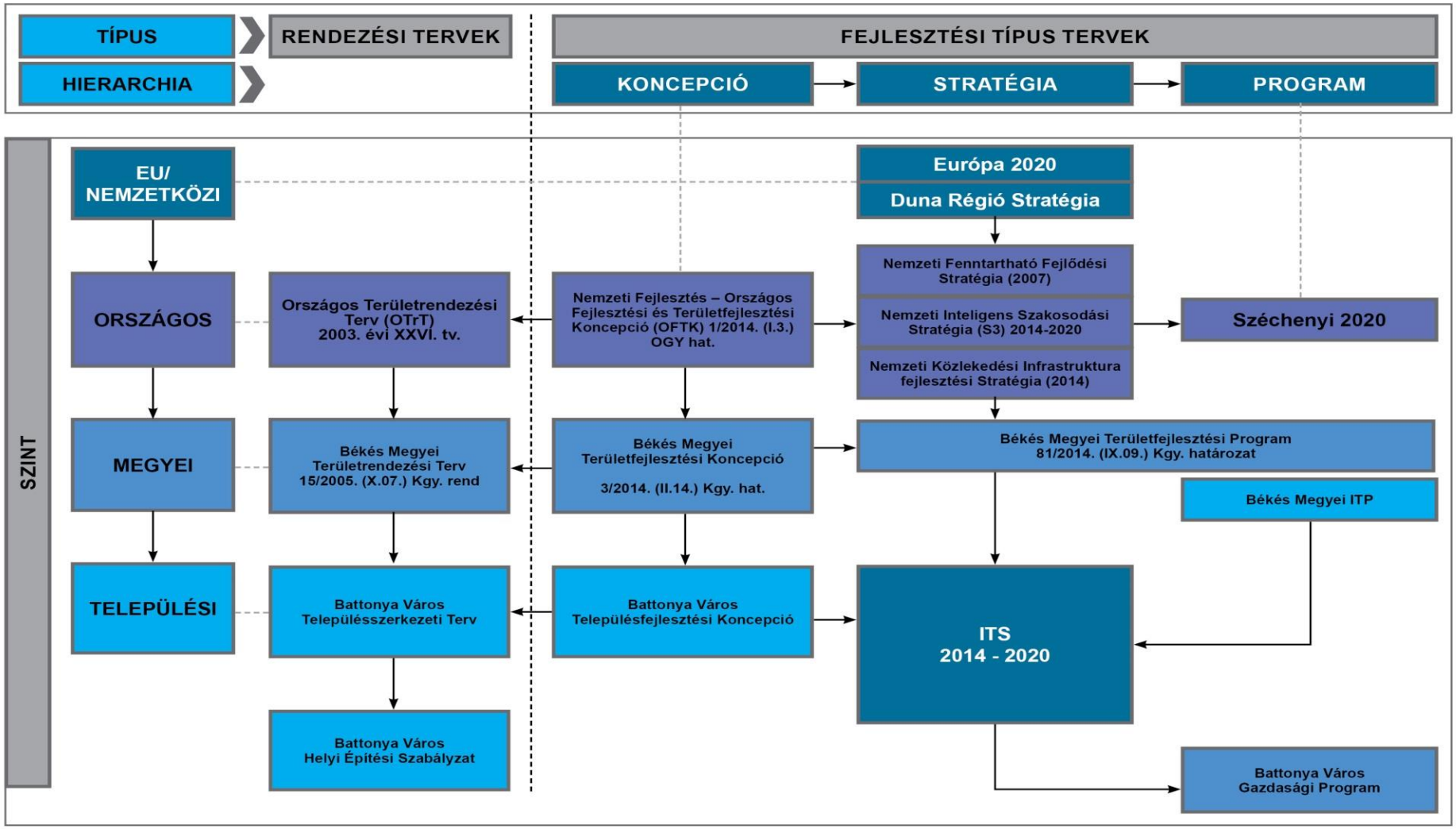

1. ábra: Fejlesztési programok kapcsolódása

6.1.1 Illeszkedés az EU 2020 tematikus célkitűzéseihez

Az *EU 2020, Az intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiájá*nak megvalósítása érdekében 2014-2020 közötti Európai Uniós kohéziós politika 11 tematikus célkitűzést jelölt ki:

- TC1: A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;
- TC2: Az információs és kommunikációs technológiák hozzáférhetőségének és használatának terjesztése, minőségük javítása;
- TC3: A kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat fejlesztése;
- TC4: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasági modellre való áttérés támogatása minden ágazatban;
- TC5: Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás, a kockázatmegelőzés és - kezelés előmozdítása;
- TC6: A környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása;
- TC7: A fenntartható közlekedés előmozdítása és a hálózati infrastruktúrák javítása;
- TC8: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás előmozdítása, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása;
- TC9: A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem;
- TC10: Befektetés az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése az élethosszig tartó tanulás érdekében;
- TC11: A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának és hatékonyságának javítása.

Az ERFA beruházásai mind a 11 célt támogatják, de a beruházás fő prioritásait az 1-4. cél képezik. A tematikus célokhoz beruházási prioritások kerültek kijelölésre. Az ITS keretében tervezett fejlesztések illeszkedését az EU tematikus célkitűzései és a beruházási prioritások az alábbi ábrán kerül szemléltetésre.

12. táblázat: Az ITS illeszkedése az EU tematikus célkitűzésekhez és beruházási prioritásokhoz

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
T1. Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás	TC11: A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának és hatékonyságának javítása.	-
	TC10: Befektetés az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése az élethosszig tartó tanulás érdekében	-
T2. Integráló város	TC9: A társadalmi befogadás előmozdítása és a szegénység, valamint a hátrányos megkülönböztetés elleni küzdelem	a) A nemzeti, regionális és helyi fejlődést szolgáló egészségügyi és szociális infrastruktúrába történő beruházás, az egészségi állapotbeli egyenlőtlenségek csökkentése, a társadalmi, kulturális és rekreációs szolgáltatásokhoz való jobb hozzáférés megteremtésével a társadalmi befogadás előmozdítása, valamint az intézményi szolgáltatásokról a közösségi alapú szolgáltatásokra való átállás; b) A városi és vidéki területeken élő, rászoruló közösségek fizikai rehabilitációjának, valamint gazdasági és társadalmi fellendülésének támogatása; c) A szociális vállalkozások támogatása;
	TC10: Befektetés az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése az élethosszig tartó tanulás érdekében	-
T3. Vállalkozóbarát gazdasági környezet	TC1: A kutatás, a technológiai fejlesztés és az innováció erősítése;	b) A vállalkozások K+I beruházásainak előmozdítása, valamint a vállalkozások, a kutatási

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
		és fejlesztési központok és a felsőoktatási ágazat közötti kapcsolatok és szinergiák létrehozása. Különös tekintettel a termék- és szolgáltatásfejlesztésbe, a technológiaátadásba, a társadalmi innovációba, az ökoinnovációba és a közszolgálati alkalmazásokba, a keresletélénkítésbe és az intelligens specializáció általi nyílt innovációba történő beruházásokra. Továbbá a technológiai és alkalmazott kutatás, a kísérleti programok, a korai termékhitelesítési intézkedések, az alaptechnológiák fejlett gyártási kapacitásának és próbagyártásának támogatása, valamint az általános célú technológiák terjesztése
	TC3: A kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat fejlesztése;	a) A vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítése, valamint új cégek alapításának – többek között üzleti inkubátorházak segítségével történő – ösztönzése; b) A kkv-k számára új vállalati modell kidolgozása és megvalósítása; c) A korszerű termék- és szolgáltatásfejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása; d) A kkv-k abban való segítése, hogy növekedni tudjanak a regionális, nemzeti és nemzetközi piacokon, és hogy az innovációs folyamatokban részt tudjanak venni
	TC4: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdasági modellre való áttérés támogatása minden ágazatban;	a) A megújuló forrásokból nyert energia előállításának és elosztásának támogatása; b) Az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
		támogatása a vállalkozásokban f) Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák kutatásának, innovációjának és bevezetésének az előmozdítása
	TC6: A környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	e) A városi környezetfejlesztést, a városok megújítását, a rozsdaövezetek helyreállítását és szennyezés-mentesítését és a légszennyezettség csökkentését célzó intézkedések, valamint a zajcsökkentési intézkedések támogatása g) Az erőforrás-hatékony gazdaságra való ipari átállás támogatása, a zöld növekedés, az ökoinnováció és a környezeti teljesítményirányítás a köz- és a magánszektorban történő előmozdítása
	TC8: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	a) üzleti inkubátorházak létrehozásának támogatása, valamint az önfoglalkoztatás, a mikro vállalkozások és a cégalapítás beruházásokkal való támogatása; b) a foglalkoztatás-barát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását
	TC10: Az oktatásba és a képzésbe, többek között a szakképzésbe történő beruházás a készségek fejlesztése és az egész életen át tartó tanulás érdekében	-

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
T4. Környezetbarát energetikai rendszerek	TC4: Az alacsony szén-dioxid-kibocsátású gazdaság felé történő elmozdulás támogatása minden ágazatban	a) A megújuló forrásokból nyert energia előállításának és elosztásának támogatása; b) Az energiahatékonyság és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a vállalkozásokban; c) Az energiahatékonyság, az intelligens energiahasználat és a megújuló energiák felhasználásának támogatása a közcélú infrastruktúrákban, beleértve a középületeket és a lakóépületeket is;
	TC6: A környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	g) Az erőforrás-hatékony gazdaságra való ipari átállás támogatása, a zöld növekedés, az ökoinnováció és a környezeti teljesítményirányítás a köz- és a magánszektorban történő előmozdítása
T5. Vendégbarát város	TC3: A kkv-k, (az EMVA esetében) a mezőgazdasági, illetve (az ETHA esetében) a halászati és akvakultúra-ágazat versenyképességének a növelése	a) A vállalkozói szellem előmozdítása, különösen az új ötletek gazdasági hasznosításának megkönnyítése, valamint új cégek alapításának – többek között üzleti inkubátorházak segítségével történő – ösztönzése; c) a korszerű termék- és szolgáltatásfejlesztési képességek megteremtésének és bővítésének támogatása; d) a kkv-k abban való segítése, hogy növekedni tudjanak a regionális, nemzeti és nemzetközi piacokon, és hogy az innovációs folyamatokban részt tudjanak venni
	TC6: A környezet megóvása és védelme és az erőforrás-felhasználás hatékonyságának előmozdítása	c) a természeti és kulturális örökség megőrzése, védelme, elősegítése és fejlesztése

ITS Tematikus célok	Kapcsolódó EU tematikus célok	Kapcsolódó EU beruházási prioritások
	TC8: A fenntartható és minőségi foglalkoztatás, valamint a munkavállalói mobilitás támogatása	a) üzleti inkubátorházak létrehozásának támogatása, valamint az önfoglalkoztatás, a mikro vállalkozások és a cégalapítás beruházásokkal való támogatása; b) a foglalkoztatásbarát növekedés elősegítése a saját belső potenciál kifejlesztése által, az adott területeket érintő területi stratégia részeként, beleértve a hanyatló ipari régiók átalakítását, valamint az egyes természeti és kulturális erőforrások fejlesztését, illetve az ezekhez való hozzáférhetőség javítását

6.1.2 Illeszkedés az országos és megyei területfejlesztési tervdokumentumokhoz

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepcióhoz való illeszkedés

2014. januárban (1/2014 (I.3) OGY. határozattal elfogadott Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Koncepció (továbbiakban: OFTK) négy hosszú távú, átfogó fejlesztési célt és ezek elérése érdekében tizenhárom specifikus célt, melyek közt hét szakpolitikai jellegű és hat területi célt fogalmaz meg. Az Koncepció kiemelt jelentőséggel kezeli a vidéki térségek, települések sajátos vidéki értékeit megőrző, azokra építő fejlesztését, felzárkóztatását, beleértve a társadalmi, gazdasági és infrastrukturális fejlesztéseket.

Elengedhetetlen, hogy a vidéki települések népségmegtartó képessége erősödjék, továbbá az agrár- és élelmiszergazdaságon túl, a vidéki térségek jövője szempontjából nélkülözhetetlen a vidéki foglalkoztatást biztosító további gazdasági ágazatok fejlesztése, illetve a helyi gazdaság megerősítése. Az OFTK a térség sajátos adottságai miatt a rendkívüli táji értékekkel rendelkező kultúrtájakat, fejlesztéspolitikai szempontból külön kezeli. A fejlesztéspolitika célja ezzel az idegenforgalom pozitív hatásainak, jobb érvényesülésének támogatása, továbbá a kedvezőtlen hatások csökkentése vagy megelőzése. Battonya Stratégiájának tematikus céljai - és azok megvalósítása érdekében tervezett fejlesztések - egyformán hozzájárulnak az OFTK területi célkitűzéseihez.

Az OFTK-ban megjelenő *egyes nagytérségek megújulását biztosító fejlesztések* között

Battonya Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája

Battonya több fejlesztéspolitikai témában érintett. Ezek közül az ITS-ben szereplő célkitűzései a következőket támogatják:

- Tanyás térségek fejlesztése
- Vidékies térségek
- Helyi, térségi vidékfejlesztési együttműködések

Az OFTK szakpolitikai és területi céljait és Battonya ITS-ben szereplő tematikus céljainak összehangolását a következő táblázat szemlélteti.

13. táblázat: Az ITS illeszkedése az OFTK szakpolitikai és területi célkitűzéseihez

ITS Tematikus célok	Szakpolitikai célok							Területi célok					
	Versenyképes, innovatív gazdaság	Életképes vidék, egészséges élelmiszertermelés és ellátás, az	Gyógyító Magyarország, egészséges társadalom, egészség- és sportgazdaság	Kreatív tudástársadalom, piacképes készségek, K+F+I	Értéktudatos és szolidáris öngondoskodó társadalom	Jó állam, szolgáltató állam és biztonság	Stratégiai erőforrások megőrzése, fenntartható használata, környezetünk	Az ország makro-regionális szerepének erősítése	A többközpontú térszerkezetet biztosító városhálózat	Vidéki térségek népességeltartó képességének növelése	Kiemelkedő táji értékű térségek fejlesztése	Területi különbségek csökkentése, térségi felzárkóztatás és gazdaságösztönzés elősegítése	Összekapcsolt terek: az elérhetőség és mobilitás biztosítása
T1. Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás						■				▒			
T2. Integráló város					■					▒		▒	
T3. Vállalkozóbarát gazdasági környezet	■	■		■			▒		▒	■		■	
T4. Környezetbarát energetikai rendszerek	▒						■						
T5. Vendégbarát város			■						▒	▒	▒	▒	

■	Erős koherencia
▒	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

6.1.3 Illeszkedés Békés megye Területfejlesztési dokumentumaihoz és az egyéb helyi fejlesztési és rendezési dokumentumokkal való kapcsolat

Békés megye jelenleg hatályos területfejlesztési dokumentumai a 2014-2020-as támogatási időszakra való felkészülés során kerültek elfogadásra.

- Békés megye Területfejlesztési Koncepció - 3/2014. (II.14) KGY határozattal;
- Békés megye Területfejlesztési Program – 81/2014 (IX.9.) KGY határozattal került elfogadásra.

Békés Megye Területfejlesztési Koncepciója

Békés megye jövőképe: *„Békés megye értékeinek megtartásával, alkotó-, innovatív megújításával Magyarország élelmiszergazdaságának motorja, fenntartható mintatérsége, a hazai megújuló agrárium szervező ereje kíván lenni.”* Jelen Stratégia a megyei jövőkép megvalósításához, mind célkitűzésiben, mind a tervezett fejlesztések tekintetében közreműködik. Az alábbi táblázat az ITS tematikus céljainak és a megyei területfejlesztési koncepció céljainak összhangját szemlélteti.

14. táblázat: Az ITS illeszkedése Békés megye Területfejlesztési Koncepciójának stratégiai céljaihoz

ITS Tematikus célok	Megyei Területfejlesztési Koncepció Stratégiai célok			
	Versenyképességet javító, értékalapú, horizontális gazdaságfejlesztés	Térségspefikus brandek fejlesztése a megye preiférikus településein	Társadalmi, gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és perifériális helyzetű térségei között	Természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, innovatív fenntartható továbbfejlesztése
T1. Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás				
T2. Integráló város				

ITS Tematikus célok	Megyei Területfejlesztési Koncepció Stratégiai célok			
	Versenyképességet javító, értékalapú, horizontális gazdaságfejlesztés	Térségspefikus brandek fejlesztése a megye preiférikus településein	Társadalmi, gazdasági kohézió erősítése a megye mag- és periférális helyzetű térségei között	Természeti és épített értékek, a szellemi és kulturális örökség megóvása, innovatív fenntartható továbbfejlesztése
T3. Vállalkozásbarát gazdasági környezet				
T4. Környezetbarát energetikai rendszerek				
T5. Vendégbarát város				

	Erős koherencia
	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

Békés Megye Területfejlesztési Programja (2014-2020)

Békés megye operatív programja három programból épül fel, melyek projektcsomagokból állnak. A stratégiai program céljai kapcsolódnak Békés megye Területfejlesztési Koncepciójának átfogó és stratégiai fejlesztési irányaihoz. Az egyes programok egymásra épülnek, kiegészítik egymást.

15. táblázat: Az ITS illeszkedése Békés megye Területfejlesztési Programjának gazdaságfejlesztési és ágazati fejlesztési programjaihoz

ITS Tematikus célok	Gazdaságfejlesztési részprogramok						Ágazati fejlesztési programok			
	Komplex vállalkozásfejlesztési projektcsomag	Komplex agrárfejlesztési projektcsomag	Komplex turizmusfejlesztési projektcsomag	Komplex humán erőforrás-fejlesztés projektcsomag	Békéscsaba gazdaságfejlesztési projektcsomagja	Komplex termálvíz hasznosítási projektcsomag	Integrált fenntarthatóság fejlesztési projektcsomag	Komplex logisztikai rendszer fejlesztése projektcsomag	Integrált társadalmi felzárkóztatási projektcsomag	Komplex halgazdálkodási rendszer kialakítási projektcsomag
T1. Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás										
T2. Integráló város										
T3. Vállalkozóbarát gazdasági környezet										
T4. Környezetbarát energetikai rendszerek										
T5. Vendégbarát város										

16. táblázat: Az ITS illeszkedése Békés megye Területfejlesztési Program Mezőkovácsházai Járási részprogramjának intézkedéseihez

ITS Tematikus céljai	Mezőkovácsházai Járás részprogramjai				
	Közlekedésfejlesztési beavatkozások a Mezőkovácsházai járásban	Energetikai és környezetvédelmi fejlesztések a Mezőkovácsházai járásban	Közszolgáltatások infrastrukturális fejlesztése a Mezőkovácsházai járásban	Településfejlesztési beavatkozások a Mezőkovácsházai járásban	Turisztikai beavatkozások a Mezőkovácsházai járásban
T1. Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás					
T2. Integráló város					
T3. Vállalkozóbarát gazdasági környezet					
T4. Környezetbarát energetikai rendszerek					
T5. Vendégmarasztaló város					

	Erős koherencia
	Közepes koherencia
	Gyenge koherencia

Illeszkedés a településrendezési eszközökhöz

Az ITS és a településrendezési tervek közötti összhangot mindenekelőtt az alapozza meg, hogy a tervdokumentumok tervhiearchiájában az ITS-nek, mint stratégiai dokumentumnak és a települési szintű rendezési eszközöknek illeszkedniük kell a Településfejlesztési Koncepcióhoz (továbbiakban: TFK). Battonya Város Önkormányzata 152/2004. (VI.24.) KT. számú határozatával hagyta jóvá településfejlesztési koncepcióját. Tekintettel arra, hogy a dokumentum készítése óta igen hosszú idő telt el, az ITS aktualizált célrendszere kapcsán szükségessé válhat a TFK későbbi módosítása.

Battonya a helyi építési szabályzata (továbbiakban HÉSZ) a 3/2007. (II. 5.) sz. rendeletével, míg a településszerkezeti terve (továbbiakban: TSZT) a 339/2010. (XII.15.) Kt. határozattal került jóváhagyásra. A HÉSZ 2010-ben módosításra került a 28/2010.(XII.16.) rendelettel.

A településrendezési eszközök felülvizsgálatára elkészítésük óta nem került sor. Az ITS által kitűzött összes fejlesztési cél megvalósítható a hatályos Településrendezési Terv megszabta terület-felhasználási, műszaki, illetve szabályozási keretek közt. A Stratégia megvalósítása során, a részletek pontosítása közben felmerülhet, hogy vizsgálni kell az összhangot a fejlesztési elképzelések és a rendezési tervek között, és ennek eredményeként a Településrendezési Tervet módosítani szükséges. Az országos és megyei területrendezési terv Battonya városára vonatkozó megállapításait, a Megalapozó munkarész részletesen tartalmazza.

Illeszkedés az önkormányzat gazdasági programjához

Battonya Város 2014-2019 közötti időszakhoz kapcsolódó Gazdasági Programját a 2011. évi CLXXXIX. tv. 116 §-ban foglalt elvárások szerint állította össze.

A Gazdasági Program tartalmazza az összes olyan célkitűzést és feladatot, amely az önkormányzat költségvetési lehetőségeivel konszenzusban, a helyi társadalmi, környezeti és gazdasági adottságokat szem előtt tartva, a helyi önkormányzat által nyújtandó feladatok biztosítását, minőségének javítását célozzák meg. Az ITS készítése folyamán mind a célrendszer, mind a fejlesztési elképzelések meghatározása a Gazdasági Program munkaverziójában megfogalmazott elképzelések figyelembe vételével történt. Az ITS véglegesítését követően lehetséges még a szükséges átvezetések megtétele.

A Gazdasági Programban megfogalmazott célok és települési prioritások közül az ITS különös figyelmet fordított a következőkre:

- Városfejlesztés, településfejlesztés (Battonya városképének megőrzése, fejlesztése)
- A Polgármesteri Hivatal teljes, homlokzati és energetikai felújítása
- A Korona Szálló teljes, homlokzati és energetikai felújítása, eredeti állapotának helyreállítása, új célok és feladatok meghatározása a felújítást követően
- Városkép kialakítása: szabadidő parkok létrehozása. Száraz-ér adtalehetőségek kihasználása
- A Piac területének továbbfejlesztése
- Szennyvízberuházás: védett vízbázis érdekében a város teljes területének becsatornázása, korszerű szennyvíztisztító telep építése.
- Be nem fejezett beruházások befejezése
    - Orvosi rendelő
    - Sporttelep
- Önkormányzati épületek felújítása
    - Könyvtár
    - Művelődési Ház
    - Sportcsarnok
    - Egészségügyi és Szociális Ellátó Szervezet Hunyadi utcai épülete
- Közlekedésfejlesztés
    - buszvárók építése
    - szemételhelyezés biztosítása
    - pihenőpadok kihelyezése
    - kerékpártárolók számának növelése
- Szelektív hulladékgyűjtés elterjesztése
    - Hulladékgyűjtő szigetek kialakítása
- Közvilágítás fejlesztése
    - Modern, energiatakarékos lámpacsere
    - Lámpák darabszámának növelése a kritikus helyeken
- Külterületi földutak
    - a lehetőségek feltérképezése után a gazdákkal összefogva javítani az utak állapotát

- Közterület felügyelet létrehozása
    - kamerarendszer kialakítása
    - közterület felügyelő alkalmazása
- Gazdaságélénkítés, munkahelyteremtés:
    - Lakosság ösztönzése a nagyobb öngondoskodás érdekében
    - Szociális szövetkezet létrehozása, növénytermesztés és állattenyésztés kiterjesztése
    - Gazdálkodók, helyi vállalkozók, helyi őstermelők támogatása
    - Munkanélküliek oktatása, felkészítése az elsődleges munkaerőpiacra való visszatérésre.
    - Közmunka program értékteremtő tevékenységekkel való kiegészítése
    - Helyi piac bővítése, megtermelt áruk felhasználásának segítése

Az önkormányzat gazdálkodására vonatkozó alapelvek a Megalapozó Vizsgálatba már beépítésre kerültek. Az ITS tematikus céljai maximálisan reagálnak a Gazdasági Programban megjelenő célokra.

6.1.3.3 A települési környezetvédelmi programmal való összhang

Battonya város jó néhány jelentős természeti és környezeti értékkel rendelkezik, melynek megóvása és a bennük rejlő potenciálok kihasználása a város egyik legfontosabb célkitűzése. Az ITS-ben hangsúlyos szerepet kap a meglévő értékes természeti környezet megóvása, fejlesztése. A tematikus célok összességében magukba foglalják az olyan környezet kialakítását, ahol a lakosok jól érzik magukat.

Részben környezetvédelmi célokat szolgál a T4. „*Környezetbarát energetikai rendszer*” tematikus cél is. Ennek megvalósulását szolgálják a településen belüli energetikai fejlesztések is. Továbbá fontos eleme a környezet védelme, fenntarthatósága, az energiagazdálkodás maximális kihasználása a környezetkímélőbb energiaforrásra való átállás segítségével.

6.2 Belső összefüggések

6.2.1 A célok és a helyzetértékelésben bemutatott problémák kapcsolata

A tanulmány elkészítése során meg kell vizsgálnunk, hogy a stratégiában meghatározott célok teljesülése hogyan, és milyen mértékben támogatja a helyzetfeltáró területeken meghatározott városi és városrészi problémák mérséklődését, illetve hogy a célok milyen mértékben építenek a különböző területi szinteken meghatározott adottságokra.

Az alábbiakban azonosításra kerültek a tematikus és területi célok, illetve értékeltük a problémák és az adottságok közötti összefüggések erősségét egy 0-5 skálán, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, míg a „5” érték az erős kapcsolódást jelenti. A vizsgálat alapjául a Megalapozó Vizsgálat Helyzetelemző- és értékelő munkarésze szolgált.

17. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és problémák kapcsolatai

Városi szintű problémák	Városi szintű középtávú tematikus célok					
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás	T2: Integráló város	T3: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T4: Környezetbarát energetikai rendszerek	T5: Vendégbarát város	A kapcsolódások összesített erőssége
A város népessége csökken jelentősmértékű	4	4	5	2	4	**19**
A népesség öregedése	4	4	4	0	4	**16**
Az országos átlagnál jelentősen magasabb munkanélküliségi mutatók	4	2	5	0	5	**16**
A kulturális, sport és rekreációs intézmények infrastrukturális szempontból többnyire elavultak	5	2	0	2	4	**13**
Oktatási-nevelési intézmények csökkenő kapacitáskihasználtsága	5	2	0	2	0	**9**
A működő vállalkozások száma igen alacsony, nem települt meg a városban jelentősebb cég.	4	2	5	5	5	**21**

Városi szintű problémák	Városi szintű középtávú tematikus célok					
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás	T2: Integráló város	T3: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T4: Környezetbarát energetikai rendszerek	T5: Vendégbarát város	A kapcsolódások összesített erőssége
Jelentős a kihasználatlan turisztikai potenciál	2	2	0	3	5	**12**
Zöldfelületek területileg egyenetlen eloszlása, koncentrálódása a városközpontban	2	0	0	0	4	**6**
Monoton településszerkezet a város nagy részén.	0	1	0	1	4	**6**
Rossz közúti és vasúti elérhetőség	0	2	4	0	4	**10**
Településen belüli fejlesztésre szoruló utak nagy száma	0	2	5	0	4	**11**
Társadalmilag leszakadó, szegregálódó területek.	4	5	3	0	2	**14**
A kapcsolódások összesített erőssége	**34**	**28**	**31**	**15**	**45**	

Battonya város legnagyobb problémái közül a Stratégia célrendszere legnagyobb mértékben a népességfogyás mérséklését célozza mind közvetlen, mind közvetett módon, több tematikus célon keresztül: a foglalkoztatási, megélhetési lehetőségek biztosítása és javítása mellett, az élhetőbb lakókörnyezeti szempontok megteremtésével, a városban elérhető szolgáltatások könnyebb elérhetőségével és a programlehetőségek bővítésével. Ezen túlmenően szignifikáns szempont még a kihasználatlan turisztikai potenciál fokozottabb hasznosítása, valamint a képesített munkaerőt alkalmazó, jól fizető munkahelyek megteremtése iránti elköteleződés. A problémák mérséklése érdekében fontos a minőségi települési környezet, az idegenforgalmi vonzerő növelése, az intézményi, szolgáltatási szerepkör erősítése és a gazdaságfejlesztés.

18. táblázat: A városi szintű középtávú tematikus célok és adottságok kapcsolatai

Városi szintű adottságok	Városi szintű középtávú tematikus célok					
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás	T2: Integráló város	T3: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T4: Környezetbarát energetikai rendszerek	T5: Vendégbarát város	A kapcsolódások összesített erőssége
Aktív, az önkormányzattal együttműködő civil szervezetek.	5	5	0	3	2	**15**
A térségben vannak az ország legjobb minőségű szántóföldjei, melynek révén az agrárium a meghatározó a helyi gazdaságon belül.	1	2	5	1	1	**10**
Az energiahatékonysági beruházások a közintézmények üzemeltetését költséghatékonyabbá tették.	4	2	5	5	5	**21**

Városi szintű adottságok	Városi szintű középtávú tematikus célok					
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás	T2: Integráló város	T3: Vállalkozásbarát gazdasági környezet	T4: Környezetbarát energetikai rendszerek	T5: Vendégbarát város	A kapcsolódások összesített erőssége
Kialakult intézményközpont a centrumban.	5	3	3	2	4	**17**
Jó adottságú sport és rekreációs területtel rendelkezik a város, ezek bővítése lehetséges.	5	2	4	5	2	**18**
Iparterületi bővítések lehetősége adott már meglévő, működő területekhez kapcsolódóan.	2	2	3	2	1	**10**
Környezet általános állapota kielégítő.	2	2	4	5	2	**15**
Megújuló energia potenciál.	2	2	4	5	2	**15**
A kapcsolódások összesített erőssége	**26**	**20**	**28**	**28**	**19**	

Battonya számos olyan környezeti adottsággal, erősséggel bír, amelyre építkezhet a következő 6-8 év fejlesztései során. Az adottságok több területen is megmutatkoznak: a város természeti és kulturális értékei, környezeti állapota, településszerkezeti adottsága egyaránt fellelhetők.

A helyi adottságokat vizsgálva a települési környezet fejlesztése, az intézményi infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése, gazdaságfejlesztés, illetve a turizmusfejlesztés a legfontosabb területek, amelyek támogatásra szorulnak. Turizmus és gazdaságfejlesztés vonatkozásában az adottságok száma jól jelzi a kínált lehetőségekhez képest pillanatnyilag még alacsonyabb szinten hasznosított erőforrásokat.

19. táblázat: A városrészi szintű területi célok és problémák kapcsolatai

1. városrész – Központi városrész	
Városrészi szintű kiemelt problémák	**Városrészi cél:** ***V1. Jelenlegi funkcióinak és adottságainak kiteljesítésével a város, méltó központja.***
Településszerkezete, térfalai sérültek, szétesők utcaképek.	2
Parkolási gondok.	4
Lakótelepi házak energetikailag, műszakilag elavultak.	4
Leromlott műszaki állapotú, kihasználatlan létesítmények (pl. Korona Szálló).	5
Egységes zöldfelület alakítás, térburkolatok hiánya.	5
Sport és rekreációs területek fejlesztésének elmaradása, szolgáltatásaik, lehetőségeik szűk köre.	4
A kapcsolódások összesített erőssége	**24**
2. városrész – *Lakóterületek- egyéb belterület*	
Városrészi szintű kiemelt problémák	**Városrészi cél:** ***V2. Magas környezeti minőséget biztosító kertvárosi jellegű lakóterületek***
Szegregálódó terület.	3
Zöldfelületek rendezetlensége, elhanyagoltsága, egységes térburkolatok hiánya.	4
Vendéglátó- és szálláshelyek hiánya.	5
A városi átlagnál lényegesen rosszabb demográfiai, iskolázottsági mutatók	3

Kevés intézmény, kereskedelmi, szolgáltatási egység.	4
Szélső tömbjeiben a lakóházak jelentős részét elhagyták, településszerkezete foszladozik.	4
Lakóépületek alacsony komfortfokozata.	3
Zöldfelületei elhanyagoltak alacsony biológiai aktivitással bírók.	3
Játszóterek, sportpályák hiánya.	4
A kapcsolódások összesített erőssége	**34**
3. városrész – Külterületek	
Városrészi szintű kiemelt problémák	**Városrészi cél:** ***V3. Integráció az önálló arculat megőrzésével***
Monoton, zöldterületek és teresedések nélküli településszerkezet.	5
Mezőgazdasági területek porszennyezése felől védtelen.	4
Utcafásítás, zöldterületi és játszótér ellátottság elégtelen.	5
A kapcsolódások összesített erőssége	**14**

A városrészi szintű célkitűzések tekintetében a Stratégia épít a megalapozó vizsgálatban feltárt városrészi problémákra. A városrészi problémák között fellelhetők olyanok, amelyek indokoltan kerültek megfogalmazásra, de azok megszüntetését sokszor a várostól független külső tényezők befolyásolják. A kedvezőtlen demográfiai körülmények hatásával ugyancsak érdemes foglalkozni az érintett városrészek tekintetében: a célrendszert és a hozzájuk kapcsolódó részcélokat ennek megfelelően kell alakítani. A város anyagi lehetőségeihez mérten törekszik a probléma javítására, továbbá ehhez igazodó fejlesztéseket valósít meg az intézményi ellátásban, amelyek az itt élők komfortérzetét, minőségi ellátását az igények szerint biztosítani tudják. Az ITS a városrészi problémák mellett, épít a városrészi szinten megfogalmazott erősségekre és adottságokra. A célok és az adottságok kapcsolata ennek következtében erősebb a problémák és a célok kapcsolatánál.

6.2.2 A célok logikai összefüggései

A Stratégia ezen szakaszában az ITS-ben meghatározott városi és városrészi célok között azonosítható összefüggések kerülnek bemutatásra. Az összesítő táblában azt vizsgáljuk, hogy az egyes területi/városrészi célok teljesülése milyen mértékben segíti elő települési léptékű célok megvalósulását.

A különböző célok logikai összefüggéseit vizsgálva a következő főbb megállapításokat tehetjük:

- Általánosságban elmondható, hogy a városrészi célok mindegyike egy vagy több tematikus cél megvalósításához is nagymértékben hozzájárul.
- A városrészi célok a város központjának számító Központi városrész esetén mutatják a legerősebb kapcsolódást, ahol a terület adottságai, funkciógazdagsága és az ott tervezett intenzív beavatkozások révén az öt városi szintű tematikus célból három esetén a legerősebb. Megállapítható tehát, hogy a Központi városrész fejlesztései összességében jelentősebben járulnak hozzá a város egészének fejlődéséhez, mint a többi városrész esetén. A Központi városrész esetén a tervezett fejlesztések kiterjednek az intézményi, szolgáltatási színvonal fejlesztését, a települési környezet, és a megújuló energiaforrások fokozottabb használatát célzó fejlesztésekre egyaránt.
- A *Lakóterületek- egyéb belterület* városrész a viszonylag homogén lakóterületi jellegű terület-felhasználásnak köszönhetően területi méretéhez képest sokkal kisebb szerepet játszik a város egészének fejlődése szempontjából.
- Ezt követően a városrészi célok tematikus célokhoz való hozzájárulása a területileg legnagyobb kiterjedésű *Külterületek városrész*hez kapcsolódik, melynek oka nyilván a területi kiterjedésben keresendő.

A tematikus célok közül a vonzó települési épített és természeti környezet, minőségi lakókörnyezet megteremtését, fejlesztését célzó T1: „*Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás*” és T5: „*Vendégbarát város*” megfogalmazású célok járulnak hozzá legnagyobb mértékben a város fejlődéséhez.

20. táblázat: A települési célok logikai összefüggései

Városrészi célok	Városi szintű középtávú tematikus célok					
	T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás	**T2: Integráló város**	**T3: Vállalkozóbarát gazdasági környezet**	**T4: Környezetbarát energetikai rendszerek**	**T5: Vendégbarát város**	**A kapcsolódás összesített erőssége**
V1. Jelenlegi funkcióinak és adottságainak kiteljesítésével a város, méltó központja	5	4	4	4	5	**22**
V2. Magas környezeti minőséget biztosító kertvárosi jellegű lakóterületek	5	2	4	5	4	**20**
V3. Integráció az önálló arculat megőrzésével	2	2	0	1	1	**6**
A kapcsolódás összesített erőssége	**12**	**8**	**8**	**10**	**10**	

A fenti táblázatban a tematikus és városi területi célok közötti összefüggések erősségét egy 0-tól 5-ig terjedő skálán azonosítottuk, ahol a „0” a kapcsolódás hiányát, az „5” pedig az erős kapcsolódást jelöli.

6.2.3 A stratégia megvalósíthatósága

A stratégia megvalósíthatóságát számos külső és belső tényező befolyásolja; ezeket egy részről az önkormányzat közvetlenül biztosítani tudja, más részről a tényezők jelentős része az önkormányzat tevékenységétől részben vagy egészben független adottságként jelentkezik. Számos ilyen tényezővel kapcsolatban kockázatok is beazonosíthatók. A megvalósítást befolyásoló legfontosabb tényezők:

- Partnerségi viszonyok: A megvalósítás alappillérje, hogy a város az összes érdekelt fél támogatására számíthasson, és mind saját polgáraival, mind pedig járási, megyei és központi kormányzati partnereivel kölcsönös előnyökön nyugvó, a problémák megoldására koncentráló párbeszédet folytasson. A partnerség kiépítése már a tervezési folyamatkor megkezdődik, és a végrehajtási folyamat során a különböző ágazati partnerek bevonásával teljesedik ki.
- Felelős vezetés: A stratégia elkészítése során felelős és aktív városvezetésre, és jól képzett, tájékozott munkatársakra van szükség. A megfelelő szervezet és személyi háttér a biztosítéka annak, hogy a szükséges döntések a megfelelő időben és a megfelelő tartalommal megszülessenek.
- Nyomonkövetés, rugalmas tervezés: A változó társadalmi-gazdasági körülményekhez való alkalmazkodás szükségessé teszi, hogy a stratégia elfogadása után is lehetséges rugalmasan tudjon alkalmazkodni a lehetőségekhez, külső körülményekhez. Ahhoz, hogy a fejlesztések megfelelő módon működjenek monitoring és kontrolling rendszer működtetése szükséges, amely lehetővé teszi a megvalósulás nyomon követését, továbbá az akadályozó tényezők azonosítását és az ehhez szükséges megfelelő intézkedések meghozatalát.
- Pénzügyi tervezés, pénzügyi források: A megvalósítás elengedhetetlen feltétele a pénzügyi források megfelelő időben történő lehívása. Amíg az előkészítés feladatai során elsősorban önkormányzati forrásokra tudunk támaszkodni, addig a megvalósítás elsősorban külső forrásokból finanszírozzák

7. A STARTÉGIA MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FŐBB KOCKÁZATAI

A 2014-2020 közötti fejlesztési időszaktól számos olyan új elem jelent meg, melyek a városok fejlesztési programjainak megvalósítását mindenképpen befolyásolják. Az indikátorok asszertív számon kérhetősége, a forrásfelhasználás tematikus koncentrációja magától értetődően meg növelik a kockázatelemzés és kockázatkezelés jelentőségét.

A kockázatok elemzése a fontosabb kockázati részek beazonosításával kezdődik, azután téma specifikus módon javaslatok kerülnek megfogalmazásra az egyes kockázati elemek kezelésére. Az egyes kockázatoknál felülvizsgálatra kerül, hogy milyen valószínűséggel és hatással bír a megvalósítás szakaszára. A különböző kockázati tényezőket tematikus csoportokba rendezve Battonya város ITS-se megvalósítása kapcsán az alábbi kockázati faktorok kerültek beazonosításra:

- **jogi-intézményi kockázatok:** A jelzett kockázatok tekintetében a stratégiai program megvalósításra a hatáskörök optimális szétosztása, illetve a humán kapacitás minősége jelenthet kockázatot. Jogi-közbeszerzési kockázat a törvényi, jogszabályi környezet változásaihoz kötődhet, valamint az adott programok kapcsán a közbeszerzési eljárás elhúzódásához. Ezen kockázatok szem előtt tartása kiemelt fontosságú feladat.
- **pénzügyi-gazdasági kockázatok:** A nem megfelelő finanszírozásból adódó kockázati elemek, az egyes támogatási mechanizmusok sajátos jellemzői, az önrész előteremtésének kérdései, valamint az adott fejlesztési elem fenntartáshoz kapcsolódó kockázatokat egyaránt kockázati tényezőként szolgálnak.
- **műszaki kockázatok:** Összetett problémahalmaz a tervezés, kivitelezés és fenntartás során felmerülő kockázatok.
- **társadalmi kockázatok:** Elengedhetetlen a stratégia megvalósíthatósága szempontjából a megfelelő együttműködő partnerek kiválasztása, a kapcsolatokat szabályozó szerződések pontos megfogalmazása, valamint a lakosság megfelelő bevonása a tervezési, programozási folyamatba. Nagy kockázatokat jelent a lakosság nem megfelelő szintű tájékoztatása az adott programok tervezéséről és megvalósításáról. A szükséges kommunikáció elmaradása a társadalmi támogatottságot veszélyeztetheti.

21. táblázat: A stratégia megvalósíthatóságának főbb kockázatai

Sorszám	Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja
1	A jogszabályi környezet kedvezőtlen irányba történő változása	magas	jelentős	A jogszabályi változások folyamatos figyelemmel kísérése Rugalmas, gyors reagálás a megváltozó jogszabályi körülményekhez
2	Közbeszerzési eljárásokból adódó kockázatok (időbeli elhúzódások)	közepes	közepes	Az eljárásrend szigorú betartása minden érintett részéről A közbeszerzési dokumentumok megfelelő szakmai előkészítettségének biztosítása
3	Hatósági dokumentumok hiánya, késése	közepes	közepes	A hatósági dokumentumok ügyintézési időkereteinek figyelembe vétele Esetleges késésre, csúszásra előre felkészülés már az előkészítés során
4	Saját forrás előteremtésének kockázata	közepes	jelentős	Alternatív forráslehetőségek felkutatása
5	Hazai illetve Európai Uniós fejlesztési források elmaradása	alacsony / közepes	jelentős	A forrás lehívás késedelmére való felkészülés
6	A tervezett projektek megvalósítási költsége jóval meghaladja a tervezett mértéket	közepes	közepes	Részletes projekttervek, átgondolt műszaki tervek, költségvetések készítése Tartalékkeret meghatározása

Sorszám	Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja
7	Egymásra épülő projektek esetében a kulcsprojekt meghiúsul	közepes	jelentős	Megfelelő ütemezés kialakítása a projektek megvalósításában, tartalékprojektek kijelölése, folyamatos projektgenerálási, projekt fejlesztési feladatok ellátása
8	Kommunikációs nehézségek fellépése a Stratégia megvalósításában résztvevő szereplők között	közepes	jelentős	Pontosan meg kell határozni az adott részterületek feladatrendszerét, felelősségi rendszerét, a pontos és világos eljárás rendet
9	A megvalósításhoz szükséges szakemberek hiánya	alacsony	közepes	Az Önkormányzat feladata, hogy megfelelő szakmai hátteret biztosítson
10	Előre nem látható műszaki problémák	magas	jelentős	Részletes tanulmánytervek készítése, alapos helyzetfelmérés
11	Nem megfelelő műszaki tervek vagy kivitelezés	alacsony	közepes	A tervezők és kivitelezők kiválasztása során kiemelt figyelem fordítása a szakmai alkalmasság, megfelelő referenciák meglétére
12	Többletmunka felmerülése	közepes	közepes	Esetleges többletmunkára felkészülés már az előkészítés során
13	A projektek, illetve a Stratégia által kitűzött célok, indikátorok nem vagy csak részben teljesülnek	magas	jelentős	Folyamatos monitoring tevékenység kialakítása, tartalékprojektek kijelölése

Sorszám	Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja
14	A fejlesztési programokhoz szükséges befektetők, partnerek hiánya	közepes	közepes	Megfelelő marketing és promóciós tevékenységek, a befektetési lehetőségek kapcsán
15	Magyarország gazdasága lemarad a környezetétől, mely a városra is általánosan negatívan hat	alacsony	közepes	A város fejlődéséhez nem csupán a külső tényezőkre kell építeni, hanem saját erősségeit, adottságait is igyekszik kihasználni
16	A városok versenyében való lemaradás okozta munkahelyteremtés elmaradása, munkahelyek megszűnése, a munkanélküliség emelkedése	közepes	jelentős	Ahhoz, hogy a település a városok versenyében a legjobbak között kerüljön ki, városmarketing stratégiát alakít ki, valamint a gazdasági szereplőit partnerként kezeli
17	Társadalmi szempontok kockázatai: lakossági ellenállás, negatív közvélemény	közepes	közepes	Magas szintű partnerség biztosítása Folyamatos kommunikáció a lakossággal, helyi fórumok szervezése
18	A lakosság érdektelenné válik a település közös jövőképének, fejlesztéseinek meghatározását és megvalósítását illetően	közepes	jelentős	A település a helyi identitás kialakítására és fenntartására, valamint a külső imázs meghatározására nagy hangsúlyt fektet, elsősorban soft tevékenységek keretében

Sorszám	Kockázat megnevezése	Valószínűség (magas; közepes; alacsony)	Hatás mértéke (jelentős; közepes; alacsony)	Kockázatkezelés módja
19	A fejlesztések során a természeti környezet sérül, melynek mértéke a tolerálható szintnél magasabb és a természet ezt nem képes helyreállítani	közepes	jelentős	A beruházások során az engedélyek kiadása és az ellenőrzések során a környezeti szempontok kiemelt figyelmet kapnak

A táblázatban szereplő kockázatok legtöbbje bármely tematikus cél megvalósulását veszélyeztetheti. A kockázatok közül a 14., 15. és 16. sorszámúak elsősorban a gazdaságfejlesztési jellegű T3. *Vállalkozóbarát gazdasági környezet* és a T5. *Vendégbarát város* tematikus célokra hathatnak.

A megvalósítás szakaszában az egyes kockázatok eltérő módon hathatnak a kivitelezés folyamatára. Érdemes górcső alá venni, hogy az egyes kockázatok esetleges bekövetkezése során, milyen valószínűséggel és milyen mértékben hatnak ki a megvalósítás folyamatára. Ugyanakkor vannak olyan kockázati tényezők, amelyeknek nagy a bekövetkezési valószínűsége és ezzel együtt a hatásuk is meghatározó. Ezen kockázatok számítanak a legnagyobb kihívásnak, hiszen ezeket javarészt külső tényezők befolyásolják, amelyeket nem lehet irányítani, csak előre felkészülni. Battonya esetében ilyen tényezők lehetnek a jogszabályi környezet kedvezőtlen irányba történő változásaiból adódó problémák, valamint az előre nem látható műszaki fennakadások. Kritikus probléma, ha a projektek és a Stratégia által kitűzött célok és indikátorok nem, vagy csak részben teljesülnek.

A csekély valószínűségű, ugyanakkor nagy hatású kockázatok lehetőségére is szükséges felkészülni annak ellenére, hogy alacsony a valószínűsége, hiszen ezek okozhatják a legnagyobb meglepetést a megvalósítást során. Battonya esetében ilyen kockázat lehet az Uniós fejlesztési források elmaradása, vagy a saját forrás megteremtésének nehézségei. Lényeges kockázati tényező a lakosság érdektelensége, valamint ha a fejlesztések során a természeti környezet sérül.

A legnagyobb hatással bíró kockázat a kulcsprojektek meghiúsulása, hiszen a kulcsprojektek azok a tervbe vett fejlesztések, melyek alapvető feltételét képezik valamely középtávú városi cél elérésének. Ebből kifolyólag, ha a projekt nem valósul meg, valamelyik cél nem, vagy csak kismértékben érhető el.

Azok a hatások, melyek közepes valószínűséggel és hatással következnek be, kiemelendő az időbeli elhúzódások kockázata, melyeket elsősorban a közbeszerzési eljárásból, valamint a hatósági dokumentumok késése idézhet elő. Ezenfelül ide sorolható még a nem megfelelő műszaki tervekből adódó időveszítés, és az ebből adódó többletmunka szükségessége.

8. A MEGVALÓSÍTÁS ESZKÖZEI ÉS NYOMON KÖVETÉSE

8.1 A célok elérését szolgáló fejlesztési és nem beruházási jellegű önkormányzati tevékenységek

A fejlesztési célok elérését egyértelműen befolyásolja a helyi önkormányzat fejlesztéseket támogató szabályozási gyakorlata. A megfelelő és támogató hozzáállás hiánya megakadályozhatja, meghiúsíthatja a fontosabb fejlesztéseket nem csak az állami és Uniós források lehívása, hanem a magántőke befektetései kapcsán is.

A tanulmány ezen szakaszában olyan önkormányzat által végzett, nem beruházási típusú tevékenységek kerülnek áttekintésre, amelyek támogatják az Integrált Településfejlesztési Stratégiában, valamint más fejlesztési, stratégiai dokumentumokban megjelölt célok teljesülését.

A szabályozási környezet kiszámíthatóvá és megismerhetővé tétele

A Stratégia sikeres megvalósításához szükség van az önkormányzat potenciális jogalkotói és jogalkalmazói magatartására, valamint az átlátható adminisztratív és szabályozási környezet biztosítására és fenntartására. Az önkormányzatnak a szabályozásban is egyértelművé kell tenni azokat a célokat, melyek a település hosszú távú érdekeit szolgálják. A tervezett fejlesztési elképzelésekkel összhangban kell a településrendezési eszközöket, illetve a területek művelési ágait alakítani, szükség esetén azokat módosítani.

Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, illetve a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása csökkenti a gazdasági bizonytalanságot, továbbá a befektetések kockázatát.

Néhány speciális szabályozási típusú eszköz, amelyekkel a konkrét fejlesztések során élhet a település:

Településfejlesztési- és rendezési szerződések

Az 1997. évi LXXVIII. az épített környezet alakításáról és védelméről szóló törvény 30/A. § első bekezdése értelmében „a települési önkormányzat egyes településfejlesztési célok megvalósítására településrendezési szerződést köthet az érintett telek tulajdonosával, illetve a telken beruházni szándékozóval”. Az eltérő városrehabilitációs célok elérése érdekében a város a jövőben ezzel az alternatívával is élhet.

További fejlesztési / stratégiai dokumentumok, tanulmányok kidolgozása

A fejlesztési célok megvalósulását az önkormányzat egyéb, részletesebb ágazati tanulmányok, koncepciók kidolgozásával segítheti, amelyek egyben feltételét is jelenthetik az adott tématerületen tervezett fejlesztések támogatási forrásaik lehívásához.

Fenntartható Energia Akcióprogram

Az energia hatékonyság javítása, megújuló energiaforrások fokozottabb használata érdekében megkezdett tudatos lépéseinek folytatása és a Stratégiában is rögzített célok hatékony megvalósítása érdekében az önkormányzatnak lehetősége adódik Fenntarthatósági Energia Akcióprogram készítésére. A Fenntartható Energia Akcióprogram célja, egy olyan települési szintű energetikai stratégia kidolgozása, amely konkrét intézkedéseket tartalmaz a város fenntartható energia-ellátási rendszerére, az ellátás biztonság növelésére és versenyképességére vonatkozóan. Ennek érdekében törekszik az energiahatékonyság további fokozására, azaz energiafogyasztás csökkentésére az ésszerűség határain belül. A jelenlegi életminőség megtartása mellett, majd az így kapott fogyasztás kielégítésére minél nagyobb arányban megújuló energiaforrások felhasználásával.

Az Akcióprogramban az önkormányzat önkéntes kötelezettséget vállal az energiahatékonyság javítására és a megújuló energiaforrások fokozott hasznosítására annak érdekében, hogy Magyarország elérje az EU által 2020-ra kitűzött 20%-os CO_2 kibocsátás csökkentését.

A Fenntartható Energia Akcióprogram alapján a város TOP támogatást biztosít az önkormányzati tulajdonú épületállomány energiahatékonysági korszerűsítésére és a megújuló energiaforrások alkalmazására, amelyhez kapcsolódóan számos fejlesztési elképzelést fogalmazott meg a következő 7-8 év vonatkozásában.

Az említett tanulmány kidolgozásán túl az önkormányzat gondoskodik a már elkészült települési szintű fejlesztési dokumentumok (Környezetvédelmi Program, Helyi Esélyegyenlőségi Program) szükség szerinti felülvizsgálatáról és aktualizálásáról.

Befektetés ösztönzés

A városfejlesztési elképzelések megvalósításának támogatásához és a beruházók megnyeréséhez a városnak megfelelő befektetés ösztönző politikára, és a városmarketing erősítésére van szüksége. Célja a befektetők városba történő vonzása, megtelepedésük elősegítése, illetve információkkal történő ellátásuk. Ennek érdekében szélesíteni szükséges a vállalkozók, befektetők részére nyújtott szolgáltatási palettát, továbbá javítani a szolgáltatások minőségét.

Ennek keretében:

- A befektetés ösztönzés részeként javasolt e tevékenység részletes, stratégiába foglalt kidolgozása az települési honlap ilyen irányú folyamatos karbantartása.
- Az infrastruktúra korszerűsítésén felül kiemelten fontos a település meglévő és a későbbiekben fejlesztésre kerülő, gazdaságilag hasznosítható területeinek megfelelő kihasználása.
- Aktív-proaktív befektetés-ösztönzési tevékenység folytatása
- A potenciális beruházók érdeklődésére számot tartó területek, ingatlanok felmérése és karbantartása. A cégek betelepüléséhez megfelelő üzleti infrastruktúra megteremtése.
- A helyi adótörvényben a város lehetőséget adhat a vállalkozói megtelepedést megfelelően ösztönző adókedvezmények kialakítására.
- KKV-k működésének támogatása.

Városmarketing

A kitűzött célok elérése érdekében mind a helyi lakosság és meglévő vállalkozások, mind pedig a potenciális befektetők irányába kiemelt fontossággal bír a városi kommunikáció erősítése. Célszerű a város marketing és kommunikációs stratégiájának megalkotása, illetve a célcsoportok tudatos megszólítása. A célcsoportok, igényeinek megismerése alapján olyan kínálat alakítható ki, amely a legjobban alkalmazkodik a célcsoportok igényeihez. Az egyes célcsoportok igényei között komoly konfliktusok is felléphetnek, melyek kezelésére szintén javaslatokat lehet adni: az eltérő érdekek megfelelő eszközökkel harmonizálhatóak.

Tudatos ingatlan és kapacitásgazdálkodás

Az Önkormányzatnak felesleges, kihasználatlan, valamint a tevékenység-racionalizálás során felszabaduló ingatlanjaival gazdálkodnia kell. Ilyen lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi, vagy civil szervezetek által történő időleges hasznosítására. Ennek mintájára ésszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége nézőpontjából funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása. Ezzel az életkörülmények javításán felül támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, önmagukban is fontos kulturális, vagy közösségi értékek létrejötte.

8.2 Az Integrált Településfejlesztési Stratégia szervezeti kereteinek meghatározása

8.2.1 A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény szabályozásának eleget téve, Battonya a városfejlesztéssel kapcsolatos döntési jogkörrel a város Képviselőtestülete rendelkezik.

A döntés előkészítési feladatokat a Képviselőtestület mellett a Településfejlesztési Bizottság látja el, mely a Szervezeti és Működési Szabályzat értelmében a köztisztviselőkkel együttműködve kidolgozza és előterjeszti a városfejlesztés szempontjából kiemelten fontos és ellenőrzött övezetekben a telekalakítás, építés előírásait tulajdonosi formától függetlenül. Ugyanakkor közreműködik a városfejlesztési koncepciók, programok, tervek kialakításában. A bizottság e feladatkörében figyelemmel kíséri továbbá a város-rekonstrukciót, az ingatlanok hasznosítását.

Városfejlesztéssel összefüggő döntések

A városfejlesztéssel összefüggő döntések végrehajtása a Polgármesteri Hivatalon belül működő Műszaki iroda feladata, melynek feladatkörébe tartozik a településfejlesztés, városrendezés mellett a kommunális közszolgáltatások szervezése, környezetvédelemmel és vízgazdálkodással kapcsolatos feladatok, ezen túlmenően többek között a lakásbérbeadás, lakásértékesítés előkészítése, szervezése.

Az önkormányzat feladatkörébe tartozik a város térbeli és gazdasági fejlődését is jelentősen befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv módosításának kezdeményezése, jóváhagyása. Az önkormányzat képviselő-testülete az általa megalkotott rendeletek és határozatok révén dönt a célok megvalósítása érdekében a rendelkezésre álló anyagi források nagyságáról, elosztásáról, az egyes pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. A képviselő-testület döntéseinek előkészítésében jelentős szerepet játszanak a képviselőtestület bizottságai is.

8.2.2 Az ITS megvalósításának intézményi háttere

Battonya az Integrált Településfejlesztési Stratégiájának megvalósítását az Önkormányzat Polgármesteri Hivatalának jelenlegi szervezeti rendszerére támaszkodva kívánja biztosítani. Az önkormányzat településfejlesztési intézményrendszere a korábbi időszak tapasztalatai alapján alkalmas az ITS-ben foglaltak megvalósítására, a 2015-2020 közötti támogatási időszakra tervezett fejlesztések szervezeti rendszerének biztosítására.

A pályázatok lebonyolításánál elsősorban a Polgármesteri Hivatal Műszaki Irodájának dolgozói működnek közre, karöltve pénzügyi szakemberekkel, és az egyes projektekkel érintett intézmények dolgozóival. A sikeresen megvalósult pályázatok bizonyítják a pénzügyi és műszaki szakemberekből álló, lebonyolításért felelős csoport rátermettségét és szakértelmét. A speciális területtel rendelkező pályázatok esetében ugyanakkor mindenképpen külső szakemberek bevonására is szükség lehet.

Az ITS megvalósítása során a *döntéshozói szintet* Battonya Önkormányzatának képviselő-testülete jelenti. Az önkormányzat szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a képviselő-testület feladata. A döntés előkészítési feladatokat tématerülettől függően a Polgármesteri Hivatal adott szervezeti egységei végzik.

A stratégiai menedzsment feladatait az ITS készítése során felállított Irányító Csoport egyes tagjai viszik tovább. ***A stratégiai menedzsment tagjai:*** Polgármester, Alpolgármester, Jegyző, Főépítész, Képviselő-testületi tagok.

A **Stratégiai menedzsment** főbb feladatai:

- ITS megvalósítási időszakában – partnerségi egyeztetések irányítása, felügyelete
- Szakmai, stratégiai szinten a településközi együttműködések biztosítása
- A városfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkező változások figyelemmel kísérése, szükség szerinti beavatkozások megtétele
- A helyi társadalmi és gazdasági igények, lehetőségek és körülmények változásának nyomon követése, változások szükség szerinti bevezetése az ITS-be.
- Az ITS-ben körvonalazott fejlesztések további részletes előkészítésének, majd megvalósításának feladatait az operatív menedzsment szervezet látja el, amely a Műszaki iroda munkacsoportját foglalja magában. Főbb feladatai:
  - Döntéshozók részére éves beszámoló készítése az ITS megvalósításáról, időközben változó külső és belső tényezőkről, ennek megfelelően szükséges korrekciókról (pl: ütemezés, pénzügyi tervezés, stb.)
  - Az ITS szükség szerinti felülvizsgálata
  - Az ITS megvalósítási fázisában a partnerségi egyeztetések szervezése, előkészítése, anyagainak kidolgozása. Ennek keretében a helyi lakosság tájékoztatására (holnap, helyi újság) alkalmas információk összeállítása. (évente legalább egyszer, jelentősebb változások esetén többször.)
  - Adminisztratív feladatok ellátása
  - A tervezett fejlesztések és időközben a stratégiához illeszkedő új projektekhez további forráslehetőségek felkutatása
  - Az ITS-ben foglalt fejlesztési elképzelések részletes előkészítésének koordinációja (szükséges tanulmányok elkészítése, pályázati dokumentáció összeállítása)
  - A fejlesztésekhez kapcsolódó beszerzések és közbeszerzések koordinációja
  - A megvételre kijelölt ingatlanok megvásárlásához kapcsolódó feladatok ellátása
  - A terület előkészítési munkák irányítása (közműépítési munkák elvégeztetése, ingatlanrendezéssel kapcsolatos feladatok ellátása)
  - A közterületek rendezési munkáinak irányítása (tervek elkészíttetése, kivitelezési munkák pályáztatása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele)

- Az Önkormányzat beruházásában megvalósuló egyes létesítmények (pl. közintézmények) esetében a beruházói feladatok ellátása (terveztetés, kivitelezési munkák kiírása, megrendelése, a munkálatok folyamatos ellenőrzése, az elkészült munkák átvétele)
- A fejlesztések nyomon követése, a vállalt indikátorok teljesítésének figyelemmel kísérése és biztosítása
- A magánvállalkozások építési tevékenységének koordinálása (javasolt funkciók, beépítési formák megvalósulásának elősegítése)
- A fejlesztések mindenkori pénzügyi egyensúlyának biztosítása (a szükséges pénzforrások megszerzése, pályázatok és projektek elkészítése)

8.3 A településközi koordináció mechanizmusai, együttműködési javaslatok

Battonya környező településekkel való kapcsolata napi szinten is jelentős (elsősorban Mezőhegyes, Mezőkovácsháza). Battonya közigazgatási, oktatási, egészségügyi intézményei, kiskereskedelmi létesítményei a környező településeket kielégítő módon látják el szolgáltatásaikkal. Battonya és a környező települések között, a Dél-Békési Kistérségi Többcélú Társulása által végzett tevékenységeknek köszönhetően ugyancsak erős kötődés alakult ki. A város kiemelt célja az összehangolt térségi együttműködés megőrzése, további erősítése és tématerületi szélesítése.

Intézményesült településközi együttműködések

Dél-Békési Kistérség Többcélú Társulás

A Dél-Békési Kistérség Többcélú Társulás a települési önkormányzatok kapcsolat- és együttműködési rendszerének biztosítása érdekében 2004-ben alakult meg, melynek központja Mezőkovácsháza. A Társulás a járási rendszer 2013. január 1. felállásával továbbra is működik. Főbb tevékenységi köre alapvetően a területfejlesztés, egészségügyi és szociális ellátás területére összpontosul. A kistérségi tagtelepülések megegyeznek a járás településeivel.

A Társulásban résztvevő és járási települések:

- Almáskamarás
- Battonya
- Dombegyház

- Dombiratos
- Kaszaper
- Kevermes
- Kisdombegyház
- Kunágota
- Magyarbánhegyes
- Magyardombegyház
- Medgyesbodzás
- Medgyesegyháza
- Mezőhegyes
- Battonya
- Nagybánhegyes
- Nagykamarás
- Pusztaottlaka
- Végegyháza

DAREH

Battonya tagja a 2006 márciusában alakult, - pillanatnyilag 93 tagot számláló - Délkelet-Alföld Regionális Hulladékgazdálkodási Rendszer Létrehozását Célzó Önkormányzati Társulásnak. A tagtelepülések közös célja, hogy a Társulás területén található bezárt, megfelelő műszaki védelemmel nem rendelkező lakossági hulladéklerakókat rekultiválja. Cél, hogy a mai kor elvárásainak megfelelő hulladékgazdálkodási rendszer létrehozásával, az újrahasznosítást szolgáló szelektív hulladékgyűjtés és a komposztálás széleskörű elterjesztésével csökkentse a lerakóhelyekre kerülő hulladék mennyiségét.

Projektszintű településközi együttműködések

Battonya városa kiemelt fontosságúnak tartja a nagyobb térségi hatással bíró projektek során a környező településekkel való együttműködést. Ilyen együttműködésre igen sok példa mutatkozik a 2007-2013 közötti támogatási időszakból is a térségi szintű intézményi szolgáltatások biztosítása révén.

Településközi együttműködések az ITS megvalósítása során

Battonya a település térségi szerepköréhez igazodva a Stratégia megvalósítása során is fenn kívánja tartani - lehetőség szerint erősíteni és bővíteni - a környező településekkel már jelenleg is meglévő együttműködéseit. Továbbra is kiemelt fontosságúnak tartja a térségi hatással bíró projektek esetén a környező településekkel való projekt szintű együttműködéseket. Az ITS végrehajtása folyamán a tervezéssel megkezdett térségi egyeztetéseket különböző információs csatornákon (hirdetőtábla, hivatali honlap) keresztül a város továbbra is elvégzi. Ezek biztosítják, hogy a város stratégiai fejlesztési irányai és az ehhez kapcsolódó fejlesztések, beavatkozások összhangban legyenek a járás és a környező települések stratégiáival és tervezett projektjeivel.

8.4 A partnerség biztosítása az ITS készítése és megvalósítása során

Battonya Város Önkormányzata 2017 szeptemberében elkészítette Integrált településfejlesztési Stratégiájának társadalmasításához kapcsolódó Partnerségi Tervét, összhangban a képviselőtestület által elfogadott partnerségi egyeztetési szabályzattal.

A Partnerségi Terv az alábbi jogszabály és útmutatók figyelembe vételével került kidolgozásra:

- **314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet** a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről
- **Útmutató** a kis- és középvárosok számára az Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014 – 2020 elkészítéséhez[4]
- **Városfejlesztési Kézikönyv** (Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, Területfejlesztésért és Építésügyért Felelős Szakállamtitkárság)[5]

A partnerség megvalósításának a jogszabályi kötelezettségen túl is fontos szerepe van a tervezési folyamatban: egyrészt lehetőséget ad a partnerek fejlesztési elképzeléseinek megismerésérére, másrészt lényeges szerepe van az elkészülő ITS társadalmi elfogadtatásában annak, hogy a partnerek már a tervezés során széles körben bevonásra kerülnek, véleményt nyilváníthatnak.

[4] Belügyminisztérium, 2014. december 11. (Munkaanyag)
[5] második, javított kiadás, 2009. január 28.

Partneri csoportok

A településfejlesztési dokumentumok egyeztetésének folyamatába az alábbi **partneri csoportok** kerülnek bevonásra:

- *A 314./2012. Korm. rendelet alapján meghatározott kötelező véleményezői kör*
  - Államigazgatási szervek
  - Önkormányzatok
- *Szakmai egyeztetésbe, véleményezésbe bevont partnerek*
  - A helyi önkormányzati vezetők, képviselők
  - A város önkormányzatának különböző ügyosztályai
  - Megyei önkormányzat
  - Gazdasági szektor képviselői
  - Társadalmi szervezetek
  - Intézmények (önkormányzati, állami intézmények)
  - Helyi társadalom, lakosság

Szervezeti keretek

A partnerségi folyamat során a helyi önkormányzat és intézmények szakemberei, valamint a helyi meghatározó véleményformálók is érintettként jelentek meg. A tervezési folyamatot az irányító csoport koordinálta. Az irányító csoport a település főbb vezető tisztségviselőiből, a település főbb fejlesztési irányainak kijelöléséért felelős személyeiből tevődik össze: polgármester, alpolgármester, jegyző, aljegyző, főépítész.

A városi tisztségviselők mellett fontos szerepe van a stratégiai irányok kijelölésében a kijelölt felelős tervezőnek, aki felelős az ITS kidolgozásáért, illetve feladata a dokumentumok kidolgozásába bevont további szakértők irányítása is. Az önkormányzati munkacsoport keretében önkormányzat irodái és csoportjai, valamint az önkormányzati tulajdonban lévő cégek, intézmények vezetői aktív szerepet kapnak a vizsgálati munkarész és a tervezési folyamat későbbi munkafázisai, továbbá a városi koordinátor személyén keresztül a belső projektmenedzsment - partnerségi, koordinációs és egyéb adminisztrációs - feladatok vonatkozásában is.

Megalapozó vizsgálati munkafázisban adat és információszolgáltatással, települési dokumentumok rendelkezésre bocsátásával, valamint esetlegesen szakértői interjúk keretében támogatták a tervezői-szakértői csapat munkáját.

A helyi egyeztető munkacsoport (továbbiakban: HMCS) Battonya közéletének fontosabb szereplőiből, véleményformálóiból került összeállításra. Tagjai helyi civil és szakmai szervezetek, fontosabb közszolgáltatási, oktatási, kulturális, turisztikai, valamint a város irányításáért felelős intézmények vezetői, akik sajátos nézőpontjukkal segítették a tervezői munkát. Munkacsoport fontos résztvevői továbbá a helyi nyilvánosságot és magánszektor társadalmi-gazdasági érdekeit képviselő személyek és szervezetek is. A HMCS a tervezés fontosabb fázisainál ülésezett, főleg a megalapozó vizsgálat eredményeinek értékelése, a jövőképalkotás és a célok kialakítása, valamint a készülő ITS főbb tartalmi pontjainak észrevételezése, tervezők részére történő visszacsatolás során. Szerepe a partnerségi folyamatban: véleményezés, javaslattétel, aktív részvétel az egyeztetéseken.

8.5 Monitoring rendszer kialakítása

A stratégia tervezése számos esetben olyan feltevéseken alapszik, amelyek a jelenlegi információk birtokában helyesnek és megalapozottnak tűnnek, s így okkal alapozhatjuk rájuk a stratégiai célokat és az azok elérése érdekében hozott intézkedéseket. Ellenben egyrészt az információk hiányos jellege miatt, másrészt a külső és a belső környezet - gazdasági, jogi környezet - folytonos változásai miatt a célok teljesülése, az elvárt eredmények és hatások létrejötte nem tekinthető egyértelműnek. A hatásmechanizmusokat jó néhány olyan tényező befolyásolja, amit jelenleg nem, vagy csak hiányosan ismerünk, amelyek befolyásolhatósága a stratégia megvalósítását irányító szervezet számára erősen korlátozott.

A Stratégia sikeres megvalósítása elképzelhetetlen egy olyan visszacsatolási mechanizmus nélkül, amely alapján a készítési folyamat minden pontján újból és újból beavatkozhatunk, elvégezve a szükséges módosításokat. Ezeket az esetleges visszacsatolásokat a monitoring rendszer biztosítja. Alapja a megvalósításra vonatkozó folyamatos adat- és információgyűjtés, ami alapján ellenőrizhető, hogy a kitűzött célok irányába haladnak-e a folyamatok, illetve várható-e a tervezett hatások elérése. Ha a vizsgálat során kiderül, hogy az elképzelttől eltérően haladnak a folyamatok, - s a célok várhatóan nem, vagy csak részben teljesülnek - akkor a monitoring rendszer feltárja az eltérés okait, lehetőséget teremtve a döntéshozók számára, hogy beavatkozzanak a tevékenységekbe. Az eltérés típusától és mértékétől függ a szükséges helyreállító intézkedés. Ilyen korrekció lehet, hogy módosítani szükséges a tevékenységek menetét, a szervezeti kereteket, vagy a feladatokhoz rendelt erőforrásokat. Ha a korrekció a meglévő tervek keretein belül nem

végezhető el, akkor a tervek, de végső soron a stratégiai célok módosítására is sor kerülhet. Ebből következik, hogy a monitoring rendszer elsődlegesen a stratégiáért felelős menedzsment eszköze: a megvalósítás kontrolljában, ami csak akkor tölti be funkcióját, ha azt folyamatosan működtetik.

8.5.1 Az ITS intézkedéseihez kapcsolódó eredményindikátorok meghatározása

A stratégia megvalósulásának nyomon követése - ezen belül a célok elérésének ellenőrzése - csak akkor lehetséges, ha garantált a célok mérhetősége. A 2007-2013 támogatási időszak egyik lényeges tapasztalata, hogy a célok megvalósításának méréséhez szükséges adatok nem, vagy csak korlátozott számban álltak a települések rendelkezésére, így a stratégia koordinálásának egyik fontos eszköze nem állt a települések rendelkezésére.

A 2014-2020 közötti támogatási időszakban az eredményközpontúság elvét követve az indikátorok és azok célértékeinek szerepe megnő, ennek következtében a Stratégiában megfogalmazott célokhoz objektíven ellenőrizhető mutatók, indikátorok kerülnek hozzárendelésre. A monitoring rendszer hatékony működésének feltétele a szakmailag megalapozott indikátorkészlet létrehozása.

Az indikátorok alábbi alapelvek szerint kerültek meghatározásra

- legyen hozzáférhető
- legyen specifikus, azaz konkrétan az adott célhoz kapcsolódjon
- legyen objektíven mérhető, egyértelmű
- adjon releváns információt az előrehaladásról a stratégiai menedzsment számára
- az indikátoroknak az adott eredmény vagy output aktuális állapotára kell vonatkoznia és alkalmasnak kell lennie az időbeli nyomon követésre
- egy célhoz több indikátor is kapcsolódhat, de a különböző célok indikátorai eltérőek

Az indikátorok definícióját a következő oldalon található táblázat összegzi, amelyben egyben az indikátorok forrása is meghatározásra kerül. Az indikátorok beszerzése - mérése, előállítása - az operatív menedzsment feladata.

22. táblázat: Tematikus célok eredményindikátorai

Tematikus cél	Javasolt eredmény indikátor	Mértékegység és előzetes tervérték	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága
T1: Minőségi humán- és közösségi szolgáltatási ellátás	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	pontérték (cca. 2)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
T2: Integráló város	Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma	fő (cca. 500)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
T3: Vállalkozóbarát gazdasági környezet	A KMR és a kevésbé fejlett régiók közszféra adatai nélkül számított foglalkoztatási rátáinak (20-64 évesek) különbsége	% (cca. 5)	ÁFSZ statisztika, Munkaügyi Központ statisztika	évente
T4: Környezetbarát energetikai rendszerek	Primer energia felhasználás	PJ (cca. 1,5)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
T5: Vendégbarát város	Külföldi és belföldi turisták költése	eFt (cca. 80.000)	KSH, Tourinform	évente

23. táblázat: Területi (városrészi célok) eredményindikátorai

Területi (városrészi) cél	Javasolt eredmény indikátor	Mértékegység és előzetes tervérték	Indikátor forrása (mérés módja),	Mérés gyakorisága
V1: Központi városrész – Jelenlegi funkcióinak és adottságainak kiteljesítésével a város, méltó központja.	A közösségi, szabadidős, közszolgáltatást nyújtó terekkel és létesítményekkel való lakossági elégedettség	pontérték (cca. 2)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Primer energia felhasználás	PJ (cca. 0,5)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
V2: Lakóterületek- egyéb belterület – Magas környezeti minőséget biztosító kertvárosi jellegű lakóterületek	Elégedettség a települési környezet minőségével	pontérték (cca. 2)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	Primer energia felhasználás	PJ (cca. 0,5)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
V3: Külterületek – Integráció az önálló arculat megőrzésével	Elégedettség a települési környezet minőségével	pontérték (cca. 2)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente
	A jobb életlehetőségekkel rendelkező hátrányos helyzetű személyek száma	fő (cca. 50)	Önkormányzati adatszolgáltatás	évente

Az eredményorientáltság megerősítése a 2014—2020 közötti Európai Uniós támogatási időszak kohéziós politikájának egyik kiemelten kezelendő célja. Az eredmények mérése az előző időszakénál nyomatékosabban jelenik meg a politika végrehajtásának minden területén.

Az alkalmazott indikátorok fajtái:

- Eredményindikátorok: Ezen indikátorokat a tematikus célok eredményeinek meghatározásánál kerültek alkalmazásra. Meghatározásuk során az operatív programok eredményindikátorai lettek alapul véve.
- Kimeneti indikátorok: Az egyes operatív programokban prioritástengelyenként kerültek meghatározásra az output jellegű mutatók. A tervezés során a lehető legszélesebb körben kerültek beépítésre a monitoring mutatók közé.

Az indikátorok a középtávú célok elérését mérik, ezáltal eredmény jellegűek. A Stratégia megvalósításához rendelkezésre álló forrás mennyisége, valamint az ITS végrehajtásának értékelését hivatottak segíteni. A jelenleg rendelkezésre álló anyagok és ismeretek alapján elég nehézkes az indikátorokhoz tartozó alapértékek meghatározása és az alapján a célértékek pontosítása. Ezek pótlása és kiegészítése elengedhetetlen a későbbiek során az ITS monitorozása, első éves felülvizsgálata során, hiszen a monitoring és értékelési rendszer, így a kiinduló- és célértékek végleges meghatározása akkor valószínűsíthető, ha a stratégiában megfogalmazott projektek műszaki és tartalmi előkészítettsége elérkezik abba a fázisban, hogy a hozzájuk kapcsolódó eredmények, hatások és kimenetelek azonosíthatóak és számszerűsíthetőek legyenek.

8.5.2 A monitoring rendszer működtetési mechanizmusának meghatározása

A monitoring az a programalkotást követő nyomon követési folyamat, amely a program végrehajtásának eredményességét kíséri figyelemmel, illetve visszacsatol a végrehajtás folyamatába. Indokolt esetben a program felülvizsgálatát eredményezheti. A monitoring elsődleges célja, hogy elősegítse a stratégia hatékony megvalósítását, és biztosítsa, hogy változó külső és belső körülmények mellett is megfelelő erőforrások álljanak rendelkezésre a megvalósításhoz. Fontos, tehát a stratégiában kijelölni a program monitoring: felelősét, kivitelezőjét, gyakoriságát, formai elvárásait, illetve a visszacsatolás módját. A monitoring jelentések az évente készülő akciótervek fontos háttérdokumentuma is, az ott megfogalmazott javaslatokat az akciótervekben is szem előtt kell tartani.

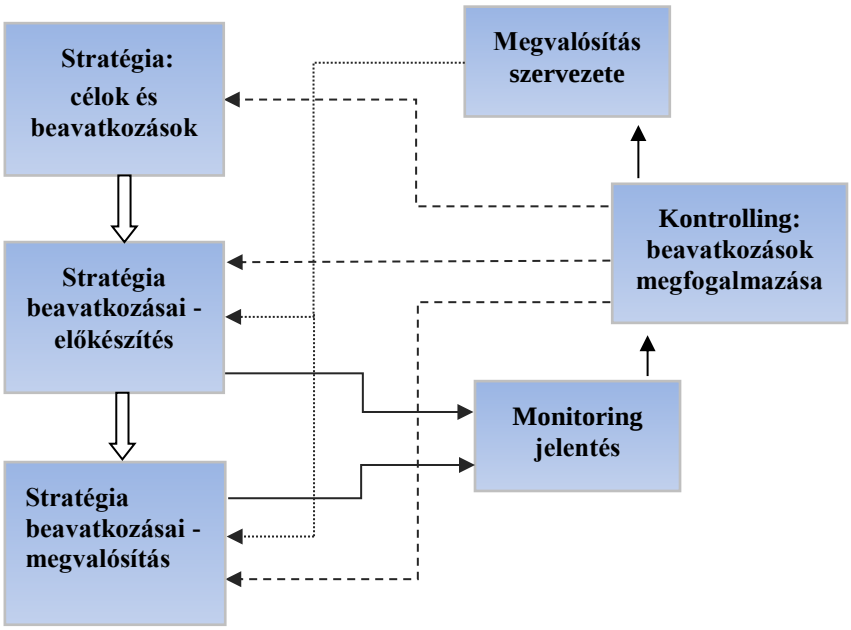

2. ábra: A monitoring folyamatának összefoglalása

Forrás: saját szerkesztés

A monitoring folyamat szervezete:

- Képviselőtestület: A képviselőtestület a monitoring folyamatokkal javaslatokat fogalmaz meg és meghozza a folyamatokkal, valamint a konkrét beavatkozásokkal kapcsolatos döntéseket.
- Szakmai Bizottságok: Javaslatot tesz a képviselőtestület felé a stratégia megvalósítását érintő folyamatokra és konkrét beavatkozásokra
- Monitoring bizottság: Negyedéves rendszerességgel felülvizsgálja a stratégia megvalósításának folyamatát és javaslatokkal él az érintett bizottságok, illetve képviselőtestület felé; megtárgyalja és elfogadja a negyedéves, illetve az éves rendszerességgel készülő monitoring jelentést, továbbá javaslatokat fogalmaz meg annak kapcsán. A monitoring bizottság tagjai:
    - Polgármester
    - A testületi bizottsági elnökök
    - Főépítész
    - A településen működő civil szakmai támogató csoport vezetője
    - Egyéb civil szervezetek
    - Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet

- Stratégia megvalósításáért felelős operatív szervezet – monitoring felelős: A végrehajtó szervezeten belül a monitoringért felelős munkatársat kell kijelölni. A munkatárs feladata, hogy negyedéves, illetve éves rendszerességgel elkészítse a megvalósítás folyamatáról szóló jelentést, azt az operatív szervezet vezetőjével egyeztesse, aki a jelentést a monitoring bizottság vezetője felé továbbítja.

A monitoring folyamatával kapcsolatos dokumentumok:

- Negyedéves monitoring jelentés: a jelentést az operatív végrehajtó szervezet monitoringért felelős munkatársa készíti és egyezteti a szervezet vezetőjével. A Monitoring Bizottság a jelentést minden esetben elfogadja, és saját hatáskörében döntéseket hoz a megvalósítással kapcsolatban. Szükség szerint a jelentést az illetékes szakbizottságok, illetve a képviselőtestület is megtárgyalják, és meghozzák a szükséges döntéseket. A jelentés tartalma kiterjed:
  - a beavatkozások előkészítő feladatainak előrehaladására,
  - a beavatkozások megvalósításának előrehaladására,
  - a stratégia megvalósításának előrehaladására; célok megvalósulása,
  - a különböző folyamatokkal kapcsolatos problémák, esetleges szűk keresztmetszetek azonosítására,
  - javaslatok megfogalmazására, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is.
- Éves monitoring jelentés: az éves jelentés elkészítéséért, hasonlóan a negyedéves jelentésekhez, az operatív végrehajtó testület felel. Az éves jelentést a Monitoring Bizottság javaslatai alapján az érintett testületi bizottságok, valamint a képviselőtestület minden évben megtárgyalja, elfogadja, illetve meghozza a szükséges intézkedésekkel kapcsolatos döntéseket. Az éves jelentés tartalma:
  - A megvalósítás szervezeti keretei
  - A megvalósítással kapcsolatos tevékenységek, azok előrehaladása és értékelése
  - A megvalósítás folyamatainak javítása érdekében foganatosított intézkedések leírása és értékelése
  - A stratégiában azonosított számszerűsített indikátorok
  - A megvalósításra fordított pénzügyi források
  - A szervezettel, célokkal és beavatkozásokkal kapcsolatos javaslatok, amelyek tartalmazzák a felelősök és határidők meghatározását is

- A következő periódusra tervezett tevékenységek és a szükséges szervezeti erőforrások és pénzügyi források meghatározása
- Melléklet: A negyedéves jelentések összefoglalása és értékelése

➢ Értékelő lapok: a különböző értékelő lapok szerepe, hogy az egyes tevékenységek kapcsán a tervezett beavatkozások előrehaladása, az azokkal kapcsolatos problémák a lehető leg objektívebb módon megítélhetők legyenek. A formalizált értékelő lapok le kell, fedjék a célokat, a beavatkozásokat, valamint az indikátorokat is. Az értékelő lapok a negyedéves és éves jelentések mellékletét képezik.